

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSEI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/4 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt.).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Balogh Pál és Pató Pál.

Irta: *újf. Abrányi Kornél.*

Budapest, június 19

Ákárhol lapozzon valaki a Balogh Pál hatalmas és érdekes könyvében („A népfajok Magyarországon”), majd mindenütt, ahol ez a könyv a nemzetiségi megyéket elemzi, hasonló helyekre bukkan: „Ha nézzük az egykori Szolnokmegye (most Szolnok-Doboka) helységneveit s hozzávetjük a régi statisztika adatait, meg kell erősödnünk abban a véleményünkben, hogy a Mezőségtől a Kis- és Nagy-Szamosig terjedő nyílt topografian két történelmi nép élt egymás mellett, a magyar és a szász s csak az újabb idők látják tévesztéseiket, mióta a román fajnép külső áramlatok által gyarapitva túlterjedt közöttük. E területen, hol ma 61 román községet találunk, Lenk altábornagy félszáz év előtt csak 33-at talált. Magyar helység akkor 44 volt, ma van 12. A szász falu száma 3, holott a helységnevek tanulsága szerint négyannyi lehetne, ha a szász elem el nem pusztul belőlük. Ilyen Szász-Csegő és Szász-Bréte a Sajó völgyben, Szász-Máté a Medgyes vidékén, amik *megmagyarosodtak*, ilyenek Szász-Fellak, Szász-Gucs, Szász-Bödön, Szász-Ujfalu, Szász-Móricz, Szász-Zsombor, Szász-Ujós helységek, melyek előbb nagyrészt megmagyarosodtak, *aztán mind eloláhosodtak.*

Tiszteljük Balogh Pált, hogy évekig tartó mozgalommal és fáradozással mindezeket lépésről lépésre kikutálta és földerítette, tiszteljük Wlassics Gyula vallás- és közoktatási minisztert, aki e nagy munkát megrendelte és kiadta, — de főként tiszteljük Pató Pál urat is és kérjük, hogy ne sajnálja a fáradságot és olvassa végig e könyvnek elemző részét s hagyja el az előszót, melynek történelmi összefoglalásában sokkal több az optimizmus a

multra nézve, mint amennyit a jelen igazolni tudna.

Mert igaz, hogy míg a múlt század első harmadáig Pató Pál ur mélyen aludt, — mindaddig aludt Magyarországon a nemzetiségi kérdés is. — De ne gondolja Pató Pál ur, hogy ha tehát a multnak tanulságaihoz képest Pató Pál ur ma is aludni méltóztatik, hogy akkor a nemzetiségi kérdés is el fog aludni. Ez nagy tévedés. Éppen olyan, mint az a nagy bölcsesség, amit Pató Pál ur kitalált a nemzetiségi kérdés megoldására s amit gyakorol is minden időben s amely úgy hangzik, hogy: „oldd meg a nemzetiségi kérdést, de ne nyúlj hozzá.” —

S mióta keletkezett s mióta uralkodik ez a bölcs axioma? Azóta, amióta Pató Pál ur a múlt század elején fölébredt álmából és midőn vele együtt a nemzetiségi kérdés is fölébredt, oly vigyázatlanul nyult ahhoz, hogy megégette az úját. Azóta lett Pató Pál ur a nemzetiségi kérdésben annyira bölcs és óvatos, hogy még a tehénnek is a szarva között szokta keresni a tőgyét.

Pató Pál ur, midőn a múlt század elején hosszú álmából fölébredt és észrevette, hogy még mindig *diákol* beszél, csaknem ötven évig küzdött azért, hogy a magyar nyelvet tegye törvényesen uralkodóvá. Törvényt is hozott arról, hogy 1. „Törvényhozási, országlási és hivataloskodási nyelv kizárólag a magyar leszen; minden más nyelven készülődő hivatalos irat és oklevél érvénytelen”. 2. *A közoktatási nyelv hasonlóképp kirekesztőleg magyar leend.* Annak, hogy ez a törvény meghozatott, éppen *hatvan éve.* S nemrég jelent meg *Halász Ferenc* közoktatási miniszteri osztálytanácsos könyve az *álami népiskoláról* s ebben ki van mutatva, hogy *hány ezer elemi iskola van Magyarországon, amelyben nemcsak a magyar*

nyelvet nem tanítják, hanem abszolút nem tanítanak magyarul. S most éppen a Balogh Pál könyvének megjelenésével egyidejűleg jelent meg *Wlassics* közoktatási miniszter egy legújabb rendelete, melyben a magyar nyelv tanítására vonatkozólag az 1879. évi XVIII. törvény szigorú végrehajtását elrendeli.

Midőn 1843-ban a magyar országgyűlés a magyar nyelvről szóló törvényt hozta, ennek hatását kiterjesztette nemcsak a három szlavonai megyére (Pozsega, Verőce, Szerémre), hanem részben még Horvátországra is. A három szlavonai megyére nézve meghagyta a törvényt, hogy azokban csak 1850-ig maradhatnak meg az akkori állapotok, de azontul kezdve „szinte csak a magyar nyelvel fognak élhetni.” Horvátországra nézve kimondták (6. pont), hogy „A horvátországi tisztviselők, midőn bár hivatalosan, de tulajdon nevükben a magyarországbeliekkel leveleznek, a latin nyelvel élhetnek; midőn azonban törvényhatóságuk meghatalomlásából érintkeznek a magyar hatóságok tisztviselőivel, magyar nyelven kötelesek levelezni.” Hasonlóképp a horvátországi főhivatalnokok, ugymint a *bán, püspökök, megyei főkörmányzók*, midőn magyarországiakkal leveleznek, a magyar nyelvet tartoznak használni.” Továbbá (7. pont) „A második pontnak a közoktatás iránti rendelete Horvátországra ki nem terjesztetik; de a magyar nyelv Horvátországnak minden középiskoláiban rendszeresen tanítassék.”

Ebből állt a törvény; s Horvátország ugyanakkor, mikor ez a törvény hozatott, nem merte követelni, hogy mint Magyarországon a magyar nyelv, akként legyen Horvátországban is a *horvát nyelv a latin helyett mindenben uralkodó.* S miért nem merte követelni? A magyaroktól való félelmében? Korántsem! Hisz az illirizmus nemcsak belekötött a magyarokba, hanem nyílt lázadásá is fa-

TÁRCA.

ÚJ VILÁG.

— Történelmi regény. —

Irta: JÓKAI MÓR.

— Örült voltam. Élveztettem az eszemet.
— Hogy tudtat te istentelen a kezedet emelni erre az angyalra, erre a szentre, erre a martírra? Nem emlékeztél rá, hogy ő szabadított ki téged a halálból, ő hozott ki a sírból, mikor már hullák közt fektüdtél, ő tartott meg az életben, ő adta vissza szabadságodat, vagyondodat; mindenét feláldozta érted, aki neki nagy szeretetéért csak keserőségekkel fizettél s most e gyalázat után, melylyel megszegyénitéd, még meg akartad ölni?

— Üss agyon, megérdemeltem.

— Oh annál jobbat fogok veled tenni. Ne hidd, hogy ismételni fogom azt a történetet, amiről egyik ösöd híressé lett, aki éppen így kihozta meg a nejét, a szerencsétlen Forgách Zsuzsannát s akivel aztán a nejét védelmező lovag hosszú bűnbánó levelet íratott alá s ebben bizva, ott hagyta a nőt zsarnokánál, hogy az börtönben tartsa, tovább kinozza. Én tégedet foglak kizárni a házadból s a nődöt hagyom itten.

— Engem zárás ki a kastélyomból?

— És bezáratlak a börtönbe.

— Mitéle börtönbe? Magyar nemes, mágnást nem lehet ítélet nélkül bezáratni.

— Van egy jótékony intézmény, mely éppen a nemesek és mágnások számára van felállva: ez az adósk börtöne. Áldott legyen az a kormány, mely ezt behozta. Te elfelejtetted, hogy nőnek roppant összegekkel tartozol, amiknek a kamatait évek hosszú során át nem fizetted, most ezért a tartozásodért kerülsz az adósk börtönébe. Az ítélet már ki van adva, én jártam el benne. A foglár itt van a kastélyod udvarán a zárt hintóval.

Tihámér reszketve ugrott fel helyéből.

— És nóm ebbe beleegyezett?

— Egy föltétel alatt. Ha te öt tettel bántalmazni találod. Ha te bűnbánólag, szeretettel közeledel hozzá, akkor ő megbocsát és az elmarasztaló ítélet a zsebemből marad, nem lesz végrehajtva. Te öt durván bántalmaztad, meg akartad fojtani: eljátszottad a kegyelmet.

Tihámér a két öklével ütötte a homlokát.

— Oh én bolond! Oh én szerencsétlen!

— Viseld a sorsodat.

— Nem! Nem! Az nem lehet! Hogy egy nő így meggyalázza a férjét. Bocssás hozzá! Hadd kérjem bocsánatát, hadd csókoljam a lábait. Én ki fogom őt engesztelni. Kutyája leszek.

— Volna bátorságod az elé az asszony elé lépni, aki a nyakán viseli a tiz újad vérfoltjait, mint valami drága nyakláncot?

S azzal beléltette a hálószoza ajtaját.

Tihámér a földre vetette magát és hempergett, mint egy nyavalyatörős.

Negrotint undorítá e jelenet.

S midőn végre a kétségbeesett ember térdre emelkedett s úgy csusz-mászott a Szűz Mária-kép elé, imára kulcsolt kezeit feléje emelve: „Oh, boldogságos Szent Anya, könyörögj érettem!” Negrotin odaugrott hozzá, felrántotta térdéről s rárvált:

— Ejh, uram! Most nem vagyunk komédiások, hanem magyar nemesek és mágnások. Most menjen ön innen és vegyen magára e helyett a Buddha-japonika helyett más öltözetet. A börtönör szőlítani fogja.

És segíteti neki a szobájához jutni.

(Folytatása következik.)

Prologus.*)

Bocsánatot... Eltvedtem talán?

De ez a föld, ez nem az én hazám.

Bár az ég boltja kék itt is felettem

És bíbor rózsákat fakaszt a nyár,

Oh de azért hazátlan, árva lelkem,

Mint viharúzótt, vándorló madárka,

Bolyongva messzi, idegen határba,

Régi fészke mégis visszajár.

Itt nincsen tenger... Messzi, végtelen,

A melynek tükörén velem

Versenyt repül a kősa napsugár,

Míg könnyű csolnakom

*) A Martinique-ünnepen szavalt *Vardányi Irén.*

jult. De nem merete követelni azért, mert a három szlavoniai megyének 145 ezer lakossága közül csak 12 ezer beszélt a horvát nyelvet, Horvátországban pedig az 575 ezer lakos közül 280 ezer szintén szerb eredetű volt és csak szerbül beszélt. És hogyan áll ma a viszony a nyelv tekintetében Horvát és Magyarország között? — Ugy áll, hogy ugyanazon Horvátországban (most már a három szlavoniai megyét is hozzászámítva), mely 1843-ban nem merete proklamálni a latin helyébe a horvát nyelvet, ma nemcsak minden iskola horvát, hanem nem is lehet hivatalosan más nyelvvél élni; Magyarországon pedig a magyar nyelv tanítására nézve nemcsak az 1843-iki, hanem még az 1879-iki törvény sincs végrehajtva.

Mi által érte ezt el Horvátország, amelynek autonómiaja Magyarországgal szemben nem oly tág, mint Magyarországon alkotmányos önállósága Ausztriával szemben? — Elérte azért, hogy kezében van a közigazgatás, az igazságügy és a községkezelés és tud vele élni. De hát nekünk magyaroknak nincs-e mindez épp így a kezünkben? — Lenne, ha Pató Pál ur is így akarná. De Pató Pál ur nem sokat tördök vele. Pató Pál ur szeméi előtt legfőbb dolog mindenben az ősi önkormányzat és az állam kezének megkötése. Ebbe merül ki a Pató Pál ur államférfiúi bölcsesége és nemzeti sovínymusa. S ezért van, hogy midőn Balogh Pál a legújabb statisztikai adatok alapján megszerkesztű Magyarországi nemzetiségi ténylegét, az csaknem hajszálalig egyezik azzal, amit Keleti Károly 1871-ben kiadott. Éppen úgy van körülveve egy óriási nemzetiségi gyűrűvel, mint 1871-ben volt s a vármegyéknek nemcsak alakja ugyanaz, hanem közigazgatási szelleme is. S a belügyminisztériumnak most kell gondoskodnia arról, hogy ha már a közigazgatási nagy reformot mindeddig meghozni nem lehetett, hát akkor legalább gyorsítsassék és egyszerűsítsassék a közigazgatás régi szisztemája.

Meddig fog még így tartani, tisztelt Pató Pál ur? — Meddig méltóztatik hangoztatni, hogy: „Ejh! ráérünk arra még!” Avagy talán még a Balogh Pál könyvét sem fogja elolvasni, mert Pató Pál urnak nagyobb fáradtságába kerülne e könyv elolvasása, mint Balogh Pálnak került a megírása?

Meglehet, sőt nagyon valószínű.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, június 19.

A népfelkelők felfegyverzéséről szóló javaslat vitája ma minden várakozás ellenére gyorsan bevégeződött. Az ellenzéki szónokok közül sokan letértek a tárgyról és így csak három szóballi felszólalás volt még a javaslat ellen: a Bakó József tiszteletes uré, aki homéri kacagásokat fakasztott egy patetikus refrénnel, amelyet vagy ötször-hatszor ismételt; a Gabányi Miklósé, aki volt zupás örmester létere mint hadászati szakértő bírálta a javaslatot és a Tóth Jánosé, aki azt óta, hogy Tóth Ernő kibukott, nyilván a névrokonság jogcímén avanszírozott a függetlenségi párt katonai kapacitásává. Mindhárommal könnyű volt végeznie a honvédelmi miniszternek és báró Fejérváry Géza végzett is velük, katonás rövidséggel, nem maradván adósa a Háznak a szokott derűs ötletekkel sem, amelyek ma is többször derítették fel a halás hallgatóságot.

Rövid szünet után áttért a Ház a Béga-csatorna szabályozásáról szóló javaslatra, amelyet Novák József ajánlott elfogadásra. Az egész Ház osztatlan szimpatiaival fogadta a javaslatot, s az ellenzéki szónokok: Major Ferenc és Kosuth Ferenc is csak azért szólaltak fel, hogy pártjuk hozzájárulását manifestálják. Kiemelkedő momentumra volt a vitának Hieronymi Károly beszédje, amely az egész csatorna-kérdést bőséges tudással, érdekesítően gazdag gyakorlati érvekkel és adatokkal világosította meg, s amelyet az egész Ház, s nyomban utána maga Darányi miniszter is meleg elismeréssel honorált. A miniszter általános, lelkes tetzés közben jelentette ki Hieronymi fejtegetéséhez való csatlakozását és jelezte a vizuális fejlesztésére irányuló törekvését. A javaslatot azután egyhangulag szavazta meg a Ház.

Az ülés végén Molnár Józsiás interpellálta az igazságügyminisztert a székely tagosítás dolgában. Plossz Sándor miniszter nyomban felelt s a Ház a választ egyhangulag vette tudomásul.

A főrendiháznak is volt ma ülése, amelyet gróf Esterházy Jánosnak az aradi püspök-választásról szóló interpellációja tett érdekessé. Ezt más helyen méltatjuk.

A napirenden a képviselőházban legutóbb elfogadott három javaslat volt. Mindhárommal gróf Zichy Nándor opponált, de ezt a győnye kis oppozícióit Wlassics, Darányi és Lukács miniszterek nagy könnyűséggel szelerték le.

I. A képviselőház ülése június 19-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter, Cseh Ervin horvát tárcanélküli miniszter.

(A népfelkelés felfegyverzése.)

Bakó József: Minden magyar ember kebele mély bánattal van tele, mert a honvédelmi minisz-

Úgy álltam rajta félve, visszánézve.
Nem láttam semmit, csak tüzet, hamut
S azt, hogy ott minden a halálba fut . . .

Szépséges nők . . . Ti büszke asszonyok!
Néztek csak, az ég hogy mosolyog,
Mily ragyogó a nyár, mily illatos,
Minden levéltét szellők árja mos
És a fűszálon zümmögő bogár
Hogy örvend néked, kacagó sugár . . .

Gondoljtok hát arra a világra,
Ahol romokra tűz a nap sugára,
Ahol most árvák, özvegyek zokognak,
Hol temetetlen fekszenek halottak,
Hol védtelen, ártatlan emberek
Sohasem ösmert kinok közt sínylenek.

Igaz, e nép tinétek idegen,
Am a szeretet új a szíveken,
A bánatnak nincs rangja, származása,
Koldus és király sír könnyeket
S aki magát szegényért megalázza,
Százeczeknek szívében lel helyet . . .

Szépséges nők, ti büszke asszonyok,
Százeczek búja hozzátok zokog.
A szemetekből, látom, könny perog,
Az árvákon . . . oh! könnyörüljetek.

Pásztor Árpád.

ter, mint az éhes holló, rácsap a nemzetre s kárára dolgozik. Mit vélt a honvédelmi miniszternek e szegény ország? Teljesen telesleges a népfelkelés felfegyverzése. Másra nincs pénz, csak Manlicherro és ágyúra. A protestánsok az egyházi adó tulajdonságai miatt panaszoktat. Nem segítettek rajtuk. Mert nincs pénz. Szegény magyar népem, akik kormányparti képviselőt küldtök a Hába, de beköltötték a szemeteket! (Derültésg.) Minden bajnak rejtje ez: Nincs pénz! De ágyura van. Szegény magyar népem, akik kormányparti képviselőt küldtök be a Hába, de beköltötték a szemeteket! — Egyletlenyeg puskát sem szavaz meg s kéri a szabadelvű pártot, hogy tekintsen el a rendszabálytól és szavazzon a miniszter ellen. (Zajos helyeslés és szélsőbalon.)

Tóth János: A most egyült ülő országgyűlés feliratában azt a reményét fejezte ki, hogy a katonai költések kivételével a hadügyi kormány nem fog a legszigorúbb szükség mértékén túl menni. E javaslat ellentmond ez óhajnak. Mert a népfelkelés felfegyverzése nem képez legvégső szükségét.

Ez a törvényjavaslat különben azt is bizonyítja, hogy a katonaság nálunk államot alkot az államban. A katonai szempont előtt meg kell haladni minden jogos állami érdeket. Viszont a hadügyi vezetők nem veszik figyelembe az ország gazdasági erejét. A kultuszminiszter maga bevallja, hogy a magyar kultúra fejlődésének tanítóinknak rossz helyzete áll útjában. De nincs módja segíteni, mert nincs pénz. Állami és közérdekű dolgokra nincs pénz. De katonai érdekre mindig van. A honvédelmi miniszter maga ajánlja a legmesszebbmenő takarékosságot a csendőrség fejlesztése kérdésénél. Jól volna ezen elvet a katonaságnál is szem előtt tartani.

A népfelkelés legsúlyosabb megterhelhetője a nemzetnek. A népfelkelő törvényvel kaszárnya-államot csináltak az országból. (Ugy van! Ugy van a szélsőbaloldalon.) Magyarországon 3 millió ember van fegyverben. Tiszta dolog tehát, hogy a népfelkelés felfegyverzésével csak a hadi létszám emelkedését akarják elérni. Ez ellen pedig szóló pártjával együtt tiltakozik.

Végül azon érv ellen hadakozik, hogy a javaslat a póttartalékosok csekély száma teszi szükségessé. 5—600 ezer között áll a póttartalékosok száma. Ez pedig elég nagy a hadsereg pótlására. A francia-német háborúban 14 százalék volt a veszteség. Nekünk pedig 50 százalék áll rendelkezésünkre a hadsereg pótlására. A törvényjavaslatot nem fogadja el. (Zajos éljenzés és helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Gabányi Miklós azt tartja, hogy a háborúban nem kerül sor a népfelkelőkre. Hisz a rendes hadsereget sem tudják élelmezni. Ezután azt fejtegeti, hogy a Manlicher rossz. Sokkal rosszabb, mint a poroszoké. Pedig mindig a poroszok után megyünk. A törvényjavaslatot nem fogadja el.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: T. Ház! Meltóztatassék megengedni, hogy a hallottaknak csak röviden tegyek néhány észrevételeit. Kétséget nem szenved az, hogy a katonai költések nagy teher az országra. Ezt senki sem tagadja. Ezt mi katonák épp úgy tudjuk, mint az urak és meg lehetnek arról győződve, hogy soha felesleges kiadásokkal és nem szükséges költségekkel nem hozakotunk elő. De utóvégre is bizonyos előkészületek szükségesek a békében. Régi közmondás, hogy si vis pacem, para bellum. Itt ennél a törvényjavaslatnál most nem akarok kiterjeszkedni a népfelkelés szervezésére és a népfelkelési törvény keletkezésére. Arra sem akarok kiterjeszkedni, mint ezt Buzáth t. képviselő ur tette, vajjon a régi törvényjavaslatok eljárása helytelen volt-e. Itt csak egyszerűen arra terjeszkedem ki, hogy indokoljam az 55.000 fegyver beszerzésének szükségét. Meltóztatassanak körülnézni, Európában, van-e állam, amely, ha már egyszer elhatározta, hogy az új fegyvert el fogadja a védelem számára, bevárja-e a 16 esztendő, míg a felfegyverkezéssel készen lesz? Nincsen ilyen állam. (Mozgás és nyugtalanlás a bal- és szélsőbaloldalon.) Mi tetszik? Meltóztatassanak hangosabban beszélni, mert én kissé süket vagyok. (Folytonos zaj és nyugtalanlás a bal- és szélsőbaloldalon.) Bocsanatot kérek, én nyugodtan meghallgattam a t. képviselő urakat és ha egyik, vagy másik közbeszól, azzal szívesen állok szóba. De ha egyszerre ötvenen szólnak, lehetetlen azt megértenem. Hát 1886-ban szerveztük a népfelkelést, azt a népfelkelést, mely Pichler képviselő ur szerint, 1888-ban nem helyezettelt az általános népjog védelme alá. Pichler képviselő ur csak az 1888: XL. törvényeket nézte, de nem nézte a XLIII. törvényeket, amely tulajdonképpen a népfelkelésről szól. Elfelejtette megnézni, mert az a külön határozat, amely megvan az 1890: V. törvényekben, benne van az 1888: XLIII. törvényekben is.

Tizenhat esztendőig tartott, míg lassan-lassan oda jutottam, éppen arra való tekintettel, hogy az országot túlságosan ne terhelje, mondom, 16 esztendőig vártam, míg végre az utolsó fegyvereket kérem a népfelkelés számára. Ha az urak felszólláltak volna és azt mondták volna, hogy a honvédelmi miniszter mulasztást követett el azzal, hogy nem gondoskodott kellő időben a népfelkelés felfegyverzéséről, mert hiszen nem tudhatta annak idején, lesz-e háború, vagy nem, akkor azt mondtam volna, hogy igazuk van az uraknak. De így, bocsanatot kérek, ha 16 év múlva jövőök csak ezzel a kérelemmel, és inkább mulasztás. (Zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Lesz-e háború?)

Meltóztatassanak kegyesen megengedni, hogy a t. képviselő urak emlékeztetőbe visszaidézzem azokat a törvényeket, amelyek megszavaztattak, és pedig többnyire — mint például egyik nagy horderejű törvényjavaslat, az 1887-iki, amidőn a honvédsapatok tartalék hadikészletére és a népfelkelő csapatok egy részének, tudniillik az első osztálynak felszerelésére 4.460.000 forintot kértem — egyhangulag. Buzáth képviselő ur ezt az akkori törvényhozás hibájának tudhatta be, de én nem leszem, mert szerintem nagyon

A suhanó habon
Hatalmas, büszke gőzhajókra vár.
Jöttek . . . Megálltak . . . Újra messze szálltak.
Hoztak embert . . . Hordókat vittek el.
Mindent, amit a szigeten találtak,
A nagy hajókra rakták sorra fel . . .
És én csak nézem:
— Új emberek érkeznek minden évben,
Új hajók jönnek át a tengeren
És az erdőknek sűgő lombu fája
És a réteknak százszínű virága
Mindegyiknek új gyümölcsöt terem.

A kikötő . . . Az volt az én helyem,
Ott csavarogtam úton, útfelen
Főnn a parton, lenn a hajók között,
Ahogy szeszélyem játszi kedve jött.
Kié se voltam, senkitől se féltém,
Sohsem volt semmim és mégis megéltem.
En azt mondtam: — A nap nékem ragyog.
Ők azt mondták: — Sehonnai vagyok.

Ott állt a város büszkén, fényesen,
A házak közt kedv, élet lüktetett,
S a mámoros, a vidám éjeken
Lámpák ragyogtak az utcák felett.
Amíg csak egyszer zúgva, mennydörögve
Tűzuhatag, közpár hullt a földre . . .
Megnyílt a föld, lángot lövelt az ég,
Izzó hamut lehel a messzeség . . .
. . . En elfutottam, el a kikötőbe,
Hol egy hajó vashorgonyát letörve
Sivítő gőzzel tünt a messzi éjbe,

helyesen cselekedett a törvényhozás, amikor egyhangúlag, a t. függetlenségi pártot is beleértve, megszavazta.

Barabás Béla: Most nincs háború! Akkor fejegettek!

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Igaz, hogy akkor kissé borult volt a láthatár, most nincs háború és igaz van az uraknak, hogy békés viszonyok hangoztatnak egy a trónbeszédben, mint a miniszterelnök részéről stb. Igaz, de ne méltóztassék szem elől tévesztetni egy dolgot. Montecucciolit ismert mondatát, hogy a háborúviselésre pénz, pénz és megint pénz kell mai napszám már nem áll. Pénz is kell, az igaz, de idő is. Honnét akarják a t. képviselő urak az utolsó percben előállítani a szükséges fegyvereket, a szükséges ruházatot?

Madarász József: Az ellenségől kell elvenni! **Báró Fejérváry Géza** honvédelmi miniszter: Nem oly csekély számúak most a hadseregek, mint voltak akkor, hanem manapság népek népek ellen mennek háborúba. Engedelmet kérek, a háború sokkal költségesebb, mint azelőtt és az előkészületek annyiival is inkább szükségesek, mert az utolsó percben oly nagymennyiségű fegyverekről és ruházatról abszolúte lehetetlen gondoskodni. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.)

Nagyon bölösen méltóztatnak tudni, hogy előkészületekre vagyunk kényserítve. És helyes is béké idején az utolsó mozdulatig mindent előkészíteni, a mire szükség lesz a mozgósítás alkalmával, hogy az események ne találjanak készületlenül. Az előkészítéshez kell a fegyver is. Méltóztassék csak felvenni, hogy néhány száz ezer, vagy millió fegyverre van szükségünk és ezeket az utolsó percben kérnök. Ezeket bizonyára akkor kapnók, a mikor már régen megkaptuk a verést. (Mozgás és zaj) a szélsőbaloldalon.) Az pedig az országunk szászorata több pénzbe kerülne. (Zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Ugy is megvernek! Elnök csenget.)

Az a körülményektől függ, a háborúban is van szerencse és szerencsétlenség. En azt hiszem, hogy mivel tavaly is méltóztattak felszólalás nélkül előadani az akkoriban kért 50.000 fegyvert, ami akkor helyes volt az most sem lehet helytelen. De megmondom, miért van ez, azért, mert a nyári szünet előtt állunk és egy kis görögütésre van szükség, mielőtt hazamennek. (Derűltség.) Ez nem árt, ez táplál, nem is veszem rossz néven. (Derűltség jobboldal.) (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Egy kérdésre még válaszolni kívánók, mely több oldalról bangoztatott és ez az ipar pangása és a szükség, hogy a munkásokon, ahogy lehet, segítsünk.

Rákosi Viktor: A kivándorlás! 90.000 ember egy hónapban!

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Szerintem erre az is egy mód, hogy a fegyvergyártást az ország határain belül mindnyájan kívánjuk, méltóztassanak azok a képviselő urak. akik itt voltak, akkor az a híres fegyvergyári vita volt, melyre nem szívesen emlékezem, visszamelegedni, hogy mentek nekem azért, mert én ezen gyárból haszontalan, rossz állapotban szállított fegyvereket el nem fogadtam. En nem akarok többet mondani, de akkor nekem mentek, mintha isten tudja, mit követtem volna el azért, mert a honvédséget nem akartam haszontalan fegyverekkel fellegyerezni. Igazuk volt annyiban, hogy utóvégre a háttérben az az óhaj volt, hogy fegyvergyár legyen és ez a fegyvergyár akkoriban, mint méltóztatnak tudni, bukkott, mert a fegyvereket nem vettem át és lehetetlenség is lett volna átvenni. De most van fegyvergyárunk és ha ennek semmitéle foglalkozást nem adunk, akkor ez a fegyvergyár megbukik egy pár hónap alatt. (Zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hát csak azért kell a puskák?)

A fegyvergyár kedvéért fegyvereket egyáltalában nem rendelünk, de ha szükségünk van fegyverekre és a fegyvergyár megvan, akkor nyújtsunk lehetőséget ennek a fegyvergyárnak, hogy leuállhasson. Ezt, azt hiszem, a t. képviselő urak is természetesen fogják találni.

Marjay Péter: A lakosság elpusztul, mi pedig a fegyvergyártat akarjuk biztosítani.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Hogy a munkásokról igenis gondoskodunk erre nézve bátor vagyok csak felemlíteni a pénzügyminiszter t. kollégámnak kijelentését, melyet télt 1901. november 22-ikén, midőn a beruházásokról, építkezésekről és beszerzésekről beszélt, amelyek momentán segítségére szolgálnak a munkásoknak. Most június 10-ikén, a pénzügyi bizottságban a pénzügyminiszter kijelentette, a kormány nevében, hogy az ősi hónapokban nagyobb szabású beruházások tervével az a törvényhozás előlépni; a legfontosabb része a beruházásoknak a kereskedelemügyi miniszteriumra esik és mihez: eltem programjával elkészült, az iparoskörökét tájékoztatni fogja az iránt, hogy mire készülnének. Szóval nagyobb mérvű beruházások történtek tavaly és most is kilátásba vannak véve azért, hogy a munkásokat, amennyire lehet, segítsük. En azt hiszem, hogy mindazon aggályok és szemrehányások, melyeket hallottam a t. párt részéről, miután már azokat sokszor hallottam és a hazauról címbe régen hozzá vagyok szokva, azokat én a magam részéről redukálom a maguk értékére és kérem a t. Házat, méltóztassék az előttünk levő törvényjavaslatot, úgy egészében, mint részleteiben elfogadni. (Élénk helyeslés és éljenzés jobboldal.)

A ház általánosságban és részleteiben elfogadta a törvényjavaslatot.

(A Béga-csatorna.)

Novák József elfogadásra ajánlja a törvényjavaslatot. Tudvalevőleg a Béga-csatorna jelen állapotában nagyobb víztömések levezetésére nem képes, úgy, hogy árvizek bekövetkezése esetén a temesi ártereket veszély fenyegeti. A költségek 9 millió koronában állapították meg, amelyből 4,900.000 koronát

az állam, a többi az érdekelték viselik. A kormány különben 3,000.000 koronát elegez 1913. év január hó 1-ig visszafizetendőleg.

Major Ferenc örömmel üdvözli a javaslatot, mert ebben Temes megye egy régi óhajának teljesedését látja.

Hieronymi Károly polemizál Majjossal, majd így folytatja: Vasuti hálózatunk nagybörmérvű fejlesztése, amely különösen a 60-as és 70-es években történt, meggyőződésem szerint akkor egészen helyén való volt, mert rögtön és áldozatok árán is segíteni kellett azon, hogy az országunk nagyon nagy vidékei, amelyek hajózható utak és közutak nem voltak, amelyek közútdomán szerint rossz időben aránylag rövid ut is sokszor tehettek rájuk, mondom, segíteni kellett ezeken a vidékeken és rövid idő alatt fel kellett tartani. Ezt pedig rövid idő alatt helyesen és többoldaluan megtenni, úgy t. i., hogy utasok és terhek szállítására egyaránt alkalmas közlekedési eszközök legyenek a vidékek elátva, csak vasutak segítségével lehetett.

De most már elérkezett annak ideje és más viszonyok is kényszerítene arra, hogy hajózási utaink fejlesztésére nagyobb gondot fordítsunk. Eppen azért kifogásom van az előterjesztett törvényjavaslat ellen. Nem azért, ami benne van, hanem azért, ami belőle hiányzik. Hiányzik ugyanis ama munkák elrendelése, amelyek a Béga-csatorna hajózatára a tételre szükségesek. Már egész sorozata a törvényjavaslatoknak foglalkozott a Temes-Béga vízgyűjtőinek rendezésével. Sajnos, e törvényjavaslatmal sem záratik le ez a sorozat, mert hiányzik az ami az egész víz-szerkezet kiegészítő részét kell, hogy képezze, t. i. a Béga-csatornának minden vizálás mellett való hajózatára a tételre szükséges munkák elrendelése.

En, t. Ház, ugyanazt a kérést, amelyet már a pénzügyi bizottságban intéztem a t. kormányhoz, ismétlem most itt, hogy tudniillik ne halogassa a kérdést. Ne akkor fogjon a hajózási érdekekben szükséges munkákhoz, amidőn már az ármentesítési munkák be lesznek fejezve, hanem vegye ogranbata egyidejűleg az ármentesítésre és a hajózási szükséges munkákat is, annál inkább, mert ezek a hajózási szükséges munkák éppen a t. miniszter urnak a pénzügyi bizottságban történt közlése szerint nem valami nagy áldozatot igényelnek. Összesen 3 1/2 millió korona költségről van szó, melyivel 115 kilométer új hajóutat kapunk, ami annyit jelent, hogy egy új hajóutunk létesítése kilométerenként 32.000 korona áldozatot igényel.

Kénytelen vagyok pár szóval reflektálni azokra, akik ugyiszólván szállóigét képeznek a csatornák és hajóutak létesítése tekintetében. Ha akárkior hajóutak létesítéséről van szó, például a budapesti-csongrádi csatornáról, az első ellenfelet, amit halunk rendszeren az, hogy ezek a csatornák a vasutak forgalmát fogják megbénítani és leszállítani. Régi dolog az, hogy minden tökéletesebb közlekedési eszköznek a korábbi közlekedési eszközök a legnagyobb ellenségei. Angliában, mely a vasutak hazája, nem volt a vasutak nagyobb ellensége, mint a gyorsposta. Ma Magyarországon nincs nagyobb ellensége a hajózató utának, mint a vasutak. És csodálatos, az egész világon azok, akik a vasutak mellett érdekeltek vannak, ugyanazon argumentumokkal küzdenek a hajózató utat ellen, mint amilyen argumentumokat olvasunk a napilapokban, melyek éppen világos bizonyosságot szolgáltatnak nekem annak, hogy a napilapok micsoda oldalról vannak sugalmazva.

Ma a viszonyok kényszerítése alatt bazánkban, ahol ugyiszólván kizárólag az államvasuti rendszer van alkalmazásban látjuk, hogy egyes viszonylatokban a vasutak rendkívül olcsón szállítanak. Ugy, hogy a szállításoknak nagy része mellett veszteség van, melyet le kell vonni a tiszta haszonból és így jön ki a végeredmény. Ha már most a magyar államvasutak ezen nagyon olcsó szállítványokat adhatnák a vizutaknak, igaz, hogy bruttó jövedelmünk kisebb volna, de a tiszta jövedelem nagyobb volt, mert a tiszta jövedelme az azon szállítványok után zárdott üzleti veszteségeit, melyeket ma a vasut kénytelen önköltségei alól szállítani, nem csökkenne.

Sokan azt mondják, hogy egyszerűen el kell rendelni, hogy a magyar államvasutak azon viszonylatokban, melyekben csatornák tervezetnek, olcsón szállítsanak. Hiszen ha gazdasági kérdéseket rendelkezéssel lehetne megoldani, ez nagyon szerencsés dolog lenne. A magyar államvasutak rendelkezése igenis szállíthatnak olcsón, de önköltségeiket rendelkezéssel nem lehet leszállítani. Hogy megközelítőleg képét adjam a dolognak, megjegyzem, hogy tudományosan diskusszió alapján, nem az én egyéni véleményem, mely nyolc ülésen keresztül folyt a Mérnök-Egyletben, megállapították, hogy egy tonnának egy kilométer távolságra való szállítási önköltsége a vasuton 2 1/2 fillér, vizuton pedig 4/1-1 fillér közt váltakozik, tehát a hajón való szállítás egyharmad részébe kerül annak, amibe a vasuton való szállítás kerül. Ha már most tényleg a magyar államvasutak szállítanak sok irányban és sok cikket, úgy, hogy nem vesznek be kilométerenként és tonnánként 2 1/2 fillért, hanem például csak 1 1/2 fillért, akkor ezen szállításonkál tonnánként és kilométerenként egy fillér veszteségünk van. Ebből pedig az ország közgazdaságának nincs semmi haszna, mert az olcsó szállítással előmozdított a szállítatónak privát érdeket, de ha azt csak azon az uton tudom elérni, hogy egy köainetémenyek, a magyar államvasutak az által kárt nem okozok, ez nem nemzetgazdasági haszon. Ha ellenben a hajózási utat fejlesztünk és lehetővé teszünk, hogy azon olcsón szállítsanak, a nélkül hogy egyesek haszna nincs párosulva az egésznek, a köznek veszteségével.

Bátor leszek eimondani azokat az okokat is, melyek, illetőleg szerint, előadhatatlanokká teszik a dolgot és amelyek tulajdonképpen arra indítottak, hogy ennél a javaslatnál is felszólalok és kardos-

kodom a mellett, hogy a hajózási érdekek megóvassanak.

T. Ház! Magyarország nyereszterményeket produkáló állam és bármily szerencsésen fejlődnek is ipari viszonyaink, még nagyon soká lesz Magyarország nyereszterményekben kivétel bősége; mert csak igen hosszú idő múlva fogunk helyes közgazdasági politika mellett odajutni, hogy az iparos népesség képes legyen a mezőgazdasági termények feleslegét az országban megemészteni. Azzal sem mondunk semmi újat ha megemlítem, hogy mezőgazdasági terményeink kivétel a szomszéd államok agrár-vámokkal minden oldalon megnehezítik. Ennek egyedüli ellensúlyozása a szállítási költségek leszállítása. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Önálló vánterület!) Még ott is, hol magas agrárvámok vannak, az agrárvámok alig érnek fel a szállítási költségekkel. Hogy csak egy relációt vegyek, közútdomán szerint Magyarország buzajánk és lisztjének túlnyomórészt Csehországba viszi. Vegyük az ország középpontját, az körülbelül Gyoma. Gyomáról 1 forint 62 krajcárba kerül ma egy méter-mázsza buza szállítása Prágába. Csikagóbból egészen Prágáig következőképp megy a gabona: Csikagóbból jön a tavokan, Csikagóbból New-Yorkba az Éricsatornán, New-Yorkból Hamburgba tengeren, Hamburgból az Elbén jón Prágába. És kevesebbet fizet ezen ezer kilométerekre menő uton, mint ma fizet Gyomáról Prágába vasuton. Nem félfordult világ ez? A 90-as években mi a szállítási eszközök tekintetében körülbelül tulszárnyaltuk szomszédainkat. Mi előbb törtünk át az államvasuti rendszerre, mint szomszédaink, nálunk nagyban ki volt építve a vasuti hálózat, mikor Romániának, Szerbiának s a többi keleti tartományoknak vasutja nem volt. Akkor az orosz vasuti hálózat sem volt kiépítve és még sokáig azután valószínűs tartatás kaosz uralkodott Oroszországban. Ma egészen másképp állunk. Azóta a keleti tartományok is kiépítették vasuti hálózatukat, Oroszország rendezte a maga tartályt, úgy, hogy az orosz vasuti gabonatarifák olcsóbbak, mint a magyar tarifa. Elmaradtunk.

T. Ház! Sokkal okosabb ennek egyenesen a szemébe nézni és megmondani, hogy e vagyunk maradvá a közlekedési eszközök tekintetében, mint ilyen tény előtt szemet hunyni. Tessék megnézni, micsoda erőfeszítéseket tesz Németország hajózási utainak fejlesztéséért. Micsoda rengeteg költséget fordít arra, hogy a folyókán kikötőket építsen s ezek által áruforgalmi központokat létesítsen? Ebből nálunk jóformán semmi sem történt.

De még egy más tekintetben is nagy tévedés és nagy csalódás van. Nagyon sokszor hallani: Minek építsük ki hajóutainkat, úgy sincs hajózási hálózatunk. Hányszor hallom, hogy a Rajnán egyik hajó kergeli a másikat, a Dunán pedig alig látni hajót hébe-korba. Hiszem, hogy nálunk csekélyebb a forgalom a folyókán, mint Németországban, az kétségtelen, de azért tény az, hogy ma a folyókán a forgalom relatív sűrűsége nagyobb, mint a vasutakon. Bátor leszek erre nézve hivatalos statisztikai adatokat felsorolni. A magyar vasutak hossza összesen 16,928 kilométer, csaknem 17,000 kilométer. Hajózatok vízi-utaink hossza 2500 kilométer. Vasutaink 4135 millió tonna-kilométer szállítattak, vagyis ha redukálom azt, mintha egy kilométeren szállítatnák egy tonna, — így szoktuk kifejezni a szállítási mennyiséget — 4 millió tonna. Vizutainkra igaz, hogy 1149 millió tonnakilométer esik, de az a 4 millió tonnakilométer 17,000 kilométer vasuton szállított, ezen 1 millió tonnakilométer pedig 2500 kilométer hajóuton. Ha azt vizsgáljuk, hogy a vasutak minden kilométerén éventik átlag mennyi teher szállítattik és hogy áll ugyanez a hajó-utak, azt tapasztaljuk, hogy a vasuton minden esztendőben minden kilométeren 244.000 tonna szállítattik, míg a hajóutakon 469.000 tonna, tehát kétszer annyi, mint a vasutakon. Ezért mondom, hogy nézetem szerint nem helyes gazdálkodás csekély forgalom, alárendelt jelentőségű vicinális vasutakra nagy áldozatokat hozni, a hajózási utakat pedig, melyek ma az országunk tényleg sokkal nagyobb szolgálatot tesznek, elhanyagolni.

A képviselőházban nagyon sok gazdaember van. Azt minden gazda tudja, hogy ha ó valószínűleg a közt, hogy hajón szállítsa-e a gabonát, vagy vasuton, soha eszébe nem fog jutni vasuton szállítani, hanem hajón, mert ez hasonlítatlanul olcsóbb. Pedig a vasuti tarifák nem is egyformák, hanem ott, hol a vasut hajóutakkal versenyez, ott a vasuti tarifák a nélkül is olcsóbbak, mint ott, ahol nincs hajóut. Dacára annak, ropant olcsó a hajón való szállítás a vasuti szállításhoz képest.

Abban a reményben, hogy a t. miniszter ur az őszszel, vagy legközelebb egy újabb előterjesztést tenni, amely előterjesztés a Béga-csatornának hajózási kérdéseit is megoldja, a törvényjavaslatot, amelynek tartalmával teljesen egyetértek, elfogadom. (Általános, élénk tetszés, helyeslés és éljenzés.)

Kossuth Ferenc pártja nevében kijelenti, hogy a törvényjavaslatot elfogadja. Hozzájárul különben mindazokhoz, amit Hieronymi mondott és kéri a földmívelésügyi minisztert, kövessen el mindent a Béga-csatorna hajózatára a tételre. (Helyeslés.)

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter: T. képviselőház! Mindenekelőtt köszönetet mondok azon rokonszenves fogadtatásért, amelyben a törvényhozás minden oldala ezt a törvényjavaslatot részesítette. Ez bátorítással szolgál a kormánynak arra, hogy ezentul is, vizügyekben iparkodjék közhasznú javaslatokkal jönni a Ház elé. Miután a törvényjavaslatot magát senki sem támadta meg, emellett a törvényjavaslat védelmére felszólalom nem is szükséges. Hieronymi Károly igen t. képviselőúrsam nagyérdék előadásában amelyet én is élénk figyelemmel halgaltam, utalt arra, miszerint chajánja, hogy ezen törvényjavaslat kiegészítését nyajten a Béga hajózatára a tételre, illetőleg a Béga hajózatára a tételre

vonatkozó intézkedésekkel. Erre nézve jelenthetem a t. Háznak, (Halljuk! Halljuk!) hogy ezzel a kérdéssel már előzetesen foglalkoztam és pedig elkészítettem a terveket. Tiltótilt Beeskerekig és később Beeskerekőtől Temesvárig, sőt tovább mentem, azon szerény dacióti keretében, amely e részben rendelkezésemre áll, a Tiltótilt Beeskerekig terjedhető szakaszokon a munkálátokat meg is kezdtem. (Helyeslés.) Ezen munkálátok tényleg folyamatosan is vannak s egyhányszor év alatt a tilt-nagybeeskerek szakszáz már hajózható is lesz. (Általános helyeslés.) A beeskerek-temesvári szakaszra nézve a terveket szintén készek. Igen helyesen jegyezte meg Hieronymi t. képviselőtársam, miszerint ennek kötségei mintegy negyedfél millió koronára tehetőek. Hogy a kormány nem zárkózhatik el a kérdés komoly figyelembe vételére elől, mutatja az is, hogy hozzájárultam ahhoz, hogy a 8. szakasz, amelyre az igen t. képviselő ur is utalt, magába a törvényjavaslathoz is felvessék. Ebben a percben nem vagyok abban a helyzetben, hogy továbbmenő kötelezettségeket vállaljak, de méltóztatásuk meggyőződve lenni arról, hogy én magam is azt tartom, miszerint a Bégánagy Beeskerekig leendő hajózhatóvá tételére elől állandóan nem térhetünk ki. (Általános helyeslés.) Csak az időpontra nézve nem lehet e percben kötelezettséget vállalnom, annál kevésbé, mert ez a kormány többi tagjaira is tartozik és azért sem, mert ez fedezeti szempontból is megbirálható lesz.

Ami már most a hajózható utaknak kérdését illeti, amelyre ugy Hieronymi t. képviselőtársam, előzőleg Major Ferenc és végül Kossuth Ferenc t. képviselő urak kiterjeszkedni szívesek voltak, őszintén bevallom, hogy részemről helytelen dolognak tartanám, hogy ha mi a hajózási utak fontosságát szem elől tévesztünk, hogy ha egy nyelstermeléssel foglalkozó ország, amely hajóutaira milliókat és milliárdokat költött, egy harmadélezer kilométert kitevő hajózási útját figyelmen kívül hagyja. (Helyeslés.) Ezt én a lehetőségek sorába tartozónak vélem (Helyeslés és a jobboldal.) és a kormányt nem vezetné a kételes előrelátás, ha akkor, amikor minden civilizált állam foglalkozik ezekkel a kérdésekkel, éppen a magyar kormány és a magyar állam nem foglalkozik velük.

Ha nem éppen azért, mert a kérdés nagyon fontos, sok szempontból bírálandó meg és ezen szempontok közé tartozik a fedezet szempontja is. A kormányknak az a nézete és álláspontja, amire nézve Kossuth Ferenc igen t. képviselő ur is kérdést tett, hogy ezeket az ügyeket, különösen a hajózási utak építésének ügyét egyenesen és egyöntetűen kívánja intézni (Általános helyeslés.) és ebből folyik, hogy bizonyos rendszer szerint kívánja a kormány eljárni és előre meghatározott terv szerint kívánja ezen ügyeket kezelni. Ez az, amit a t. Ház megnyugtatóra ezúttal mondhatok. Kérem, hogy a törvényjavaslattól általánosságban a részletes tárgyalás alapját elfogadni méltóztatásuk. (Élénk helyeslés.)

A törvényjavaslattól általánosságban és részleteiben egyhangulag elfogadják.

Élénk indítványozza, hogy a holnapi ülés napirendjére a ma elfogadott törvényjavaslatok harmadik olvasása és Buzáth sürgős interpellációja tüzes-sék ki.

(Interpelláció.)

Molnár Józsiás a következő interpellációt terjeszti elő:

1. Van-e tudomása a t. igazságügyminiszter urnak arról, hogy az arányosítási törvény lényegmagyarítása által a székelység nagyrésze igazságtalanul azon közös birtoktól, melyet soha el nem adott, — mert el nem adott — és így módon a székelv ősi nemesi birtokai jog részben olyan egyének tulajdonába mennek át, akik azért soha semminemű ellenértéket nem adtak, mert nem is adhattak?

2. Tudja-e az igen t. igazságügyminiszter ur, hogy ezen a jogtörténetben páratlanul álló igazságatlan művellet által a székelységre oly csapás méretük, mely végeredményében felülmúlja mindama csapásokat, melyeket több mint ezer év leforgása alatt a székelység átszenvedett, amennyiben ezen arányosítási művellet végrehajtása által a székelység igen nagy része a megélhetés forrásaitól megfosztatik, s a szó szoros értelmében kiirtatik hazánk leletli kátráról.

3. Ha mindezeket az igen t. miniszter ur, mint van okom hinni, tudja, tisztelettel kérdem: Mi okból nézi el, hogy a Székelyföldön az arányosítási eljárásal egy több mint ezeréves használat által szentesített tulajdonjog lábbal tiporassék, oly módon, hogy az egyes székelyborsos székely lakosoknak tulajdonuk véde-ménel még a jogvédelem lehetősége is ki legyen zárva, akkor, midőn oly tulajdon birtokról van szó, mely neki ugy, mint őseinek, a megélhetést, a családfenntartást biztosította?

Számavette-e az igen t. igazságügyminiszter ur a következményeket, melyek a székelv földi arányosításnak a megkezdett igazságtalan módon leendő végrehajtása után elő fogják állani?

Tudja-e, hogy ezen művellet végrehajtása után aránylag igen rövid idő 10–20 év múlva már számítani pontosságával meggyőződhetök, hogy a Székelyföld birtokainak túlnyomó nagy része idegen kezekbe megy át, és a székelység több mint fele részének idegenbe kell kimenekülnie?

4. Ha mindezeket a t. igazságügyminiszter ur megmondolta és tudja, tisztelettel kérdem, hogy mint Magyarország igazságügyminisztere, miképp nézheti el a földet, hogy akár a törvény tévesen magyarra áll, akár a törvénynek hiányos volta miatt az államnak több százezer polgára tényleg bírt vagyonától, minden ellenszolgáltatás, minden védelem nélkül igazságtalanul megfosztatik. Miért nem intézkedett már eddig is az iránt, hogy, ha másképp nem, törvényhozási útján is, ezen székelv népet iránt arányosítási törvény a Székelyföldön mihamarabb hatályon kívül helyezhető lehessen?

Flósz Sándor igazságügyminiszter: Én teljesen méltánylom azokat, amiket az interpelláló képviselő

ur felhozott. Legyen meggyőződve arról, hogy úgy én, mint az egész kormány a székelység érdekeit szintén szívünkön viseljük. A kérdés megoldása azonban nem oly egyszerű, mint azt a képviselő ur gondolja. Egy 31 év óta érvényben levő törvénnyel állunk szemben, melynek alapján jogok szerzetettek és jogos várakozások kelettek fel. A bjakot ismerem és azok, azt hiszem, részben orvosolhatók is lesznek, sőt részben orvosolva is vannak már. Ha tudniliuk a Kuria azt a döntést, melyet legutóbb hozott, állandóan követni fogja. Egy 10 baj az, hogy az arányosítás után az erdőségek összevásároltak s akkor aztán a törvénynek azon intézkedése, amely szerint 100 holdnál többet tevő erdőségek a közből kihatolják, alkalmazhatók s így ezen összevásárolt részek a közből kihatolhatók.

A Kuria kimondotta, hogy ez a kihatás csak az arányosítás alkalmával lehetséges. Ha egyszer az arányosítás megtörténik, utólag a kihatás többé nincs megengedve. Ez nagyrészen elejét veszi azon bajoknak, amelyeket a képviselő ur szíves volt felsorolni, mert nem lesz többé lehetséges, hogy a közbirtokosság erdejé utólag magánbirtokba menjen át, mert azok is, akik összevásárolják, kénytelenek közösségi maradni s magukat azon szigorú erdőrendszeti szabályoknak alávetni, melyek a közbirtokossági erdőkre fennállnak s így nem is fogják ezeket a részeket összevásárolni, mert azt a célt, melyet az összevásárlással el akarnak érni, nem fogják elérni.

A Kuria újabban más irányban is oly gyakorlatot folytat, mely a bajok egy részét orvosolja. Nevezetesen azzal, hogy a foglalás megítélésénél a bizonyítékok szabad mérlegelését alkalmazza s így elejét veszi annak, hogy régi foglalások alapján a közbirtokossági erdőkben részesejének olyanok kineveljenek tulajdonképpen részesedniük nem szabad, mert a törvény értelmében foglalások nem szolgálhatnak a közösségi részesedés kialsulál, sőt a 32 évnél nem régebbiek a közösségbe beadandók.

A kérdéssel különben foglalkozom, csak legutóbb is a földmívelésügyi miniszter urral és az ő megbízottával értekeztem ebben a dologban, egyelőre azonban meg akarám várni a székelv kongresszus határozatait, mely székelv kongresszus az idén ősszel fog foglalkozni a székelység bajainak orvoslásával. Erre az időre vagyok kénytelen felülgeszteni végleges határozatomat arra nézve, hogy a törvényhozás e lépékre és minő intézkedéseket javasoljak. Kérem ezen választomat tudomásul venni. (Helyeslés a jobboldalon.)

A választ tudomásul vette a Ház.

II. A főrendiház ülése június 19-én.

— Kezdeté délelőtt 11 órakor. —

Élnök: Gróf Csáky Albin.

Jegyzők: Gróf Vigyázó Ferenc és Gad József. A kormány részéről jelen vannak: Lukács László pénzügyminiszter, Durányi Ignác földmívelésügyi miniszter, Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Élnök meleg szavakban emlékezik meg báró Vécsey József, Pavel Mihály és gróf Hunvady Imre főrendek elhunytáról s a főrendek részvételének jegyzéknyvből ad kifejezést.

Gróf Vigyázó Ferenc ismerteti a főrendiháznak az új országháza való átülőküldési kötségeit.

Gróf Zichy Nándor nem látja eléggé határozottan a kötségléirányzatot s nem tudja, hogy mire való lesz a budgetben tervezett műszaki vezetőség.

Élnök kijelenti, hogy nem végleges állapotról van szó, hanem csak egy ideiglenes helyzetéről s a műszaki ellenőrséget csak egy évre statuálják.

(Mangra.)

Gróf Esterházy János: Nagyméltóságu élnök ur! Méltóságos főrendek! Mindnyájunknak, sajnos, tudomásunk van a legutóbbi aradi püspök választás eredményéről. Tudjuk és ismerjük Mangra ur magyarelleses működését a memorandum-pör idejéből és azon időből, amely ezen pört követte. Nem akarom magamat azzal alternálni, hogy a fentnevezett urat proteus átalakulásában tovább kövessem. Nem is emlitem ezen ügyet más okból, mint abból, hogy Mangra ur megerősítése esetében itt köztűnik helyet fog foglalni. Egészen féltetővé azon politikai szempontokat, amelyek Mangra ur ellen szólnak, nem kell elelejtelnünk az ő privát viselkedéséről sem, amely hallomás szerint annak idejében utcai botrányokra is adott volna alkalmat. Hiszen még Romániában sem nevezik őt másként, mint Pupa cselhibdák, mert akkor ott tartózkodott, amikor Ghennadie metropolita ügye volt napirenden és akkor ugy viselkedett, hogy ezt az elnevezést tartották akkor reá legjobban illőnek, ami körülbelül annyit tesz, hogy rézeseges pápa, szóval egy ilyenféle debonesztóló kifejezést. Gondolják meg, méltóságos főrendek, vajjon olyan igen kivánatos-e, hogy egy ilyen egyén foglajon közöttünk helyet, aki idehozza a magyarelleses agitatori babrját és esetleges kávéházi szótárnak nyomait és vajjon helyet foglalhat-e közöttünk egy olyan ur, akivel esetleg megtörténhetik, dacára annak, hogy püspök, hogy az ugyanazon városban kommandírozó generális azt mondja, hogy vele egy asztalhoz nem ül, miután megtörténtek vele ilyen dolgok, amelyeket róla állítanak. Legyen szabad azon reményemnek kifejezést adni, hogy ez a szempont is helyet fog találni abban a felterjesztésben, amely ezen választás dolgában ő

felsője elé fog kerülni. Ezeknek előrebocsátása után a következő interpellációt terjesztem a nagyméltóságu belügyminiszter urhoz:

„Szándékozik-e a nagyméltóságu miniszter ur nemcsak a metropolita útján, de direkt információk útján meggyőződést szerezni azon vádakat természetelő melyek a legutóbb megválasztott aradi görögkeleti román püspök ellen nemzeti és különösen erkölcsi szempontból emeltek és emeltek? Szándékozik-e ezenkívül a fentnevezett püspök ur ellen felmerülhető adatokat különösen még azon szempontból is elbírálás alá venni, hogy a nevezett püspök ur, mint ilyen a magyar főrendiháznak tagjává is válna, ha megerősítetté.”

Élnök a Ház hozzájárulásával kiadja az interpellációt a miniszternek.

(Napirend.)

Elfogadja ezután a Ház a katonai tisztviselők adójára vonatkozó 1893. évi IV. törvények 14. §-ának kiegészítéséről szóló törvényjavaslatot, a Sopron város részére engedélyezett rendkívüli házaadomentségre vonatkozó képviselőházi határozatot.

Gróf Vigyázó Ferenc ismerteti a József-műegyetem állandó elhelyezésére szolgáló állami épületek kötségeiről szóló törvényjavaslatot.

Gróf Zichy Nándor kifogásolja a budgetet s az egész tervet, mert a tudományos közlétságnak mentül intenzívebbé tétele — ami mindnyájunknak célunk — nem függ az intézeti paloták luxuriózus tányos voltától, pedig ezt az építkezést nem a halgatóság szempontja sürgeti és nem függ attól sem, hogy egy-egy intézet létrehozásánál kényserhelyzetet teremtsünk-e vagy sem. Nem akarja, hogy a törvényjavaslat itt visszavonassék, de hangsúlyozni óhajtja, hogy a közoktatásügyi kormány ebben a do góban nem volt eléggé takarékos.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Oszja t a nézetet, hogy takarékosan, de a célnak megfelelő módon építkezünk. A korszerű haladás is indokoltá teszi ezt az építést, de első sorban a halgatók számára kellett tekinteni. A régi épület 600 halgatós számára készült, s most 1600–1800 halgatós van. Már évek óta ilyenek az állapotok, s már évek óta sürgettek az új műegyetem építését. Ezért kapott már régebben felhatalmazást a tervek elkészítésére és a telek megvásárlására. A törvényjavaslat célja, hogy a 10 millió az új műegyetemre biztosítsák, de ezzel a parlamenti ellenőrzés nem merített ki, hanem a miniszternek kötelessége évenként beütanítani a kötségtetésbe az egyes részleteket. A tervekét celszerűeknek tartja. Ezeket akarta elmondani felvilágosításul.

A javaslatot általánosságban majd részleteiben is vita nélkül elfogadják, ugyszintén a gazdasági munkás- és cselédpénztárról szóló 1900. évi XVI. törvények kiegészítéséről szóló javaslatot is.

A közügyei zárszámadásra Magyarország terhére mutatkozó tartozás lefedéséről, továbbá az 1897., 1900. és 1901. évi közügyei kiadásokra Magyarország által pótlólag fizetendő összegekről szóló törvényjavaslattól.

Gróf Zichy Nándornak a javaslat indokolása ellen van kifogása. Az nem lehet indok, hogy ha valamelyik címnel megtakarítás van, hát másnál lehet több kiadás.

Lukács László pénzügyminiszter: Amit Zichy felhozott az nem indok gyánat van felhozva, hanem csak magyarázatul. Csak annak igazolásul van ez felhozva, hogy habár új nagy póthitelről van itt szó, ez mégsem okozza az állam oly nagy megterhelhetőségét. Kéri a javaslat elfogadását.

A javaslatot elfogadják.
Az ülés 1/1 órakor végződik.

BELFÖLD.

Az országgyűlés vakációja. A képviselőház ma bevezette azoknak a javaslatoknak a tárgyalását, amelyeket még a nyári szünet előtt le kellett tárgyalnia. A szünet előtt alkalmasint holnap lesz az utolsó érdemleges ülés. Ezután még csak formális ülések lesznek, a végül, hogy a képviselőház átvegye a ma elfogadott és a főrendiházból tárgyalandó javaslatokról szóló főrendi nunciomokat. Ennek megtörténte után elnapolják az országgyűlést. A szünet az idén jó hosszú lesz. Valószínűleg szeptember második felében fog a Ház újra összeülni.

Insegmunkák. Láng Lajos kereskedelmi miniszter a képviselőház mai ülésén nyújtotta be az ország német törvényhatóságaiiban mutatkozó keresethiány enyhítésére céljából elrendelendő közüti munkák kötségeinek lefedéséről szóló törvényjavaslatot. A nagyjontosságú javaslat rendelkező része így szól:

1. §. A kereskedelemügyi miniszter azon intézkedése, mely szerint az ország német törvényhatóságaiiban mutatkozó keresethiány enyhítésére alkalmas közüti munkákat rendel el, jóváhagyatik és részére a 2. §-ban jelzett fedezeti összeg keretében ily közüti munkák további elrendelésére a felhatalmazás megadatik.

2. §. A már elrendelt és még elrendelendő közüti munkák kötségeinek fedezésére a pénztári készletekből 750.000 koronányi póthitel engedélyzetik a felhatalmazatik a kereskedelemügyi miniszter, hogy ezt az összeget az 1902. évi állami zárszámadásban, a

törvényhatóságok közötti alapjainak segélyezésére szolgáló s az 1890. évi I. t.-cikk 28. §-a alapján az 1902. évi állami költségvetés rendes kiadások XIX. fejezet 3. cím 2. rovata alatt 1,200,000 koronával engedélyezett hitellel együttesen számolhassa el.

3. §. Ez a törvény kihirdetése napján lép életbe és végrehajtásával a kereskedelemügyi és pénzügyminiszter biztat meg.

A képviselőházi bizottság ülése. A képviselőház képviselői bizottsága ma délután öt órakor Szentiványi Árpád elnöklelte a att tartott ülésében a képviselők harmadik sorjegyüket tárgyalta. A kormány részéről jelen voltak: Széll Kálmán miniszterelnök, Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter, Grünzenstein Béla és gróf Wickenburg Márk államtitkárok. A bizottság megvitatta a beérkezett kérvényeket és feliratokat. Elhatározta az 1887. V. és 1715: XLIX. törvények törlesztését. Kossuth Lajos és a 45-as honvédek emlékének törvénybe iktalását kérelmező feliratokat a miniszterelnök útján a kormányhoz teszi át. Budapest székes fővárosi leírathoz, melyben a képviselőházat a Kossuth-szoborhoz való hozzájárulására szólítja fel, gróf Forgách Antal előadó szöveget elnöknek. Utalt arra, hogy Kossuth Lajos emlékének minden magyar ember kegyelettel őrizi, de éppen azért, mivel a Kossuth Lajos szobrának méltónak kell lenni Kossuth emlékéhez, indítványozta, hogy a felirat tanulmányozás végett a miniszterelnök útján az önkormányzatot utasítsák. Horváth Gyula az előadóval szemben azt javasolja, hogy a kérvényt a Ház elnökéhez tegyék át s a képviselőház határozza el, hogy a szobor leleplezésén testületileg vesz részt és a szobor költségeihez hozzájárul. Széll Kálmán miniszterelnök kimerítően nyilatkozik a kérdéssel, amire a bizottság az előadó javaslatához hozzájárul.

A karlócai kongresszus. Karlóczáról táviratozzák: A szerb nemzeti egyházkongresszus ma befejezte a mandátumok igazolását. Napirenden volt dr. Györgyevics Mihos (überális) mandátuma, akit Nagy-Becsereken 42 szótöbbséggel választottak meg kongresszusi képviselőnek Gavriilla Emillel (radikális) szemben. Györgyevics mandátumát másfél órai heves vita után, amelynek folyamán Györgyevics heves támadást intézett a radikális többség ellen, az igazolóbizottság kisebbsége javaslatának elfogadásával megsemmisítették. Grubics pakriai képviselő mandátuma ellen elrendelt vizsgálat megejtésére Györgyevics Miklóst és Medakovich Mihályt küldötték ki. A mai ülésen megválasztották az állandó igazoló-, napirendmegállapító-, kérvényi-, költségvetési-, zárszámadásvizsgáló- és pénzügyi bizottságot.

A közigazgatási ankét. A belügyminisztériumban ma délelőtt 10 órakor Széll Kálmán miniszterelnök, több Guiner Gyula államtitkár elnöklésével folytatott szakértekezleten az árváriszék részére tervezett gyámügyi ügyviteli szabályzat tárgyalását kezdték meg.

Széll Kálmán miniszterelnök és belügyminiszter az értekezletet szíves üdvözléssel nyitotta meg. Melyben kifejtette, hogy az értekezlet hívására véleményét mondani a fölött, hogy azokat, amiket a törvényhozásnak bejelentett, teljesen tartalmazza-e a tervezet, amelyet nem akart addig életbe léptetni, amíg gyakorlati tapasztalattal bíró férfiak tanácsát ki nem kérte. Önközös — ugymond a miniszter — csak azt a kérést intézem, hogy egészen tartaléktalanul, szabadon és őszintén mondjanak véleményét. Amit mondani fognak, azt igen alapos megfontolás alá fogom venni és hasznosítani fogom a kibocsátandó rendeletekben.

Dalmady Győző, a pestmegyei árváriszék elnöke elismeri, hogy a tervezet nagy gonddal készült, de egyes rendelkezéseire nézve súlyos aggódalmi vannak. Latinovics Pál, Lukács György, Jakabffy Imre és Sipőcz László Budapest székesfővárosi árváriszékének elnöke, megannyian a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak a tervezet egész rendszeréről és a humanizmus szellemétől áthatott irányról, amelyet a belügyi kormány az árváriszék és ezzel kapcsolatos kérdések kezelésében kívánt az utóbbi években tanusítani.

Széll Kálmán miniszterelnök köszönetet mond a felszólalóknak az elismerésért és meleg szavakban méltatja a maga részéről újból is az árváriszék jelentőségét. Ezek után újból kéri az értekezlet tagjait, hogy a további általános vitát, mellőzve a részletek megbeszélését, igyekezzenek az ügyet előbbre vinni. (Helyeslés.) Ezután megkezdődött a részletes tárgyalás. Az ankét lefolytatta a gyámügyi ügyviteli szabályzatot a 125. §-ig. A tanácskozáson előbb Guiner Gyula államtitkár elnököt, minthogy Széll Kálmán miniszterelnöknek, ugyis mint belügyminiszternek kihallgatási napja volt, a kihallgatások végeztével azonban maga a miniszterelnök vette át a tanácskozás vezetését. A tanácskozás során felmerült az a kérdés, hogy a most tárgyalat szabályzat mennyiben lesz alkalmazandó Budapest székesfővárosra. Széll Kálmán miniszterelnök ebben a tekintetben kijelentette, hogy a fővárosra vonatkozólag a rendelet úgy, amint tervezve van, nem fog alkalmaztatni, hanem bizonyos eltérések fognak a dolog természetéhez képest eszközölni. Hiszen a főváros adminisztrációja, ugymond, külön törvény által van és lesz is szabályozva; amint a tisztelt urak tudják, én tervezek, hasonlóan az eddigi törvényhozáshoz, egy újabb reformot a főváros közigazgatására, amely majd a főváros illető közegeinek és elemeinek közreműködésével is fog elkészülni. A miniszterelnök utat mutat arra, hogy felkérte Sipőcz Lászlót, a székesfővárosi

árváriszék elnökét, jelölje meg mindazokat a körülményeket, amelyekre vonatkozólag a főváros tekintetében eltérést szükségesnek tart és ezek vagy póten-deletben, vagy magában ebben a rendeletben fognak érvényre emelgetni.

A tomes-rékaai petíció. A Kuria első választási tanácsa ma délben hirdette ki az ítéletet a Lendl Adolf tomes-rékaai mandátuma ügyében. A Kuria a kérvényt elutasította, mert a vizsgálat adataival nem látta bizonyítottan azt, hogy a képviselő tudtával és beleegyezésével gyakoroltak a kerület takarékpénztárai Lendl javára pressziót a választókra. A Kuria a kérvényeket költ 3550 korona költségű fizetésére kötelezte.

Mangra nyilatkozik. Mangra Vazul ma táviratban a következő nyilatkozatot küldte hozzánk:

Gróf Esterházy mai főrendiházi interpellációjában igaztalan és alaptalan támadásokkal illelt a nélkül hogy akár személyemet, akár működésemet közvetlenül ismerhetné. Amidőn e rágalmakat reputációm érdekében vissza kell utasítanom, kijelentem, hogy erkölcsi életemet és magyar hazafias érzésemet csak ellenségeim félrevezetése nyomán gyanusithatta meg a gróf ur. Bizom a magas kormány ítélőképességében, amely elfogulatlanul fogja eldönteni, hogy mennyi igaz a személyem és magyar hazafiságom ellen felhozott vádakból. E nyilatkozat szíves közzétételét kéri:

Mangra Vazul,
nagyváradai püspöki helynök.

A margittai választás. A margittai kerületben a választási harc ma oly hevessé vált, hogy az alispánnak intézkednie kellett, hogy Nagyváradról egy század gyalogságot s egy ezred huszárságot kérjen a rend őntartására. A választás előtt két nappal még kétszázötven löny gyalogság és kétszáz löny lovasság megy Margittára.

Pavlovics és társai.

Budapest, június 19.

Ezzel a gyűjtőcímet adjuk a következőkben azokat az értesüléseinket, amelyeket a mai napon kaptunk négy nemzetiségbeli hazafarólónk viselt dolgairól s az ellenük lassan-lassan meginduló védő akcióról.

(A diákverő vadrac.)

Amint mai számunkban megírtuk, a szejedi főügyész indítványára a nagy-kükindai törvény-szék megindította Pavlovics Lyubomir ellen a bünvádi eljárást és elküldötte a megkeresést a képviselőházhoz Pavlovics mentelmi jogának felfüggesztése végett. A megkeresés ma megérkezett a képviselőház elnökségéhez és az elnök nyomban intézkedett, hogy a mentelmi bizottság már holnap reggelre összehívható legyen. Ez meg is történt és a bizottság holnap reggel kilenc órakor fog összejülni, s minden kétség nélkül javasolni fogja a mentelmi jog felfüggesztését. A bizottság jelentését már a holnapi ülésben beterjesztik a Háznak, amely rögtön tárgyalás alá veszi a javaslatot.

Értesülésünk szerint a tárgyalás rendjén indítványozni fogják, hogy a Ház ne csak a bünvádi eljárás megindítása végett függeszse fel Pavlovics mentelmi jogát, hanem mindjárt a büntetés végrehajtása végett is, amire nézve tudvalevőleg az ítélet meghozatala után újra kellene kérni az immunitás felfüggesztését. Indítványozni fogják továbbá a bünvádi iratok felolvasását is, amit a Ház minden bizonynyal el fog rendelni. Az így bemutatandó hivatalos adatok teljesen egybevágóak a Budapesti Napló tudósítójának a helyszínén beszerzett bizonyítékaiival, amelyeket ma közöltünk. A közigazgatási vizsgálat, amelyet részint maga Dellimanic Lajos alispán, részint Wachel Leó nagyükindai rendőrfőkapitány vezetett, megállapította, hogy a személyben való tévedés abszolúte ki van zárva, s hogy Pavlovics Lyubomir, aki a Házban tegnapelőtt olyan vakmerően tagadott, tényleg bántalmazta a hazafias nő-tákat éneklő iskolásfiukat, s hogy tényleg a hazafias dalok miatt bántalmazta őket. A közigazgatási hatóságok vizsgálatát a bírói nyomozás mindenben megerősítette és részben kiegészítette. A vizsgálatról szejedi tudósítónk jelenti, hogy Zsalanger Ferenc szejedi főügyész helyettes az igazatára nézve befejezte a vizsgálatot. A testisértést illetőleg Csala Sándor járásbíró ma kihallgatta az internátusban a megvert gyermekeket, akik szó szerint megismételték vallomásukat. Újabb tanu Seitaru Péter Porta-Orien-

taliosról, aki szintén szemtanuja volt az esetnek. A személyazonosság meg van állapítva, mert a kaulauzok kíváncsiak lévén Pavlovics kiltérére, kérték a jegyét, mire ő arcképes igazolványát mutatta. Balassa Péter törvényszéki orvos megvizsgálta a gyermekek fülét, de annyi idő múltán semmi nyomot sem talált. Pavlovicsnak ez a mostani második kiadati ügye. Először pár hónap előtt kérte ki a nagybecskerekeli törvényszék a választások alatt tartott lázító beszéde miatt. Lobmayer István szejedi főügyész ma reggel Ujvidéket találkoztott Pavlovicssal, aki Karlóczára utazott.

A képviselők körében nagyon érdeklődnek a holnapi ülés iránt. Ma este a pártkörökben főleg azt kérdezték kiváncsian, hogy vajjon el mer-e jönni az ülésre Pavlovics Lyubomir?

(A bakszász.)

Szóba kerül legközelebb a Házban Lurtz Károlynak, a dühös bakszásznak az a dolga is, amelyet néhány héttel ezelőtt a Budapesti Napló hozott napvilágra. Arról értesülünk ugyanis, hogy összejelhetlenségét bejelentést tettek Lurtz Károly ellen a miatt, hogy egy német kereskedőnek, akitől magyar címzésű árjegyzéket kapott, inzultáló levelet írt s ebben a magyar nemzetet is durván megsértette. A lapunkban közölt facsimilére alapított bejelentés még a szünet előtt a Ház elé kerül.

(Popa csilbidáki.)

Popa csilbidáki: ez a Mangra Vazul csufneve, amely Romániában ragadt rá, mikor a Ghenadie-ügy idején ott járt. A jeles főpap ott, Bukarestben is olyan botránnyosan viselkedett, hogy részeges pópának nevezték el román testvérei, akik pedig nem igen szokták megvetni a magyarfalókat és hazafarólókat.

Gróf Esterházy János tette ma szóvá a popa csilbidáki viselt dolgait a főrendiházban. Most, mikor Mangra hivi a püspökválasztás megerősítése érdekében annyira erőlködnek fehérre mosni a megválasztott püspök zavaros multját, nagyon derék dolgot eszelekedett a nemes gróf ezzel a mai interpellációjával. Nagyon szerencsésen találta el azt a nézőpontot, amely ebben a kérdésben a főrendiházat legfőképpen érdekli. Azt vizsgálta ugyanis, hogy Mangra Vazul méltó-e arra, hogy helyet foglaljon a főrendek társaságában, holott nem mutatkozott méltónak arra, hogy bármely tisztességes magyar uritársaság befogadja? Ez a szempont, amelyre mi már a püspök-választást megelőző mozgalom idején reámutattunk, most a főrendekre nézve akuttá lett. A magyar törvényhozás első kamarájára nézve egyenesen becsülhető kérdés az, hogy be ne bocsásson padjaiba olyan embert, akia hazafarólás bűnében bűnösnek találhatók. Gróf Esterházy János interpellációjának ez adja meg anyag erkölcsi értékét. A gróf nagy szolgálatot tett azzal, hogy a kérdést ilyen alakban állította fel s csak helyeslehetjük, hogy interpellációját Széll Kálmánhoz mint belügyminiszterhez intézte; mert a belügyminiszter feladata az, hogy a püspökjelölt politikai előéletét szigorú nyomozás tárgyává tegye. Meg vagyunk győződve róla, hogy Széll Kálmán ezt a feladatot nem is fogja elmulasztani, s hogy a nyomozás eredményének teljes mértékben levonja a következményét.

A Mangra-ügy aktáit érdekesen egészíti ki most az a hadjárat, melyet az ultrák az ő belföldi és külföldi sajtójukban folytatnak a választás megerősítéséért. Ebben a hadjáratban egyesítik a védelem és a támadás taktikáját; tagadnak és fogadkoznak; hazudnak és denunciólnak; benn megalázkodnak, künn denunciólnak. Mutatóban lefordítottuk a bukaresi Epoca című újság tegnapi közleményét. Ez a lap, amely a magyarországi ultráknak és a bukaresi Ligának közös szócsöve s amely néhány héttel ezelőtt még szívóbb támadta Mangrát, most így ír:

A magyar sajtó az aradi püspök választásakor az egyik jelölt mellett foglalt állást, a választás eredménye balul ütött ki a magyar sajtó jelöltjére nézve, ezért a liberális magyar sajtó hatalmas akciót indított meg a román egyház autonómia ellen, és a hajszá azonban nem passzionálta a román sajtót, amíg első pillanatra ugy-

tüntetés fel a dolgot, mintha a nehéz áldozatok árán megszerzett autonómia megtartására nézve kihalt volna a román sajtóból a jobb érzés.

De ez csak első tekintetre van így, mert a szepeni püspökség metropolitai rangra való emelése, az újonnan létesített karánsebesi püspökség létesítése, a román egyháznak a szerb egyháztól való függetlenítése, a brassai főgimnázium alapítása, ezek szerény rekompenciációk nem a magyarok részéről, hanem Ferenc József osztrák és király részéről a románoknak 1858—1868. évig tanúsított magatartásáért.

Ezek oly vívmányok, melyeket a magyarországi románok nehéz időben szereztek meg, 1848-ban ontva vértüket, amidőn a *rebellis magyarok ellen* harcoltak a Habsburg-ház érdekében, azon magyarok ellen, akik Debreczenben Ferenc Józsefet a trónjától is megfosztották. *Bécs* és nem a magyarok rekompenciációi ezek a románok dinasztikus hűségéért a válságos 1858—1868-iki években, amely időben a magyarok agyarkodtak a Habsburg-ház és Ausztria ellen, oly időből való vizsontszolgálatok, amikor a magyarok cserbenhagyták az osztrák sereget.

Ezeket jól tudja ő felsége és ezekre a tettekre jól emlékezik még vissza, mert maga írta alá az erre vonatkozó osztrák patenseket és rendelkezéseket és a románok is jól tudják azt, hogy sem a liberális magyar sajtó, sem *Wlassics* miniszter intrikái nem fogják rábíni a *császárt*, hogy a románokat ezektől a szerény jogoktól is megfoszssa, meg lévén győződve a románok rendíthetetlen dinasztikus érzelmeiről.

Ez az oka, hogy a Királyhágon tuli román sajtó nem reagál a magyar sajtó kirohanásaira.

Azt hisszük, fölösleges kommentárt fűznünk ehhez az arcátlansághoz, amely *Bukarestben* jelent ugyan meg, de minden sora elárulja, hogy nem ott készült, hanem valahol *Nagyvárad* járáján . . .

(Ludova Banka.)

Zólyomból kapjuk a következő rövid, de sokatmondó tudósítást:

A nemzetiségi főkolompok legmeggröszöttebb híveiket, ügyvédekét és orvosokat Zólyomba telepítették s főfőszűkké akarják tenni ezt a tejlődő várost. E hó közepén nyílt meg a *Ludova Banka* nevű tót nemzetiségi takarékpénztár, mely *külföldi pénzzel* manipulál s szerzi a hivatelt. Ilyen uton olcsó hitelt nyújt boldog-boldogtalannak s taborozza a híveket a pánszláv tábora. A falvakat fel fogadott ágensekkel árasztja el, akik nemcsak az üzlet érdekében, de a magyarság elleni gyűlölet terjesztésében is hallatlan agitációt fejtenek ki. A közigazgatási hatóságoknak nagyon is félben kell lenniök, hogy a bünsz üzemekről föllöbbsétek a fátyolt. A zólyomi magyarság külföldiséget szándékozik meneszteni a kormányhoz, segedelmet kérti, nehogy Zólyom város és vidéke teljesen a pánszláv izgatok prédájává essék.

Helyes, hogy a zólyomi magyarság, felismerve a veszedelmet, megmozdult és védekezésre készülődik. Jól tesszik, hogyha eljönnek ide és feltárják a kormány előtt mindazt, amitt ott, maguk körül látnak, tapasztalnak. A kormány bizonyára tudni fogja a kötelességét. Ámde ebben az esetben nem az a legfőbb, amit a kormány tehet, sőt talán az a legkevésbé. Menjen el az a külföldiség a *budapesti nagy bankokhoz* és figyelmeztesse ezeket is a kötelességükre. A külföldi pénz ártalmas befolyásának csak egy igazi ellensulya lehet: a *magyar pénz*. Tegyük meg a magyar bankok is az ő kötelességüket.

KÜLFÖLD.

Sándor király a cárnál. Belgrádból táviratozák, hogy a cári udvarral folytatott megbeszélések értelmében *Sándor király* mégis meglátogatja a cárt, még pedig néhány hónap múlva, őszszel. De *Sándor király* egyedül utazik oda, mert a cárné kijelentette, hogy *semmi szín alatt nem fogadja Draga királynét*.

A bécsi perzsa követ visszahívása. Bécsi hírek szerint a külügyminisztérium és az osztrák kereskedelmi minisztérium vizsgálatot indított a *Nerimán* khán perzsa követ állítólagos visszahívás ügyében. E hírek szerint a követet nem sokára *visszahívják állásáról*. *Nerimán* khán jelenleg a sah kíséretében Karlsbadban időzik.

Az angol koronáció. *Eduárd király* még folytást gyöngédekedik s orvosai azt ajánlották, hogy a legközelebbi napokban lehetőleg pihenjen és kimélje magát. Londoni táviratok szerint a koronázás alkalmából a *walesi herceget tengernagygyá, Seymour lordot* pedig ellentengernagygyá fogják kinevezni. Londonban lázasan készülnek a koronázásra, amelyre legálább *egy millió idegent várnak a jóvárosva*. Már arra is gondoltak, hogy az idegenek egy részét a templomokban fogják elszállásolni, de a papok ellene vannak ennek a tervnek.

Az ir parlament frakciói elhatározta, hogy *távol maradjon a koronációtól*, a koronázás napján pedig Dublinban és több irországi városban *tiltakozó gyűléseket* rendez.

A koronáció programját hivatalosan következőképpen állapították meg:

Június 28-án a külföldi fejedelmek képviselőinek megérkezése; diszebed a Buckingham-palotában; a kíséret bemutatkozása.

Június 24-én a király és királyné a különböző deputációkat és a külföldi küldöttségeket fogja fogadni; diszebed a Buckingham-palotában.

Június 25-én a gyarmatok képviselőinek fogadtatása; diszebed a walesi hercegnél a St-James-palotában a fejedelmi vendégek és követek tiszteletére.

Június 26-án megy végbe a koronázási aktus; utána ebéd a királyi palotában, amelyen csak királyi család tagjai vesznek részt.

Június 27-én tartják meg a nagy koronázási díszelvonulást; a királyi pár este résztvesz Lansdowne márkí fogadó-estéjén.

Június 28-án elutazás a királyszemlére.

Június 29-én diszebedek a követségeknél az idegen fejedelmi vendégek és követek tiszteletére.

Június 30-án a királyi pár visszatér Londonba; este díszeladás az udvari operában.

Július 1-én kirándulás a windsori parkba.

Július 2-án a fejedelmi vendégek hivatalosan elhagyják London; a királyi pár a Londonderry-houseban ebédel.

Július 3-án istentisztelet a Szt. Pál-székesegyházban; lunch a Guildhalban.

Július 4-én az indiai fejedelmek fogadtatása.

Július 5-én a királyi pár megvendégeli a londoni szegényeket.

A két éves katonai szolgálat. A francia szenátus hadügyi bizottságának tegnapi ülésén, amelyen a *kétéves katonai szolgálat* kérdéséről tanácsoztak, *André* hadügyminiszter kifejtette, hogyan lehetne fejezni annak az 50.000 embernek a hiányát, amelyet a katonai szolgálatnak egy évvel való megrövidítése okozna. A miniszter terve szerint segédszolgálatok révén 6000 embert, továbbá a tüzölő-csapatok átalakítása a tüzérség és a műszaki csapatok zeneiskoláinak megszüntetése, a spahi-erzerek francia csapatainak megszüntetése és hasonló intézkedések révén még 8000 embert nyernének. Azonkívül 7000 altisztet, 10.000 káplárt és 20.000 közigyelnyt reaktíválnának. A miniszter aztán megnyugtató kijelentéseket tett a két éves szolgálatról szóló törvényjavaslat végrehajtására vonatkozólag.

A Gaulois több nyugdíjazott tábornokhoz kérdést intézett a két éves katonai szolgálatra vonatkozó törvényjavaslat felől. *Voisin* tábornok úgy nyilatkozott, hogy ezzel a törvényvel tulajdonképpen behozák a *nemzetőröséget*. Ha ezt a törvényt megszavazzák, *Franciaország feldarabolását* szavazzák meg. Hasonló értelemben nyilatkozott *Jaumont* tábornok. *Galliffet* tábornok azt írja, hogy most minden komolyan vehető *hadserget* temetését készíti elő. Sem katonaság, sem határ nem lesz többé. Minden francia embert jó törzshari állással ellátni, ez a kormány ideálja.

Ma már a *szenátus megkezdte a két éves katonai szolgálatra* vonatkozó tárgyalását. *Gourtiens* ellenzi az indítványt, amely szerinte a nemzeti védelmet veszélyezteti. *Mezières* lehetségesnek tartja a két éves katonai szolgálat meghonosítását, de nem könnyűnek, mert sok előkészítő intézkedést tesz szükségessé. Utal arra, hogy Németországban is megvan a gyalogságnál a két éves szolgálat.

Mezières végül utal arra, hogy mily fontosak az instruktorok a hadseregére nézve és ellenzi, hogy a katonai szolgálat alól egyáltalában ne lehessen helye felmentésnek. *Lamareille* azt tartja, hogy a két éves szolgálati idő behozatala kevésbé volna egy elvesztett esatánál. A katonai személet nem kell tartani és éppen ezt ássa alá a két éves szolgálati idő. *André* tábornok hadügyminiszter azt válaszolja, hogy a francia katonára nézve ez közömbös. A francia törvények ugyanannyit érnek, mint a német törvények és a francia katonák többet ér, mint a német katonák.

Anglia új barátai. *Ritchie* angol belügyminiszter tegnap Croydonban beszédet mondott, amelyben azt hangoztatta, hogy Anglia eddigi ellenségei olyan *dámulatraméltó magatartást* tanúsítottak, hogy a kormány a *délfrikai csapatok nagy részének visszahívására* készül. Calvinianál 690 ember, nagyobbára foklödi lá-

zadó, megadta magát. Eddig összesen 18.400 ember tette le a fegyvert.

Hágból jelenlik, hogy hír szerint *Krüger* elnök *érintette az angol kormányt, hogy a délkeföldteleket ő is elfogadja*. *Botha* Lajos főparancsnok — mint egy drezdai lap írja — a jövő hónapban Drezdába érkezik, hogy nejt és gyermekeit, akik ott tartózkodnak, hazavigye Afrikába. *Mayer* Lukács ugyanilyen óélból utazik Hollandiába. Angliába egyikük sem fog elmenni. *Kruitzinger* boer parancsnok, akit az angol haditörvényszék fölmentett és aki jelenleg Indiában hadifogoly, június 26-án, *Eduárd király* koronázásának napján esküszik *Ceylon szigetén Olivier* volt boer tábornok leányával.

Albert szász király halála.

1828—1902.

Budapest, június 19.

A német szövetséges fejedelmek legidősbike, *Albert* szász király, ma hetvennégy éves korában meghalt Sibyllenhortban. Rendkívül rokon-szenves, jószívű, magas műveltségű fejedelem hunyt el benne, aki fiatalbb korában épp úgy kitüntette magát a csatároban, mint később, a tartós béke idején, hazája műveltségének emelésében. *Albert* királyt voltaképpen az aggorkorl járó általános elgyengülés vitte sirba, különösbbe betegségeben nem szenvedett.

Négy évvel ezelőtt ülte meg születésének hetvenedik s egyuttal királyi koronázásának huszonötödik évfordulóját. Ez alkalommal királyunk is meglátogatta régi hű barátját és fogyevertársát s az akkori meleghangu pohárköszöntők hű képét adták a két uralkodó közt fönnálló hosszú és bensőséges barátságának.

Albert király jógi tanulmányai befejezte után a katonai pályára lépett, résztvett a schleswig-holsteini hadjáratban, 1856-ban tábornokká lett és 1866-ban adott szavához híven Ausztria mellé állott a Poroszország ellen vívott háboruban. A prágai békebén *Ferenc József* király ki is eszközölte, hogy hű szövetségesét területi veszteség ne érje. A viszonyokkal számolva *Albert* király belépett az északnémet szövetségbe s *Vilmos* porosz király kinevezte őt a szövetséges hadsereg szász hadtestének parancsnokává. Azután végigküzdötte ő is, még pedig vitézül, a porosz-francia háborút.

Hogy így az ellenségéből jó barátjává lett a porosz dinasztának, azt hálás elősmerte *I. Vilmos* császár és e hálát nyomatókossan kifejezte 1889-ben egy pohárköszöntőben *II. Vilmos* császár is, amidőn így szólt:

— Nagy tartozást kell lerónom. Felsőged évek hosszú során át változatlan kegygyel és hűséggel támogatt engem. Mint felséged is jól tudja, elhunyt édesatyám különösen szívéro köötte felségednek, hogy rólam gondoskodjék, ha egyszer majd utóleri őt a közös emberi sors. Felsőged nagylelkűen ápolta ezt a szeretetet és én sok év óta benső barátot s atyai tanácsadótt tisztelek felségedben.

Albert király alapos tudású, kitünő műveltségű férfi volt. Eleinte különösen a jogi, történeti és régészeti tudományokat kedvelte. Később rendkívül meleg szeretettel fordult a művészetekhez. Kitünő zenesz volt s nem véletlen, hogy a drezdai opera régtől fogva híres.

Országa műveltségének emelését minden erővel előmozdította. Az ő kezdeményezésére létesültek a híres szász szakoktatási iskolák. Az ő uralkodása alatt nyílt meg országában az első vasutvonal. Nagyszerű bányaművek és okosan tervelt csatorna-hálók is a királynak köszönnek létüket.

Életmódja rendkívül egyszerű volt. Legsívesebben a Drezda mellett levő *Strahlen-villában* lakott, amelynek berendezése polgáriasan egyszerű. Sibyllenhortban, ahol ma örökre lehunnya szemét, szivesen tartózkodott volt, különösen őszkor. Ezt a villát egykor felségetől, *Wasa* hercegnőtől kapta ajándékba. *Albert* király szerette a vadászatot is, gyakran vadászgattott *Ferenc József* királylyal is.

Az elhunyt király utolsó óráiról és haláláról a következő távirati tudósítások érkeztek:

Drezda, június 19.

Albert király házasságának tegnap volt a 49-ik évfordulója, amely alkalomból számos üdvözölő távirat érkezett a beteg királyhoz. Táviratilag fejezték ki szerencsekívánatukat többek között: *Ferenc József* király, *Loubet* francia köztársasági elnök és majdnom az összes németországi hercegek. *Vilmos* császár gyönyörű virágajándékot küldött a királynak, akihez meleghangu levelet is intézett.

Drezda, június 19.

(Feladatott este 6 órakor.)

A király teljesen apatikus és eroje egyre hanyatlak. A nagybeteg egyáltalán nem kívánja

a táplálékot. A betegszobába folyvást oxigént szivattyuznak.

A királynét nagybeteg férjének ápolásában ifjúkori barátja, *Fünfkirchen* grófnő támogatja. Még soha annyi szoba nem volt kivilágítva a kastélyban, mint ma éjszaka.

A palota körül egy lélek sem mutatkozik. A hivatalnokai kar és a szolgáloményzet együtt volt, hogy az első jelre a király szobájában gyülekezzenek.

Sibyllenort, június 19.

Az este 6 órakor kiadott orvosi jelentés így hangzik:

A király a nap folyamán igen csekély érdeklődést mutatott. Az eszméletlenség, amely tegnap csak midőlg volt észlelhető, ma csekély félbeszakítással folyton tartott. Erverés 100, általában még meglehetősen erős. Táplálkozása hiányos.

Sibyllenort, június 19.

A király 8 óra 5 perckor esendesen jobblétre szenderült.

Bécs, június 19.

Ferenc József királyt mélyen megrendítette *Albert* király halála. A temetésre *Ferenc József* király *Drezdába* utazik.

*

Albert szász király hosszas haláltusa után ma este 8 óra 5 perckor meghalt. Az agy fejedelem ereje napok óta hanyatlott már fokozatosan, míg végre ma, boldog házassága ötvenedik évének első napján csendesen elszenderült. Az üdvözlő táviratokat, melyek erre a napra *Albert* király fejedelmi barátaitól, első sorban a *mi királyunktól*, továbbá *Vilmos* császártól, *Loubet* francia köztársasági elnöktől érkeztek, csakhamar a mély tájdalmat kifejező részvét-táviratok váltották föl, melyeket már csak *György* herceg, az elhunyt király öccse és tegnap kinevezett helyettese vehetett át.

Szászország gyászában az egész német birodalom s vele együtt az összes európai nemzetek igaz részvételt osztotnak. *Ferenc József* király *Drezdába* utazik, hogy személyesen adja meg a végtisztséget elhunyt barátjának.

HIREK.

Budapest, június 19.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Június 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán lemondani, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hír.** Dr. *Balkányi* Miksa megkezdte fürdőorvosi működését *Aussee*-ben.

— **Miksa császár emlékezete.** Bécsből jelentik, hogy *Miksa* császár halálának évfordulója alkalmából ma délelőtt a kapucinusok templomában gyászmise volt.

— **Kihallgatás a királynál.** Bécsből jelentik, hogy a király ma az általános kihallgatás során többek között gróf *Festetics* Taszili titkos tanácsos is fogadta. Ma fogadtott a király egy budapesti küldöttséget is, amelynek tagjai voltak *Szalay* Imre miniszteri tanácsos, a Nemzeti Múzeum igazgatója, *Raaisies* Jenő, az Iparművészeti Múzeum igazgatója és *Györgyi* Árpád állami levéltáros.

— **Katonai kintézetések.** A király gróf *Paar* Alajos és *Schönauich* Ferenc altábornagynak a titkos tanácsosi méltóságot, *Jekelfalussy* altábornagynak a Lipót-rend lovagkeresztjét és *Röckensau* osztályfőnöknek a *Ferenc József*-rend nagykeresztjét adományozta.

— **Kinevezések.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a belügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbízott minisztereink *Véghs* László titkári címmel és jelleggel felruházott miniszteri segédtitkár miniszteri titkárrá, *Sorbdás* János segédtitkári címmel és jelleggel felruházott miniszteri fogalmazót miniszteri segédtitkárrá, *Szeker* Andor miniszteri segédfogalmazót miniszteri fogalmazóvá, dr. *Tatits* Arkád lizetés-nélküli miniszteri segédfogalmazót valóságos miniszteri segédfogalmazóvá nevezte ki. A belügyminiszter *Kempelen* Béla abauj-tornavármegyei járási szolgabíró a belügyminiszterihoz segédfogalmazóvá kinevezte és főispáni titkári minőségben szolgálattételre Abauj-Tornavármegye és Kassa szab. kir. város főispánja mellé kirendelte.

— **Adomány az árvízkarosultaknak.** *Ernszt* Kelemen, a főrendiház alelnöke a *Budapesti Újságírók Egyesületéhez* ma 20 korona adományt küldött az árvízkarosultak javára. Az adományt az egyesület elnöksége rendelkezésre helyre juttatta.

— **Uj miniszteri tanácsosok.** A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király *Martinovich* Elek és *Förroy* Ferenc belügyminiszteri osztálytanácsosoknak a miniszteri tanácsosi címet és jellegét adományozta.

— **A császári kommersz.** Aki valaha Németországban diákoskodott, emlékszik azokra a bizarr, vaskos ceremóniákra, amelyeket *kommersz* néven ösmer a német diáklét. A különböző *burschenschaftok* olyik ünnepi alkalommal nagy ivásra gyülekeznek, teljes *vizben* (azaz diszruhában, kardosan) és pontosan körülírt ceremóniák közt rengeteg söröket fogyasztanak. Tegnap a híres bonni *Borussia* diákegyesület tartott egy ilyen ecét. De ez a nagy ivás Germániában országos jelentőségű volt, mivelhogy ott volt az ivók közt egy fejedelmi *bursch*, a porosz-német trónörökös, aki a *Borussia* kötelékében a *Fuchsmajor* nevezetes tisztét tölti be, azonkívül ott volt mint szereplő *Vilmos* császár és a nézők közt a császárné is. Ilyen *kommersz* még nem látott sem a *Borussia*, sem Németország. A karzat szüfolva volt nőkkel; a császárné a számára elkészített páholyban foglalt helyet. A diákok óriás asztalok körül helyezkedtek el. A *császár* ezekkel a szavakkal foglalta el az első helyet:

— Kérem, foglalják el helyüket!

Vilmos császár a második poharat a császárnéra üritette s a következőket mondta:

Valahányszor öseink mérközésére összegyűltek, szép asszonyok koszorúja nézett le rájuk. Amióta Németországban egyetemek vannak, egyetlen egyet sem ért még oly megfizetéses, mint ma a bonni egyetem. A császárné ő felsége, fejedelmi nőként körülvéve, jelent meg. Valóban páratlan megfizetéses érte Bonn városát és Bonn városával a *Borussia*-t. Remélem es elvárom, hogy az összes fiatal *borussok* ma a császárné ő felségének jelenlétéből buzdiást fognak meríteni egész életükre. Mi pedig valamennyien, egy a tábornok, mint az *Illam*-férfi, egy a hadnagy, mint a landjunker, híven összeállunk és hálaunkat lejezzük ki a császárné ő felsége kegyességéért és egészségére üritjük poharunkat.

A császár szavait viharos ováció követte; valamennyien fölemelkedtek és percekig éltették a császárnét. A zaj csillapultával a császár így szólott:

— *Silentium!* Ó fensége a trónörökös *Fuchsmajor!*

A trónörökös föemelte kancsóját s ezekkel a szavakkal üritette anyjára:

— Ó felsége a császárné egészségére iszom!

A császárné tíz órakor távozott páholyából. A császár éjfélutánig a teremben maradt.

— **Küldöttségek a minisztereknél.** Az újvidéki *Lloyd*-egyesület egy küldöttsége tisztelgett ma délelben *Rohonyi* Gyula országgyűlési képviselő vezetője mellett *Láng* Lajos kereskedelmi miniszternél. A küldöttség egy *amai közúti hid* felállítását kérte a minisztertől, mely hid *Ujvidéket* *Pétervárad*ra kötne össze, hangsúlyozva az új hid nagy közgazdasági fontosságát. A miniszter szívesen fogadta a küldöttséget s megígérte jóakaratu pártfogását.

Az újvidéki városi bizottsági tagok küldöttsége is ma tisztelgett *Péter Pál* főispán vezetésével *Daranyi* Ignác földmivelésügyi miniszternél az *Ujvidéken létesítendő téli kikötő ügyében*. *Raabstern* Mór gyáros a város e havi közgyűlésén indítványozta, hogy a téli kikötő létesítése ügyében menjen küldöttség a miniszterhez. A küldöttség tagjai voltak: *Péter Pál* főispán, *Rohonyi* Gyula országgyűlési képviselő, *Stranutirovics* László, *Pro-una* Béla főjegyző, *Szládi* János, *Csinios* Pláton apátplébános, *Molnár* Hugó református lelkész, *Raabstern* Mór gyáros, *Winkle* István sörfőző, *Radovanovics* György. A miniszter megígérte az ügy tanulmányozását és késégtelen, hogy *Ujvidéknek*, mint nevezetes forgalmu központnak, minden feltétele megvan a téli kikötő alkalmas befogadására.

— **Fisztolypárba.** *Nosz* Gyula országgyűlési képviselő és *Kullmann* János volt képviselő ma délelben pisztolypárbajt vívtak. *Nosz* segédei voltak *Nagy Mihály* és *Kristóffy* József képviselők, *Kullmann* segédei pedig *Vörös László* és *Komjáthy* Béla. Huszonöt lépésről egyszeri golyóváltás volt megállapítva. Először *Kullmann* lőtt, de fegyvere csüörtörtököt mondott, mire *Nosz* sem élt a lővés jogával. A párba ezzel véget ért.

— **Évzáró ünnepély a vakok intézetében.** A *Vakok Budapesti Királyi Országos Intézete* június 29-én vasárnap reggel kilenc órakor tartja iskolájának évzáró ünnepét. Az ünnep sorrendje változatos. Lesz zene, ének, zongorajáték, s bemutatják földrajz-tudományukat és természetizeti ismereteiket. Az intézet szívesen látja vendégül az érdeklődőket.

— **A páris-bécsi automobilverseny.** *Fárisból* jelentik, hogy a páris-bécsi automobilversenyre ma reggel nyolc órakor kezdődött az indulás. A versenyzők a *Place de la Concordeon* álltak fel. A térer nagy közönség gyűlt össze. A versenyző kocsi mind fel voltak lobogóva. A versenyzők legelőbbje kísérőket, tulnyomóan hölgyeket visz magával. Kilenc óráig tizenegyet kocsi indult el. A nehéz kocsi nagy része csak holnap indul.

— **Merénylet híre a börzén.** Az angol lapok írták meg néhány nappal ezelőtt, hogy anarkhisták összeesküvést szöttek *Ferenc József* királyunk ellen s hogy egyik társukat, aki foglalkozására nézve szabó, Bécsbe küldték, hogy ezt az örült tervet hajtsa végre. Az angol újság híreszteléshez még azt az információt is fűzi, hogy most Bécsben kitörtözött éberséggel őrzik a királyt, aki azonban mittsem tud az ellene szőtt összeesküvésről. Az angol lapoknak ez a híre az amugy is érzékeny idegűtű tőzsei emberek előtt ma már valóban megtörtént merényletté nőtte ki magát, úgy, hogy a nagy izgatottsággal fogadott álhir hatása alatt több ízben intéztek hozzánk is kérdést, hogy vajjon a hír megfelelő-e a valóságok. Bécsi tudósítónk telefon jelentéséi azonban megnyugtatták a kérdezősködőket is, hogy a merénylet-hír minden alap nélkül való s hogy felsége királyunk ellen nem merényletet, hanem hála Isten csak egy üres hírt koholtak.

— **A főrendiház évkönyve.** A főrendiház mai ülésén bejelentették a főrendiház évkönyvének elkészültét, melyet a napokban küldenek szét a főrendeknek. Az érdekes munka, mely értékes történelmi forrásmunka gyanánt fog szerepelni, *Szerencs* János, a főrendiház főtitkárának munkája. A könyvbe az összes magyar főúri és honfúsított idegen származású családok föl vannak véve a rájuk vonatkozó minden nevezetesebb adattal együtt. A legtöbb család a Habsburgok urakodása alatt kezdte meg szereplését, némelyik azonban, mint a Héderváryak véréből való Pállyak a 12 századig viszik föl családtörtéjüket. A Zichy és Andrássyak története a vezérek koráig nyúlik föl, sőt van olyan család is, melynek genealogiája a hagyományok korszakában kezdődik. *Lobkowitz* Rudolf herceg hadtestparancsnok első ösét *Popetz* évszám nélkül örökölte meg a oseh mitosz. *Popel* fia *Klen*, a tündérekkel egy húron pendülő *Libussza* királykisasszony udvarában szolgált.

A főrendiház évkönyve hivatalos jellegű munka, s főleg a-ért készült, hogy azoknak a hatóságoknak, amelyeknek a főrendi családok magvaszakadását nyilván kell tartaniok, és illetékes helyeken be kell jelenteniök, legyen valamelyes elfogadható, minden tekintetben pontos támpontjuk. A könyv tartalmazza a főrendek összes tudnivalóit, a főrendi házra vonatkozó törvénycikkeket, rendeleteket és házszabályokat.

— **Az új rektor.** *Wlassics* Gyula közoktatási miniszter tegnap irta alá a döntést, amely szerint a jövő tanév *Ajtay* K. Sándor egyetemi tanár nevezték ki az egyetem új rektorává. Mint ismeretes, az egyetemi tanács ülésén *Ajtay* K. Sándor és *Högyes* Endre egyenlő szavazatot kaptak. Így került a szavazás ügye a miniszter elé, aki azonnal a megokollással döntött *Ajtay* javára, hogy ő újabb rektor tanár, mint *Högyes*. Az új rektor ma a törvényeszküi orvostani intézet igazgatója, a budapesti törvényeszküi orvosi szakértője és a fővárosi államrendőrség boncoló orvosa. Az országos közegészségi egyesület választmányi tagja a magyar jogászegyesület büntetőügyi bizottságának, a királyi orvosegyesületnek, a királyi természetudományi és a kolozsvári orvostermészettudományi társulat tagja. A kolozsvári egyetemen az általános kör- és gyógytannak és az egyetemes gyógyszerintannak, utóbb a törvényeszküi orvostannak és orvosi rendszertan volt nyilvános rendes tanára és a törvényeszküi orvostan jogkari eladója. Rendkívüli tanár lett 1872-ben, rendes tanár 1873-ban. Kolozsvártól Budapestre nevezették ki 1883-ban. A kolozsvári egyetem orvosi karának négy ízben volt dékánja és protokánja és ugyanokas a kolozsvári egyetemnek volt rektora és prorektora is. A budapesti egyetem orvosi karának két ízben volt dékánja és elnöke.

— **A martiniqueiek javára.** A martiniqueiek felségítésére a *Budapesti Újságírók Egyesületéhez* ma a következő adományok érkeztek: Gróf *Szapáry* Pál 200 K., *Tórr* István tábornok 50 K., *Hegedüs* Sándor 30 K., *Ernszt* Kelemen 20 K., *Haggenmacher* Henrik 50 K., *Tinayr* Endre 20 K., dr. *Kemény* Deszög ügyvéd (Gálszécs) 2 K., *Fábr* Béla (Gálszécs) 2 K., *Fülep* Ignác (Gálszécs) 2 K. A mai gyűjtés 375 korona, hozzáadva a tegnap kimutatott 3980 korona 64 fillért a gyűjtés eredménye edpig 4305 korona 64 fillér.

— **Házasság.** *Klein* Andor milóai nagybirtokos e hó 26-én vezeti oltárhoz *Elesden* *Schwarz* Jakab édesdi gyáros leányát, *Margit* kisasszonyt.

Dr. *Gránit* Armin fővárosi ügyvéd június 29-én esküszik örök hűséget a malacokai izraelita templomban *Weinmurn* Józsa kisasszonynak.

Fekete Sándor zentai könyvkereskedő és lap-szerkesztő leányát, *Arankát* eljegyezte *Wrognfeld* Jakab újvidéki kereskedő.

Ritter Armin eljegyezte *Glück* Mór leányát, *Berta* kisasszonyt Mező-Tégláról.

Fried Kálmán Nyír-Mádáról eljegyezte *Mermelstein* Rózsika kisasszonyt, *Mermelstein* Jakab leányát Beregszászon.

— **A dunajbiparti üzletvezetőség vezetése.** A kereskedelemügyi miniszter *Jármay* Béla államvasuti főfelügyelőt e szolgálati minőségében a budapest-dunajbiparti üzletvezető-helyettesévé rendelte ki.

— **Jótékony ünnepség Ós-Budavárában.** A fővárosi Szegénygyermekkert-Egylet árvi Javára június 5-ikén nagy szabásu művészetét rendez *Ós-Budavárában*. Az ünnepen a fővárosi művészegárda legelőbb tagjai loagnak résztvenni.

— **A martiniquei katasztrófa.** A szerencsétlen Martinique sziget lakosait ért szörnyű csapások még folyvást nem értek véget. Egy táviratunk ma *Fort de France*-ből azt jelenti, hogy *Passo-Pointe* helységére ma mintegy 5 méter magas viaszlop zudul, amely huszonnéket házat elpusztított.

A francia képviselőházban ma, egy kérdésre válaszul, *Doumergue* gyarmatügyi miniszter szintén azt mondta, hogy a vulkán még folyton működésben van s lehetetlen a sziget északi részére munkásokat vinni. A sziget déli részén folyóknak a munkálatok és igyekeznek minden segítségre szorulóknak munkát és segédelmet adni. Foglalkoznak már a martiniquei bank és más intézmények újjászervezésével is. A miniszter végül díszreállított a martiniquei tisztviselőknél és községtől mondott mindazoknak, akik a katasztrófa áldozatainak segélyezésében résztvettek.

— **A megrágalmazott Berliner Tageblatt. Diner-Dénes József** ur a következő nyilatkozat közlésére kér föl bennünket:

A *Pesti Hírlap* tegnapielőtti vezetőikében azt írta, hogy a *Berliner Tageblatt* a magyar kormány szubvencionálja. Mint az illető berlini lap budapesti képviselője, egyrészt a szerkesztőség megbízásából és a saját nevében is, ezt az állítást valótlannak jelentem ki, miután a *Pesti Hírlap* felelős szerkesztője, dr. *Légrády Imre*, felvilágosításaim ellenére is megtagadta a kívánt rektifikációt, még pedig azzal a szokatlan megokolással, hogy „a kitágosolt passzuszban nincs semmi”, ezen az uton tiltakozom a *Berliner Tageblatt* megrágalmazása ellen.

Diner-Dénes József.

— **Középiskolai tanárok szünidei tanfolyama.** A középiskolai tanárok részére rendezendő szünidei tanfolyamokra *Wlassics Gyula* vallás- és közoktatásügyi miniszter a következő tanárokat vette fel:

A történelmi tanfolyamra: Barczán Endre makói áll., dr. Benkő Gábor zilahy ev. ref., Csetri Károly zombori áll., Erőss József gyulafehérvári róm. kath., Farkas Traján belényesi gör. kath. gimnáziumi, Förster Reszó löcsői áll. főreáliskolai, Hegyi József gyöngyösi áll. gimnáziumi, Horányi József kecskeméti áll. főreáliskolai, Jakobi László beregszászi áll. főgimnáziumi, Jankovics József munkácsai áll., Kabos Bálint b-csabai ág. ev. Méréy Ágost szabadkai községi, Németh József nagybányai áll. főgimnáziumi, Novák Antal viktor győri áll. főreáliskolai, Nyers Károly beregszászi áll., Pályi Gyula bártai áll. Simonyi Béla újvidéki kir., Szentiványi Albert selmeceházyai kir., Szilágyi Albert gyöngyösi áll., dr. Szűcs József temesvári áll., Trszky János szentesi áll., Turcsányi Tibamér lugosi áll. gimnáziumi, dr. Tűr Lajos aradi kir. főreáliskolai, Vass Miklós kaposvári áll. és Zank Gergely fogarasi áll. gimnáziumi tanárokat.

2. A kísérleti kémiai tanfolyamra: Bereghy Miklós pancsovai áll. főgimnáziumi, Bodnár Bertalan hőmezővárszerű ev. ref. főgimnáziumi, Dumbrawa V. László belényesi görög kath. főgimnáziumi, Gógh Gyula fehértemplomi áll. főgimnáziumi, Halmos Viktor kassai katolikus főgimnáziumi, Jéger József békés-csabai ág. ev. főgimnáziumi, Király József nagyszalontai községi, Kiss Viktor Manó beregszászi, dr. Kocsis János kaposvári áll. főgimnáziumi, Kovács József szolnoki áll., László Ferenc szépi-szentgyörgyi ev. ref., Nessel Alajos löcsői kir., Porlák Gábor aradi áll. főgimnáziumi, Petricsek József besztekerébányai kir., Paulovics Károly ceglédi áll., Prodán Gyula naszádi alapítványi, Roch Gyula nyitrai kath. főgimnáziumi, Schekák Reszó ungvári áll. reáliskolai és Vargha Ferenc munkácsai áll. főgimnáziumi tanárokat.

3. A történelmi tanfolyamra: Albert János fogarasi áll., Ardos Frigyes soproni látnéi gimnáziumi, Bárá Szabó Titus löcsői áll. főreáliskolai, dr. Beke Lajos szolnoki áll. főgimnáziumi, Boldaneczky Lajos kaposvári áll., Rocskay István székeskeresztúri áll. tanítóképzőintézeti, Bölskei Lajos szabadkai községi, Csik István székeskeresztúri unit. gimnáziumi, Cezelet János löcsői kir., Funk Ede Gusztáv ceglédi állami gimnáziumi, Géczze Zund úrgárdy állami főreáliskolai, Gasparits Lajos fehértemplomi állami főgimnáziumi, Gedeon Béla debreczeni felső kereskedelmi, Hámos Nándor miskolci kir., Hollós János soproni ág. ev. főgimnáziumi, Jancovics Ferenc aradi áll. főreáliskolai, Jánky László újvidéki kir., Jánosy László rózsáhegyi kath., dr. Kürthy Menyhért egri kath., Lázár Ottó fehértemplomi állami, Mikulics Károly trencsényi kir., Nagy Vilmos debreczeni kath. gimnáziumi, Otrók Mihály egri állami, Palotay Antal aradi főreáliskolai, Péter János gyulafehérvári róm. kath., Porst Kálmán felegházyi közs. főgimnáziumi, Ragán Béla szolnoki áll. főgimnáziumi, Rehá Pál nagy-szalontai közs. gimnáziumi, Robezek Mátyas úgvári kir., Sax Sándor erzsébetvárosi állami, Szabó András székesúdvárhelyi ev. ref., Szabó Vladimir balassa-gyarmati áll., Szalay Gyula felegházyi közs., Székely Odón nagy-enyedi ev. ref., Schuster Alfréd rozsnyói ág. ev., Wagner Sándor gyulafehérvári r. kath. főgimnáziumi, Welle Olivér községi reáliskolai tanárokat és Németh Mihály nagy-kiszéki polgári iskolai tanított. Továbbá Albrich János fogarasi, Bihary Béla nagy-enyedi, Silt Nándor pápai, Tompa József tornyósi elemi iskolai tanítókat, Serné Sándor okleveles tanítót és Lazkovics István tanítófelügyelőt.

— **Gyalogut az eskütéri hid körül.** Az eskütéri hid építésszerűsége ma megnyitotta a gyalogközeledés számára azt az átjárót, amelyet a kereskedelmiügyi miniszter rendelkezései a pesti építési területen át az alsó-rakodóparton létesítettek a végéből, hogy e helyen a gyalogközeledés nagyobb kerülő nélkül történhessen. A hid építéséhez a Dunán szállítandó anyagokat ezen az átjárón át fogják ugyan az építési területre felhordani, gondoskodnak azonban arról, hogy ez a gyalogközeledést ne akadályozza s az átjárás minden körülmények között, szükség esetén az átjárónak más alkalmas helyre való áthelyezésével biztosítható.

— **Kirabolt bank.** A Francia Bank laroche-sur-yoni fiókja, mint egy táviratunk röviden jelenti, tegnap betörték és 120.000 frankot loptak el 20 irankos aranyokban.

— **Emberek vadak.** Brisbanéból vérfagyasztó dolgokat táviratoznak a *Kölnische Zeitung*-nak: *Német-Guineában*, a bennszülöttek naponta véres kegyetlenégeket követnek el a gyarmatlakók-nak. Legutóbb is megrohanták Wolf Rudolfnak a farmját és az asszonyt csecsemő gyermekével együtt felkötölték. A rendőrség 30 bennszülöttet agyonlőtt és tizet fogásra vetett. A kamriókba a fehéreket a csatornába fojtják, testüket feldarabolják és nyersen megesszik. Nyugat-Ausztráliában nemrég két bevándorlót megsülöttek és megették a bennszülöttek.

— **Betörő a Ferenciek bazárában.** Veszedelem gonosztevő került a napokban a fővárosi rendőrség kezei közé. A ferencendi barátoknak egyik elbocsátott háziszolgája az illető, aki meelőtt a barátokhoz került, lopásért és egyéb büntetésektől már ötször ült a börtönben; *Lados István*nak hívják a veszedelmes embert, aki — legalább a körülmények úgy mutatják — élete ellen tört jöltetőjének, a ferenciek rendfőnökének. *Lados István* valamikor kocsis volt, de lopás miatt börtönbe került. Mikor a büntetését leülte s kiszabadult, lopott egy *Sajnos István* névre szóló munkakönyvet s azzal keresett szolgálatot. Téli idején állított be *Mészáros Kálmán* ferencendi rendfőnökhöz szolgálatot keresni.

— Nincs lakásom, se ennivalom s megvesz az isten hidege. Fogadjon föl a főtisztelendő ur, hűségese szolgálja leszek.

Igy esdekel a gonosz ember a rendfőnök előtt, aki megszánta és mindenekbe alkalmazta a rendházban. Amióta betette a lábát a rendházba, egymást érték ott a kisebb-nagyobb lopások és bármint kutatnak is utána, nem tudtak ráakadni a házitolvajra. Az idén, május végén azután az egyik páter észrevette, hogy a mindenes tolvajkolesccsal felnyitotta az egyik szobát s egy csomó sírvarral és egy aranyórával megrakodva, el akart onnan illanni. Rögtön jelentést tett a rendfőnöknek, aki maga előlé a betörő mindenesét tudtára adta, hogy elcsapja. Ez eleinte rimádkodott de mikor látta, hogy hasztalan, távozóban odakiáltott a rendfőnöknek:

— Meg fogják ezt nagyon keserülni, arra esküszöm!

A mult szombatban reggel öt órakor *Horovszky Marcellus* fráter, a rend kapusa felment az első emeletre, hogy felkötje a pátereket. A rendfőnök szobájára egy vak folyosón van, amelynek végében egy dobogó van a sarokba állítva. A dobogó mögött erős borkolalt hallott *Marcellus* fráter. Ez annyira zavarba hozta, hogy leszaladt a földszintre s mivel észbe jutott, hogy aznap még nem imádkozott, előbb elimádkozta a rózsafüzért s ebből bátorságot merítve, egy hatalmas seprővel a kezében visszament a rejtélyes dobogóhoz s a seprőnyéllel elkezdte azt piszkálni. Ennek meg is lett a fogantatja, mert a dobogó mögött csakhamar előkerült az elcsopát háziszolgája s könyörgésre fogta a dolgot, hogy ne árulja be a fráter a rendfőnöknek. Azt mondta, hogy még előző este egy őrizetlen pillanatban a kapun szökött be a rendházba s a szakácsossal beszélt, aki vacsorát adott neki. Azután — ugymond — a dobogó mögött elaludt, hogy reggel ismét azon az uton távozassék észrevétel nélkül, amerre bejött. A fráter a nagy könyörgésre eierszette és nem szólt a rendfőnöknek a dologról. Délfelé azután megkérdezte a szakácsot, hogy igaz-e az, amit az elcsopát szolgáló mond, hogy előttevaló este ő adott neki vacsorát. A szakács nagyot bámult a dolgon, mert szintén sem látta *Sajnos István*nak. Vasárnap este a Ferenciek bazárának udvarán lakó *Bonca Miklós* képviselőnek az inasa észrevette, hogy egy ember óvatossan fölemeli a barátok láspincéjébe szolgáló nyílászárót s gyorsan eltűnik a nyílásban. Rögtön elmondta a dolgot *Derkai József* házfelügyelőnek, aki azonban egyelőre még nem törődött az esettel. Hétfőn este azonban már lesbe állt *Derkai* a viceházmesterrel együtt s várják a titokzatos embert, hátha ismét lemege a barátok pincéjébe. Ugy is történt. Este tíz óra előtt megint megjelent s lel akarta emelni a vaslemez; ezt azonban *Derkai* már jó előre leláncollatta. Az idegen ekkor a földpincé mellett levő nyílászárót szökött a bazár pincéjébe, ahova *Derkai*, a viceházmester és *Bonca* képviselő inasa nyomon követték s a harmadik számú pincében tényleg megcsípték s átadták egy rendőrnek, aki bevitte a lökapitányságra.

A nyomozás során bebizonyult, hogy a *Sajnos* név álnév. A betörő valódi neve *Lados István*, nagykartali születésű, 30 éves kocsis. Lopásért már ötször ült börtönbe. A mult év januárjában szabadult a börtönből és ekkor állott be a ferenciekhez mindenesnek. *Ladosnak Sajnos István* néven lakása volt, ahol egy finom, nagy börtöndönt találtak, teie lopott tárgyakkal, amelyek egy része a Ferencendiekől származik. A börtönből 250 korona készpénzt is találtak. Mikor a pincében megcsípték, nyolcvan darab británika szivart és hatvan korona készpénzt találtak nála. Atadták az ügyésznek.

— **A Humbert-ügy.** Humberték ves-eaux-i kastélyát valóban a közönség élénk érdeklődése mellett árverezték el. Fél Páris népe tolongott az árverezés helyén s vagy kétezer ember nyújtotta a kezét a Humberték apró tárgyai után. Mint az akasztott ember kitélőért, valóságos harcot vívtak a sikkasztó familia minden kis tárgyáért s boldog volt, aki egy-egy csebbeeséshöz jutott. A kastélybeli műtárgyakért nem sok pénz folyt be, mert mint minden, ami ehhez a familiához tartozott, a műtárgyak is csupa szédelés termékei voltak. A nagymesterek képeiről kiderült, hogy hamisítványok, melyekért tehát száz frankot adtak, míg Humbertné egyetlen kézimunkája négyezer frankért kelt el. Igen érdekes családi vonás az, hogy az árverés alá kerülő fémernyő nagyon kevés volt s ami volt, az is siralmas állapotban. Humbertné celeyrami szülőjében sokkal több értékes holmit talált a végrehajtó s a vörös bnr 97,951, a fehér 11,543, a pálinka meg 28,785 frankért kelt el az árverésen.

— **A nemzetközi diákkongresszus.** A nemzetközi diákkongresszus rendező-bizottsága most küldt szét a külföldi összes egyetemének a kongresszusra vonatkozó plakátjait. A fahagyaszk művész kivitelűek, legfeljebb a főváros várhegyi oldalát a Gellért-hegygel, a királyi várkastélyal, a Mátyás-templommal és a Lánchíddal ábrázolják. A hid előtt a pesti oldalon egy diszmagyarba öltözött diák fogadja a világ minden részéből ideözönlő diákságot. A kép alatt a kongresszusra szóló felhívás szövege van és a teljes program.

— **Jég és hó.** A levegő csaknem egész Európában nagyon lehült, úgy hogy felső-kabát nélkül alig lehet járni. A külföldön is sok helyen nagy jég-eső volt, tömérdek kárt okozva. Több helyen havazott s a folytonos esőzések miatt néhol áradások is tartanak. *Innsbruckban* és környékén nagy havazások voltak, amelyek az egész vidéket fehér takaróval vonták be. *Budapestből* jelentik, hogy a tartós esőzések miatt a Moldva és a Maltsh egyre árad, úgy hogy veszedelmes áradástól lehet tartani. A Moldva vizállása 80 centiméterrel magasabb a rendes vizállásnál. *Moszkvában* tegnapielőtti óriási jégcső volt.

— **Halálözás.** *Berger* Jánost, a közúti vaspályatársaság főhivatalnokát ma délután temették el nagy részvét mellett a mátyásföldi nyaralójából. A halottas házában ott volt a társulat tisztikara testületileg. A földölőiről az utóbbi szép becsuetalja után kivitték a holttestet a cinkotai temetőbe, ahol örök nyugalomra helyezték.

— **Kis Robinsonok.** A rendőrség két fényképész-inast keres, akik e hol 11-én mentek el a fővárosból és azóta nyoma-tanul eltűntek. *Szabó István* 15 éves és *Kopacz Ernő* 14 éves gyermekek a budosók, akik a Szabó-fivérek *Isabella*-utcai fényképezési műtermében inasokként. Az 11-én mentek el a műhelyből egy harmadik társukkal, aki azonban a Soroksári-út végén meggondolta a dolgot és visszajött. A fiuk azonban tovább mentek azzal a tervvel, hogy Soroksárra, Kecskemétre, Szegedre, majd Nagy-Szebenbe mennek. Vasárnap a Szabó-fivérek óghez levelet írtak. *Szabó István* a leveleiben érdekenyen írja meg, hogy az apja öngyilkossá lett. Egy könyvből olvasta, hogy öngyilkos szülőktől származnak az öngyilkos fiuk. Igaza van ennek a könyvnek, mert ő is öngyilkossá lesz *Kopacz*tal együtt. A kalandos lelkű fiukat körözik.

— **Gyilkosság vagy öngyilkosság.** Titokzatos ügyben folytát most vizsgálatot a fővárosi rendőrség. A mult hó végén *Szigetújfalú* község határában egy feloszlásnak indult holttestet fogtak ki a Dunából, amelynek személyazonosságát nem tudták megállapítani. A holttesten finom úri ruha volt s mellénye zsebében értékes aranyórát találtak. A minap azután kiderült, hogy a Dunából kifogott ember *Wagner Sándor* budapesti nagykereskedő, aki még április 3-án eltűnt a Luther-utca 1/c szám alatti lévő lakásáról. *Wagner* országjáró ismert juhkereskedő volt s tiszteltársra egy bécsi juhvásárló cégnek is. Agglegyőn-életet élt s a Luther-utca 1/c számú ház első emeletén lakott *Steiner Józsefnél*. Mindig rendezett körülmények között élt, tekintélyes jövedelme volt s minden héten nagy összeget hozott neki a posta a bécsi cégtől és magyarországi ügyfeleitől. *Április 2-ikán haterkoronás utalványt kapott Wagner Bécsből*, melyet még azzal beváltott és a pénzét magánál tartotta. *Április 3-ikán déli egy órakor ment el hazulról bérkocsin a Jahn-vendéglőbe*, ahol rendszeren étkezni szokott. Távozása előtt odaszólt a háziasszonyának:

— Három óra háza jóvők s lefekszem. Este nyolc óráig hagyjanak aludni.

Ámde *Wagner* több nem tért vissza s lakásadói csak most tudták meg, hogy holttestet *Szigetújfalú* határában kifogták a Dunából. Ok különben kétségbevonják, hogy *Wagner* öngyilkossá lett volna s azt hiszik, hogy bünténynek lett áldozata. Erre mutat az is, hogy *Wagner* a haterkoronát a mellényzsebében tartotta egy tárcában s mikor kifogták, est a tárcát nem találták meg a zsebében. A rendőrség most

kutajta Wagner eltűnésének és halálának körülményeit.

Felültegetett munkások. A fővárosban az a hír terjedt el, hogy az angol konzulátus munkásokat szerződött jó pénzért és kiküldi őket Transvaalba. Tegnap és ma ennek a hírek alapján száz és száz ember ostromolta meg az angol konzulátus épületét, úgy, hogy rendőröknek kellett szétkergetni a felültegetett munkásokat. A hirt válszínűleg lelketlen kívándorlói ügynökök terjesztették, mert a konzulátus egyáltalán nem küld ki senkit Transvaalba.

Az osztályországiak husása. Az osztályországiak mai húzásán hetven ezer koronát nyert: 71487, húsz ezer koronát 22788, tízezer koronát nyert 28728, három ezer koronát 18962, kétezer koronát 18966 85264 91841, ezer koronát 28066 80451, ötszáz koronát 64026 72954 80847 78125 78616 64867 41735 60878 74980 87841 71000, háromszáz koronát 8336 18605 91186 93691 16641 45474 78839 74742 65466 59048 87450 6921 13417 82663 71899 29003 58660 67323 65792 41362 50874 58177 84780 87411.

Cigányzene a Telefon Hírdőzőkben. Estéinként cigányzene közvetítésével kellemes szórakozást nyújt előfizetőinek a Telefon Hírdőző. Nyolc órakor megszólal a Hírdőző **radója**s a ki sem mozdulva otthonról, pompás cigányzenéket hallhatnak az abszonsok egészen 11 óráig. E cigányzene átvitelt az Emke-kávéházhoz közevüti a Telefon Hírdőző. E zenévitelt azonban megszakított szünet 8 óra 15 perckor, mikor a külföldi tözsedarlatok olvasatai fel a beszélt újság és fél 10—10 óráig, midőn az est folyamán érkezett legújabb hírek felolvasása van napirenden.

Előléptetések a Máv-nál.

Budapest, június 19.

A kereskedelmi miniszterium ma teszi közzé az államvasuti főtisztviselők körében történt előléptetéseket. Az előléptetések, illetve rangfokozatváltozással kapcsolatos kinevezések 1902. május 1-jevel hatályosak. Erdemes munka elismerése ez a kinevezés, amely bizonyára megelégedést kelt a vasuti tisztviselők buzgó testületében. Az előléptetések a következők:

Előléptett az I. rangfokozat 2-ik osztályából ugyanazon rangfokozat 1-ső osztályába: Perner Gyula kir. tanácsos, főfelügyelő;

az I. rangfokozat 3-ik osztályából ugyanazon rangfokozat 2-ik osztályába: Stankovits Miklós főfelügyelő, üzlelvezető-helyettes, Kotányi Zsigmond igazgató-helyettes, főfelügyelő, csatári Csatsary Frigyes kir. tanácsos, főfelügyelő, szakosztályvezető.

Kinevezetett a II. rangfokozat első osztályából az I. rangfokozat 3-ik osztályába főfelügyelővé: Harmos Béla, Krenner Vilmos, 1.-dobozai és sztankeői Sztankeóczy Mihály, Reinitz József, Jármay Béla, Stiffon Emil és Speidl Bódog felügyelők.

Előléptett a II. rangfokozat 2-ik osztályából ugyanazon rangfokozat első osztályába: Safrancz János, Tárczay Ferenc, Mayer Antal, Krausz Alajos, Kóhalmi József, Kovács Imre, Pollák Lajos, Bernhardt Raaiel, Frahás Gyula, Varga Pál, Czernák Ede felügyelők; **a II-ik rangfokozat 3-ik osztályából ugyanazon rangfokozat 2-ik osztályába:** Balogh József, Schössner Imre, Lassgallner Kálmán, Hazmán Kornél, Purgly Ferenc, Friedl Ledegár, Hauser Árpád, Lázár Elemér, Steingassner Ármia, Kende Pál, Schöber Lajos, Meltsikó Frigyes, Véninger Ferenc, Benke Elemér, Rösner Gusztáv, Hoffmann Róbert, Kassovitz Henrik, Fröhlich Ede felügyelők.

Kinevezetett a III. rangfokozat 1-ső osztályából a II. rangfokozat 3-ik osztályába felügyelőkké: Szommer Gyula főmérnök, Werner Jenő Vilmos, Fuchs Henrik, Halbling Ferenc, Schauschek István főellenőrök, Fried Adolf főmérnök, Kobsin Szilárd, Hartmann József főellenőrök, Ásványi Balassa Ernő, Gombos Pál, Probstner Ágoston, Beck József főmérnökök, Neuber Jenő főellenőr, Molnár Károly titkár, Nádas Róbert, rozvágyi Antony István, Vékeli Károly főmérnökök, Peterdi Ferenc, Daróczy Rezső főellenőrök, Erdélyi Béla titkár, Kern Jenő főmérnök, Pellet Bertalan, Zeller Nándor főellenőrök.

Előléptett a III-ik rangfokozat második osztályából ugyanazon rangfokozat első osztályába: Neupert Gusztáv, Fischer Vencel, Egri Sándor főellenőrök, Hóke Kálmán, Havas Gyula főmérnökök, grónóni Gedeon Géza titkár, Hajdu József, Hájós Gyula főmérnökök, dr. Polgár Mihály titkár, Busek József, restenbergi Zeller Frigyes, Keller Gyula, Blaskovits Lajos főellenőrök, Munk Miklós főmérnök, Hellingner Henrik titkár, Palényi Miksa főmérnök, Sachs Arthur főellenőr, Gervay Ödön, Löwy Zsigmond, Tragly Ferenc, Gaal Samu főmérnökök, Schmidt Viktor főellenőr, Haas Ferenc, Jeney István, Honheiser Sándor főmérnökök, Németh Imre főellenőr, Erdmányi Emil, Köhler Gyula, László Béla, Klein Márk főmérnökök, Löw Rezső, Losska Ferenc, Dombay Ede főellenőrök, Hanzlovsky Lippót, Ujlaky Péter, Popovics Theodosius, Fialka Miksa, Sziklay Arthur, Spitzer Ignác, Némethy Antal főmérnökök, Nagy Antal, Bahunek Ignác, Böhm Kelemen, Novák Mór, Kooh Henrik, Kővári Mór Lajos, Pasztory Antal, Laykauf Károly, Gsell József, Balás Árpád, Engelbaler Ödön főellenőrök, Nagel Rezső, Jokhosek József, Wehle Gusztáv, Biringner Miksa, Krón Ignác, Egan Alfréd, Bánó Gyula, Kelényi Gyula főmérnökök;

a III. rangfokozat 3-ik osztályából ugyanazon rangfokozat 2-ik osztályába: Dorsch Ferenc főellenőr, Voit Rezső főmérnök, Brimming Lajos főellenőr, Reitter Ferenc főmérnök, Piffel Adolf főellenőr, Tenozsai Ötmár, Petz Vilmos főmérnökök, Stern Károly, somogyi Hollósy Jakab, Trnka József, Borhy János, Müek Vilmos főellenőrök, Bender Ferenc főmérnök, Kollmann Károly, Seeböck György főellenőrök, Podach Ágoston főmérnök, Giller Gusztáv, Richter József, Oeconom György, Otrocák Ferenc, Gümöri Ágoston, Novelly Emil, Voit Károly, Prutzek Károly főellenőrök, Dorner Gusztáv, Kafka Károly, Küstel Ö-

vér főmérnökök, Vogl Henrik, Monte-Degoi Albert Adolf főellenőrök, Fausser Aurél, Wagner Antal főmérnökök, Kocsy Ignác főellenőr, Kirchgatter Gusztáv, Brandenburg Károly főmérnökök, Pacht Győző főellenőr, Berkovec József főmérnök, Littomericzky János, Schlich Ferenc főellenőrök, Fabricius Béla főmérnök, Liptovszky Nándor, Pajer József, Pál Imre főellenőrök, Vámos Ármia főmérnök, Brós Gyula, Haefner Roderik Ervin főellenőrök, Róth Ernő főmérnök, Tolnai Samu főellenőr, Funák Károly főmérnök, vajai Vay Kázmér, Radó Gyula főellenőrök, Kain Albert főmérnök, dr. Tóthfalussy Gyula titkár.

Kinevezetett a IV. rangfokozat 1-ső osztályából a III. rangfokozat 3-ik osztályába: Felner Károly elnök, Lencz János hivatalnok, Stahl Simon, Weiglein Vilmos ellenőrök, Branich János hivatalnok Török Lajos, Fial Arthur, Marsovszky Antal, Wutsók Márk, Margótha István, Stosius Ernő, Eichel Jakab, Wosahio Henrik, Brandstätter József, Risner Sándor, Fohler Ferenc, Kottner János, Errovits Gyula, Kiss Manó, Bausch Ferenc, Szurók János, Bende Ferenc, Umlaut Ottó, Schäfer Miklós, Kaczander Dávid, Krisik Alajos, Battlay Gyula, Polanski Antal, Tonhaiser József, Lázár Szilárd, Jalovetzky Vilmos. Singer Bonó, Torossy Antal, Semsy János ellenőrök főellenőrökké, Veit Adolf mérnök főmérnöké, Prókay Mihály ellenőr főellenőr, Deutsch Manó mérnök főmérnöké, Posta Bertalan, Pionler Károly, Altmann Frigyes ellenőrök főellenőrökké, Vida Izso, Havas Arthur mérnök főmérnöké, Horváth Kálmán, Curry Béla, Klamper Zsigmond, Steiner Fülöp, Kastner Ede János ellenőrök főellenőröké, Verber Béla mérnök főmérnöké, Káplán Károly József, Kunceza Lajos ellenőrök főellenőröké, Müllerer Mihály, Egri Márton Zsigmond mérnök főmérnöké, Hoffmann Ernő, Offenmüller Gyula, Stenczel Lajos, Erhardt Henrik, Urbányi Gusztáv, Filesz Károly, Hilf Kálmán, Szoldos Ödön ellenőrök főellenőröké, Arvay István, Stolárski Károly, Kósa Gyula, Kovács Ödön, Zenker Lajos mérnökök főmérnöké, Müller Ötös ellenőr főellenőrre, Porkoláb Zsigmond mérnök főmérnöké, Csillag Mór, Fenyvesi Ignác ellenőrök főellenőröké, Haader Sándor, Pospesch recte Pospischil Antal, Lindermayer József, Kruntorád Ede mérnökök főmérnöké, Thoma József ellenőr főellenőrre, Nitsch Rezső, Polgár Jenő, Tolnay Miklós, Tinkel Rezső mérnökök főmérnöké, Ozigli Kálmán ellenőr főellenőrre, Hoffmann Oszkár, Judik József, Weszelák József, Banner Antal, Sztraka Ágoston, Bundialek Ferenc, Scoupy János mérnökök főmérnöké, Schiffer Lajos, Heuffel Győző ellenőrök főellenőröké, Kreiker Gusztáv, mankóbüki Horváth Hugó Lajos mérnökök főmérnöké, Georgievits Pál, Kiss József, Osváth László ellenőrök főellenőröké, Kereszty Béla mérnök főmérnöké, Wukow József, Molnár Bernát, Mady Imre, Csia Sándor ellenőrök főellenőröké, Boróczy Béla mérnök főmérnöké, Edvi Ilés Sándor, Mayer Gyula, Seide Arthur, Winter József ellenőrök főellenőröké, Perlaki József Győző, Gaupmann Antal mérnökök főmérnöké, Temesváry Alajos ellenőr főellenőrre, Kappel Samu, Figi Károly mérnök főmérnöké, Fischer József, Fabriczius Vilmos, Wolleszky Károly ellenőrök főellenőröké, Litassy János mérnök főmérnöké, Proszat Emil, Drencsényi László, Márkus Róbert, Matota Iván, Nagy Elek, Fontaine Emil, Adelsberger Ferenc, Boros Károly, Karenovits József, Kapus Béla ellenőrök főellenőröké, Pauer Alajos Gyula segédtitkár titkárra.

Nyári alakok.

A jegykirály.

Azt gondoltam, oh naiv poeta!
Hogy valahára itt a nyár,
Hogy aktuális téma lesz most
Virág, szelíd és napsgár.
Hogy zengek utcaöntözőről,
S uszomesterről szól a dal...
Ah! de mind-e dicső reményem
Mi lili?... Egy gyászos ravatal.

Nyár van, de hull a lomb a réten,
Olmos felhőkkel telt az ég,
S mire télen hiába várunk,
Maholnap végre itt a jég.
A bosnyákok már készülődnek
És kivonul a zenekar
S a jégbizottság a ligetben
Jégünnepet rendez hamar.
S a nézők kandí tömegében
A közpére büszkén kiáll
Ezüstös, fényes korosolyáján
A fürge, könnyű jegykirály.
Térdéig ér nadrágja éppen,
Finger pólja, siphája prém,
De nyolcast, valocert, figurákat
Röplüve táncol, könnyedén.

Ködös, bús június havában
Köszöntöm imhát a telet,
Mely júniusban hóval, fagygyal
Megjön majd, jegykirály, veled.
S a ragyogó jégünnepélyre
Kinézek a ligetbe én,
Hóhullat, zord zúsmarás, bús
István királynak ünnepén.

NYÁRI ÉLET.

A csirke.

(Történik a zöldbén. Pécelen, Török-Bálinton vagy valami ezekhez hasonló nyaralóhelyen.)

Az urnó: Hogy az a pár csirke?
A paraszasszony: Nem eladó.
Az urnó: Hát akkor minek cipeli?
A paraszasszony: Csak úgy cipélem. Beviszem Pestre.

Az urnó: Hát ami azt illeti, én is megvenném.
A paraszasszony: Mondtam már, hogy nem eladó. Pestre viszem.

Az urnó: Megadok én érte annyit, mint a pestiek.

A paraszasszony (hosszasan nézi): Aztán mennyt ad érte?

Az urnó: Ezért a két sovány jószágért? Hiszen csak csont és bőr. (Beleuj a csirkébe:) Nézzé, nézzé... itt is... nincs ezen hus.

A paraszasszony: Hát ne vegye meg. (Indul.)
Az urnó: Azért nem kell mindjárt elszá'adni. Hát hogy adja ezt a két verebet?

A paraszasszony: Kilencven krajcár.
Az urnó (szó nélkül bemegy a házába.)
A paraszasszony: Ne menjen el, no. Hát mondja meg, mit ad érte?

Az urnó: Semmit. Vigye Pestre.
A paraszasszony: Be is viszem.

Az urnó: Adok érte öt hatost.
A paraszasszony (szó nélkül elmegy.)
Az urnó: Azért nem kell mindjárt elszá'adni.

Hát mennyt akar érte?
A paraszasszony: Kilencvenöt krajcár.

Az urnó: Az előbb csak kilencvenet mondtott.
A paraszasszony: Hát ez bizony ugy van. Azóta megdrágult.

Az urnó: Két ilyen sovány verébért?
A paraszasszony: Aztán nem is eladó. Beviszem Pestre.

Az urnó: Csupa csont és bőr. Nem kéne, még ha ingyen adná, akkor se.

A paraszasszony: Most már pénzér se adom. Majd megveszik Pesten.

(Állnak és nem szólnak egymáshoz. Hosszu szünet.)

Az urnó: Hét hatos.
A paraszasszony: Nyolc.

Az urnó: Különbön nem is kell. Nagyon sovány.
A paraszasszony: Nem is adom el.

(Hosszu szünet.)

Az urnó: Hetvenöt krajcár.
A paraszasszony: Isten neki. De csak mert olyan szépen érte.

Az urnó: De csak mert olyan nagyon kínálta.
(Kifizeti.)

FŐVÁROS.

(*) A tanítóválasztás. A tanács mai üléséből elhatározta, hogy a tanítókat és tanítóknéket hétfőn délután négy órakor választja meg.

(*) A Keoskeméthy-féle lopás áldozatai. A székesőváros közigazgatási bizottságának fegyelmi választmányá pénteken délután 4 órakor tárgyalja a Keoskeméthy-féle lopással kapcsolatos fegyelmi ügyeket.

SZÍNHÁZ, ZENE.

**** A Nemzeti Zenede vizsgálja.** A Nemzeti Zenede négy első osztályának ma volt a hegedűvizsgálója nagy és diszes közönség jelenlétében. A vizsgáló növendékek, valamennyien Kladvikó Vilmos tanítványai, meglepő haladásról tettek tanúságot. Előmenetelük igaz érdeme kiváló mesterüknek, akinek elismert művész-pedagógiai rendszere az intézet nagy erőssége. A közönség elismerő méltánnyal volt Kladvikó Vilmos iránt, akinek az egész évi fáradozásá méltóképpen jutalmazta ez a vizsga sikeressége.

**** Városligeti Szinkór.** A Városligeti Szinkór ma szépen megtelt. Saághy Terka lépett fel ezuttal először a nagy közönség előtt és pedig a Nebántusvirágban, mint Denise. Alakja, arca, hangja jól érvényesült, szerepét átérzi s a színpadon otthonosan mozog. A közönség nagyon jól fogadta, énekszámaikat megismételték és sok virágot kapott. Saághy Terka Hegyi Aranka iskolájából került ki. Sok tapost kapta még **Latabárné, Pásmán, Feld Máttyás és Gabányi László.**

**** Vigaszínház.** Az **örnagyr ur,** a Vigaszínház nagy-sikerű bohózata, gyorsan közeledik az ötvenedik előadás jubileumához, amelyet még a szezon vége előtt

íog megérni. Holnap, pénteken lesz a vidám ujdonság 44-ik előadása. Szombaton és vasárnap este ugyan-csak Az őrnagy urat adják.

•• **A berliniek vendéglátása.** A berlini *Schall und Rauch* mai előadásán is szép közönség volt a Fővárosi Orfeumban. A változatos program keretében nagy hatása volt *Latako* Andor darabjának, valamint a többi érdekes drámai jelenetnek is. Állandó derűltség kísérte Serenissimus ünnepeleg semmitmondásait. A színészek valamennyien ambícióval végzik feladatukat. Elő *Heims* kis szerepében is elragadó, *Reinhardt* karakterizáló ereje jól érvényesül „A más feleség” című darabban. Holnap részben új műsora van a berliniek játékokán.

•• **A budai színhör bemutatása.** Holnap, pénteken kerül színpadra először a budai nyári színházban *A kereszt jelenében* című történelmi korrajz Nero császár korából, a keresztény üldözések idejéből. A rendkívül érdekes tárgyú darab, mely korhű, fényes kiállításban kerül színpadra. Ibb szerepeinek kiosztása a következő: Nero császár — Bartos Gyula, Poppa — Hófény Ilona, Marcus Superbus — Thury Elemér, Mercia — Fáy Flóra, Stephanus — T. Csige Bőske, Berenice — T. Hadrik Anna, Anoharia — Fői Frida, Dácia — Rózsa Gizella, Tigellinus — Réthey, Licinius — Baghy, Elabrio — Sziklay. Az ujdonság jelmezes előadás pénteken 9 órakor lesz.

A martiniquei áldozatokért.

— Hangverseny az Operaházban. —

Budapest, június 19.

A martiniquei katasztrófia, amely gyászbá borította a francia köztársaság lobogóját, mélységes részvételt keltett az egész emberiségben a nagy nemzet iránt, amely — eltekintve bármely politikai konstellációtól — mindenben a legrajongóbb humanitást és a legtevékenyebb nagylelkűséget szokta kifejteni, valahányszor elemi csapás zúdul valamelyik nemzetre. Most, hogy egy ítőztató csapatot mért a végzet Franciaországra, minden magyarban fokozottabb részvételt kelt a hálás emléke annak a nagylelkűségnek, amelyet a francia nemzet a szeptemberi árvíz károsultjaival szemben kifejtett és innen van az, hogy nagy nemzeti szeretetszélességnél oly könnyen találja meg egymást a francia meg a magyar kéz.

Az egész magyarságnak a szíve dobbant meg a *Budapesti Újságírók Egyesületében*, amidőn ez elhatározta, hogy a martiniquei katasztrófia alkalmával valami módon hozzá fog járulni a nagy csapás enyhítésére, amely Franciaországot érte. Es itt nem játszotta a főszerepet a mai est anyagi sikere, bár fölültebb tekintélyes, — sokkal fontosabb az az erkölcsi tünnetelés, amely a visszavonások és ellentétek mai korszakában a nemzeti csapás alkalmából a szabad kultúrnapok magasabb testvériségét hirdeli.

Ez a szempont emeli a mai estét a közönséges jótékonyodó hangversenyek színvonalára fel.

Hogy az egész magyar társadalom ilyenénképpen értékelje a *Budapesti Újságírók Egyesületének* mai estélyét, azt ékesen bizonyította az Operaház ragyogó csarnoka. Irodalom, művészet, politika, közigazgatás, katonaság és a társadalmi élet legelőkelőbb alakjai jelentek meg a hangversenyen, hogy a szurnalisták általában humanus célzata mellett tüntessenek.

Magá a hangverseny olyan magasan állt művészi tekintetben, hogy eseménynyel emelte az Operaház mai kapuzását. A mai estével tudniillik végleg bezárultak az Operaház kapui és pedig szeptember tizenhatodikáig.

A műsor első száma *Szabados Károly* *Marseillaise-ábrándja* volt, amelyet *Máder* Raoul lendületes dirigálása mellett precíz erővel játszotta a Magyar Királyi Operaház zenekara. A francia induló elragadó dallama vezette be a mai estét, amelyen a magyar társadalom testvéri közönségben tüntetett a végzetesjuttotta francia nép mellett.

Az est költői hangulatát pompásan fejezte ki *Fásator* Árpád, a nagytehetségű fiatal poéta gyönyörű *Prologja*, amelyet *Varsányi* Irén, ez a bájos egyéniségű művésznő finom művészetével teljesen érvényre juttatott. Egy mulatt fiú álmodkoda jelenik meg a magyar közönség előtt, csudálja a kék eget és a ragyogó természeti pompát, — és ekkor eszébe jut az ő kékűgő hazája, amelyet tönkretett a vulkán kitörése, zokogni kezd és szeretettel részvételt kér... Ez a tartalma a megrendítő költeménynek, amelyet *Varsányi* Irén mélységes érzelemmel és a drámai részletekben kitűnő erővel szavalt. A közönség viharos tapsal jutalmazta az elragadó verset és kitűnő előadóját.

Fölültebb bájos volt a műsor következő száma. Nyolc bájos művésznője a Operaházban, — u. m. *Fialáné* Gizella, *Ney* Hermin, *Palócsyné* Berta, *Payer* Margit, *Semsey* Mariska, *Szatlócyné* Ilona és *Várent Vilma* *Lakméből* énekeltek el egy részletet, majd pedig a *Cakánybárd* III. telvonásából a *heringöt*. A hősi gyök megjelensékek gyönyörű látványosságot szolgáltatottak, ritmusos énekükkel pedig fölültebb igazi

gyönyörűséget. A keringőt, amelyben pompásan érvényesült a nyolc organumnak duszadag szépsége, meg is kellett ismételnünk.

A következők szám *Bizet: L'Arlesienne* suiteje volt, amelynek finom szövődéki költészetét *Máder* Raoul az Operaházunk jeles zenekarának segédelmével teljesen érvényre juttatta. Minden egyes tétel után zúgó tapsvihár tört ki a házbán.

Igen érdekes volt *Duncan* Isadora kisasszony produkciója, aki a Rákóczi-indulója jellemző ténopet lejtelt, majd pedig a közönség tapsát azzal köszönte meg, hogy két magyar népdal zenéjét és szövegét illusztrálta táncával.

Takáts Mihályt, az Operaház édesszavu dalosát már megjelenésekor azzal a tappsal fogadták, amely csak a közönség igazi kedvenceinek jár ki. *Schumann-Heine: A két grandtós* című balladáját énekelte és tündökletes organuma meg bensőséges előadása olyan tapsokként támasztott, hogy az énekesnek meg kellett ismételnie a dalt. *Noszdoda* Károly, az Operaház karizgatója, az ismert komponista végezte a zongorakíséretet olyan tökéletes művészettel, amely külön élvezetet nyújtott.

Mélységes hatást keltett *Török* Irma, a *Nemzeti Színház* kitűnő művésznője, aki *Radics* Béla tárogatós zenekarának kísérete mellett magyar népdalokat és kurnonótákat szavalt. Bűbájosan zendült meg ajkán a honfűbánat, a szerelem panasza, majd a dévaj pajzán-ság és egyéniségének érdekessége, mely művészetének varázsa valóságga elragadta a közönséget, amely nem győzött betelni a kitűnő művésznő szavataival, amely csupa hangulat, csupa költészet volt.

A magyar dal tárogatós világából az angol nóta birodalmába vezetett el bennünket *Dirkens* Annie asszony, a kiváló szubrett, akinek temperamentumos egyénisége és izléses énekművészete a budapesti közönséget már a tél folyamán meghódította. Előadása, amely csupa báj, lelkes elismerésre talált. A zongorakíséretet ismét *Noszdoda* Károly végezte mesteri módon.

Most következett a műsor egyik legérdekesebb száma, *Bifaut* Ágoston, a budapesti francia főkonzul *Epitog* című francia alkalmi költeménye, amelyet *Márkus* Emilia, a *Nemzeti Színház* illosztris művésznője megragadó szépséggel adott elő. A lennkölt lelki diplomata nálunk nemcsak a francia köztársaságot képviseli méltón, de a francia költészetet is. Igazi költő a javából, abból a nemes, régi francia iskolából, amely az államszolgálatot oly jól tudta egyesíteni a muzsák lovagias szolgálatával. *Márkus* Emilia káprázatos megjelenésével és — francia nyelven is — tökéletes szavataival hosszantartó, lelkes tünnetésre ragadta a közönséget.

Most ismét *Varsányi* Irén, a kis mulatt-fiú lépett a lámpák elé és közönséget mondott az értelemért és részvétért, amelyet tapasztalt. Ezt a *Közönséget* *Heitai* Jenő a mi kitűnő költőnk írta, tele mélységes érzelemmel és elragadó költészettel. Mint ép gyöngyszemek peragtek le *Heitai* Jenő édes, bájos versorral *Varsányi* Irén ajkáról és a közönség lelkes tapsvihara, amely ezután felzúgott, a kedves szavalon kívül a távollevő költőt, a magyar közönség igazi kedvencét is illette.

A hangversenyt *Berlioz* Rákóczi-fantáziája fejezte be az operai zenekar kitűnő előadásában; és itt végül a legnagyobb elismeréssel kell megemlékeznünk *Máder* Raoulról, akinek a hangverseny rendezése körül kiváló érdemei vannak.

G—ly.

MŰVÉSZET.

□ **Művásárlás a Nemzeti Szalonban.** A Nemzeti Szalon nyári kiállítását, mely alig egy hónap óta áll nyitva, máris új sorozattal frissítette föl a szalon vezetősége. Mintegy harmadik száz darabból álló gyűjteménynek majdnem minden egyes darabja új alkotás, mely azon frissen a műtermekből került a gróf *Czirák* palotában levő kiállítási helyiségbe. Ebben az új sorozatban is a legjobb mesterek első rangu munkákkal vannak képviselve, úgy, hogy a közönség művásárlási igényeit a nyári szezonban is csak úgy kielégítheti, mint akár télen, a nagy kiállítás idején. A művásárnak már idáig is szép eredménye van, amennyiben a következő képek keltek el: *Háry* Gyula „Tanulmányjegy” (megvette gróf *Zichy* Jenő), *Barca* Lajos „Mély álom” szobormű (megvette gróf *Essterházy* Miklós (Móric), *Tolnay* Lajos „Olvasó leány”, *Kézdí Kovács* László „Oszi táj” és *Lamm* Hilberth „Parasztmenyecske” (kisorsolásra megvette a Lipótvárosi Kaszinó), *Erachmann* Károly „Malom” és *Agota* Imre „Badacsony” (megvette *Szelenner* Árpád), *Reichl* Károly „Tájkép” (megvette *Hartmann* B.), *Peške* Géza „Késő bánat” (megvette H. E.), *Konrád* Gyula „A padlászoba ablakából” (megvette N. Sz.), *Markó* Ernő „Téli táj” (megvette *Garay* A.)

A szalon tagjai között még ebben a hónapban megtartják a sorsolást és a jövő hónapban egészen újra fölírissítják a kiállítást.

□ **Fesztay hármaskope.** *Fesztay* Árpádnak bibliai nagy hármaskope e hó végéig Drezdában marad kiállítva, ahol igen nagy sikert aratott. Németországból a képet Oroszországba viszik s előbb Péterváron, majd Moszkvában állítják közszemlére.

EGYESÜLETEK.

(A Szevárnkereskedők és Italmérők Társas-köre) tegnap délután rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen újból megalakították a társasör elnökségét és választmányát. Egyhangulag megválasztották elnöké *Krausz* Mihály ügyvédet, a társasör eddigi elnökét. A tisztikar az új választás révén a következőképp alakult meg: elnökök *Newwald* Adolf és *Breyer* Kálmán, gazda *Freund* József, ügyész dr. *Hajdu* Viktor ügyvéd, pénztáros *Haller* Nathán, ellenör *Saender* Miksa, könyvtáros *Goldfinger* Gábor, titkár *Hajnal* Mór, számvizsgálók *Lówy* Marcell, *Neumann* Manó és *Weisz* Károly.

(A Terézvárosi Kaszinó) június 21-ére tervezett kirándulását a Pozsony-hegyre a kedvezőtlen időjárás miatt nem tartja meg.

SPORT.

* **Nemzetközi football mérkőzés.** A Budapesti Sport Club I. csapata e hó 22-én vasárnap délután 5 órakor mérkőzik a *First Vienna Football Club* I. csapatával a lehel-utcai pályáján. A mérkőzés érdekesek ígérkezik, amennyiben a bécsi csapat a Winer Athletic Klub bajnok csapatát leverte és így a legjobb bécsi csapatnak tekinthető. A *Budapesti Sport Club* pedig az az egyetlen magyar csapat volt, mely a tavaszi idény alatt győzelmet aratott külföldi csapat felett, megvervén a *Brünni Football Societyt*. Micsa sajtó pályáján erős trainingot vesz, megerősödött, miért is élvezetes küzdelmeire van kitöltés. A villamos közlekedés a lehel-utcai villamossal történik.

* **Magyar lovak győzelme Hamburgban.** Fényes diadalt aratott ma lötenyestűtünk Hamburgban. Az ottani verseny-együt 50 éves fennállásának mai jubilaris napján ugyanis két nagy futamot magyar lö nyert meg. Es pedig a *Jubileumi Criteriumot* *Rohozony* Gedeon *Ezerégyjé* nevű ménje, a *Jubileumi díjat* pedig *Nunquam dormio*. Az előbbi versenyben részt vett az eddig legjobbnak tartott német kétéves Lichtblick is, de csak harmadik tudott lenni. Ez azt bizonyítja, hogy a mi kétéveseink jóval fölülte állnak a németeknek. Viszont *Nunquam dormio* győzelme számos kiváló hároméves és idősebb német lö fölülte arra val, hogy lovaink a vasárnapi derbyben is a legelső szerepet fogják játszani. A két győztes lö közül nekünk magyaroknak különösen *Ezerégyjé* diadala esik jól, mert tulajdonosa a népszerű *Rohozony* Gida, söt trainer-e, *Hörvath* is tösgyökeres magyar ember. *Nunquam dormio*, bár tulajdonosa osztrák ember, szintén a magyar tenyésztés diadala, anyja ugyanis *Micsoda*. Futott lovnak ma a *Jubileumi handicapban* is, még pedig a mérseketi képességet *Getrost*, ez azonban, mint várható volt, a helyezetlenek közt végzett. A részletes eredmény a következők:

I. **Jubileumi-Criterium.** Díj 40.000 márká. Távoltság 1000 méter. *Rohozony* G. *Ezerégyjé*-e (Tara) első. *Miquei* (Utung) második, *Lichtblick* (Smith) harmadik. Azután: *Gymkana*, *Fama*, *Bengali*, *Eidelstein*, *Omen*, *Skeuming*, *Veda*. Totalizátor: 10: 23. Helyre-fogadások: I. 20: 27. II. 20: 64. III. 20: 27.

II. **Jubileumi-Handicap.** Díj 80.000 márká. Távoltság 2200 méter. *Báró* *Oppenheim* *Erachvogelje* (Heekford) első, *Markomane* második, *Best Lad* harmadik. Azután: *Pfilitikus*, *Fabulist*, *Heliodor*, *Nicus*, *Flamberg*, *Augustus Imperator*, *Pendant*, *Autos*, *Dragoner* 12, *British Navy*, *Niels*, *Automobil*, *Tait*, *Adieu*, *Lodgerda*, *Irmis*, *Getrost*. Totalizátor: 10: 175. Helyre-fogadások: I. 20: 136. II. 20: 225. III. 20: 128.

III. **Jubileumi dtj.** Tiszteletdíj és 100.000 márká. Távoltság 200 méter. Gróf *Trautmansdorff* *Nunquam dormio*ja (Adams) első, *Over Norton* második, *Pulcher* harmadik. Azután: *Easter Monday*, *Kiss* me, *Arthur*, *Cupland*, *Xamete*, *Barbarossa*, *Kolibri*, *Bärrenhüter*, *Regenwolke*, *Midax*, *Debutante*, *Frodi*. Totalizátor: 10: 94. Helyre-fogadások: I. 20: 72. II. 20: 125. III. 20: 128.

* **Ascot Gold Cup.** *William The Third* első, *Osboch* második, *Santoi* harmadik. Azután *Caca-marog*, *Cheri*, *Black Sand*, *Mannlicher*, *Kings Courir*, *Capand Bells*, *First Principal*, *Volodyovski* Helyre-fogadások: I. 2: 1, 9: 2, 8: 1.

VIDÉK.

— (Fegyelmi ügyek Borsodban.) Borsodmegye fegyelmi választmánya a napokban ülést tartott, amelyen döntött abban a fegyelmi ügyben, amelyet *Szeppessy* Béla árvaszéki elnök és *Szentmiklóssy* Kálmán ülnök ellen a gróf *Szirmay*-féle hagyatéki ügyből kifolyólag indították. A fegyelmi választmány *Szeppessy* 200 korona pénzbüntetésre, *Szentmiklóssy* pedig dorgálásra ítélte, kimondván mindkettőre az egyetemleges

vagyoni felelősséget. Ugyanakkor tárgyalták *Matanovich* Dezső újhatály jegyző ügyét, akit az alispán hivatalvesztésre ítélte. A választmány ezt az ítéletet helybenhagyta.

Nyiltér.

Mohai ÁGNES-Forrás

hazánk legszénsavdúsabb természetes savanyuvize. Tiszta, kellemes asztali víz s a Budapest főváros részére való külön háztartási töltés olcsóbb a szódavíznel s jobb minden mesterségesen készített szénsavval telített víznél. 1^l/10 lit. palack 36 fillér, üres palack visszavételi ára 8 fillér.

Kapható minden fővárosi fűszerkereskedésben.

Főraktár: ÉDESKUTY L. Budapesten, os. és hír. advány szállító, ásványvíz-nyagkereskedő.

Pénztárnok

helybeli szövetkezet részére, budapesti családbeli kellő bizottsággal, azonnali belépésre keresetik. Ajánlatok szerényebb fizetési igénynek megjelölésével lehetőleg fenyképpel ellátva „pénztárnok” jelzéssel a kiadóhivatalba intézendők.

(Az e rovat alatt közöltnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Az ígatók.** Turóc-Szent-Mártonban a tót nemzetségiégek annak idején nagy fogadást rendeztek *Victor* Ambrus szerkesztő tiszteletére, aki a sajtó útján elküvetett igazalasként több hónapi fogházbüntetést töltött ki. A „magyar önkény” maritárát a városban is valóságos körmenetben hozdorták meg magyar-ellenes dalok éneklése kíséretében, sőt a hatósági közegekkel sértő kiállításokkal s bittal is megényezteték. Ezért az összes írók, a Kuria is, a bevádolt ígatókat, köztük *Skultéy Józsefet* is rövidbőb-hozsabb fogházbüntetéssel sújtotta. A pár során *Ujhelyi Attila* főszolgabíró, *Lázár Jenő* csendőriőhadnagy és még két más tisztviselő voltak a terhelő tanúk. Ezek ellen irányult első sorban a tót tulzók haragra és *Skultéy* után akartak bosszút állani rajtuk. *Skultéy* ugyanis *Ujhelyit* és *Halász Józsefet* hamis tanuskodás és hamis eskü ömén feljelentette a beszerkezetbányai törvényszéknek, *Lázár* csendőriőhadnagyt és egy csendőrt pedig a pozsonyi csendőrpáncsnokságnál. A bíróság az eljárás megszűntése. A meghurcolt tisztviselők a büntetőbíró elé idézték a vádaskodókat. A turóc-szentmártoni járásbírósk *Skultéy* kőhánapj jogháza és a költségek megértésére ítélte. A Kuria I. büntetőtanácsa *Miklós* Miklós bíró előadása alapján az ítélet ellen bejött semmisségi panaszt ma elutasította.

§§ **A liposeli bankpör.** A liposeli törvényszék előtt ma *Gentzsch* vádoltat hallgatták ki. *Gentzsch* azt vallotta, hogy csak a bank és a törkölyszáritó-lársaság között folyt hivatalos levelezést közzölték vele, ellenben *Exner* és *Schmidt* ugynevezett magánlevelezésének legnagyobb részét nem ismerté. Ezzel a magánlevelezéssel nem értett egyet és kijelentette, hogy nem vállal érte felelősséget. *Gentzsch* aztán a bank titkárságának intézményéről adott felvilágosítást és azt mondta, hogy a titkárság mindazokat az ügyeket kezelte, amelyeket nem akartak a hivatalnokokkal közölni. — *Exner* vádolt azt mondja, hogy a titkárság teljesen önálló osztály volt ugyan, de titkos osztálynak nevezni nem lehet. — *Herman* szakértőnek a titkárság intézménye tárgyában való kihallgatása után *Exner* ismertette a Leipzig Bank titkárságának intézményét és *Gentzsch* vádolt ellen fordult, akiről azt mondta, hogy eserbahagyta az emlékezőtehetősége. — *Gentzsch* aztán kijelentette, hogy semmiféle törkölyvállalat alapításában nem működött közre.

Gentzsch továbbá azt mondja, hogy a Leipzig Bank megbízott a kassai vezetőségben. O tudta, hogy a bányatársaság alapításánál a részvénytőke felét a *Bergmann*-féle szabadalom átengedésért köztették le. *Exner* vádolt azt mondja, hogy ő a felügyelő tanács ülésén utalt minden társasszámlára és kötelezettsége. A számlák összegének ellenőrzésétől ő fel volt mentve.

Gentzsch kijelenti, hogy a társas számlákat sohasem ellenőrizte. *Exner* megerősíti, hogy a trustsindikátus és a garantáló konzorcium alakítása a törkölytársaság kötelezettségeinek 10 millióra való fel-emelését hozta magával. *Gentzsch* aztán azt vallja, hogy *Fibiger* volt igazgató bizalmatlanságot kelteit benne *Exner* iránt, akit megbízhatatlan embernek mondott. Aggodalmi növekedtek, midőn *Schmidt* a Leipzig Bankra váltókat kezdett intézményezni. De megnyugtató közlések tetek neki.

A védelem indítványát, hogy olvassák fel az egész levélváltást, mely a liposeli bank és a törkölytársaság közt folyt, a bíróság elutasította.

Sieskint szakértőt, akit a törkölytársaságnak a bank által felszámított provizóki nagagsága iránt hallgattak meg, a feltételeket rendkívülieknek mondja. *Piant* szakértő szerint az első ízetnél a banknak nem volt haszna a törkölytársaságtól. Később trustüzlet lett belőle, melyhez képest a provizóki magas volt.

§§ **Hamis forintok.** Február havában *Esztergombán* és annak környékén, valamint *Miskolcon* nagyszámú, jól tartóztott ezüstérintok kerültek forgalomba. A csendőrség hosszas kutatás után megtudta, hogy ezeket a hamis pénzeket egy *Kuthi Erzsébet* nevű oselédeány hozza a forgalomba, mire a leányt február 17-ikén a fővárosban letartóztatták. Kihallgatása során rávallott lakásadónőjére *Pap József*nére, egy vasuti irodaszolga feleségére, hogy az adta neki a hamis forintokat, hogy hozza őket forgalomba. *Papné* lakásán megtartott házkutatás alkalmával találtak egy gipszből való öntőmintát, továbbá három gyuanu embert, névszerint *Bakos József* napzámos, *Hoffmann* Lajos kereskedőséget és *Nagy Bálint* cipész személyében, akiket ezután letartóztattak. A vizsgálat során a letartóztított társaság tagjaira nem lehetett rábizonyítani a pénzhamisítás büntetését, s így valamennyit csak a ptk. 206. §-ba ütköző hamispénz forgalomba hozásának vétsége miatt helyezte vád alá a törvényszék. Ma tárgyalta ezt az ügyet a törvényszék Oláh bíró előlétele alatt. A tárgyaláson csak *Kuthi Erzsébet* tett beismerő vallomást, a többiek tagadtak. A törvényszék azonban beigazoltnak vette bűnösségüket s eítélte *Bakos József*et 7 havi, *Hoffmann Lajost* 6 havi börtönrre, *Kuthi Erzsébet*et, *Pap József*éit és *Nagy Bálint*ot pedig 3-3 havi jogháza. Az elítéltek felebbtek.

A revolveres asztalos.

— Esküdtészi tárgyalás. —

Budapest, június 19.

A budapesti esküdtészek ma tárgyalta *Gallai Antal* asztalosmester büntnyét, aki március 5-ikén gyilkossági kísérletet követett el *Kiss Mária* ellen, akivel, feleségét elhagyva, tíz évig közös háztartásban élt. Kevessé azelőtt, hogy *Kiss Mária*val összeállott, került ki a börtönből, ahol két évet ült emberölésért. Sok éven át élt ugyanis vadházasságban *Juhász József*nel. született *Varga Katalinnal*, de részegeskedése és csapadarsága miatt örökös volt köztük a perpatvar s ütötte is kedvesét. Egyszer aztán négyszer rálőtt *Juhász*néra, aki négy sebből vérezve meghalt. A vallatásnál azzal állott elő, hogy az asszony meg akarta őt féltékenységből ölni s miután rálőtt, öngyilkossá lett, a végtárgyaláson pedig már megváltoztatva vallomását, hogy önvédelemből elragadta az asszonytól a fegyvert, s úgy ölte meg. A törvényszék öt évi fegyháza ítélte, a Kuria azonban két évi börtönrre szállította le a büntetését.

Kiss Mária mellett egyideig megbecsülte magát, kisi vagyont is szerzett, de három-négy év múlva ült, verni kezdte az asszonyt, koozmázott, amiért *Kiss Mária* tavaly augusztusban elhagyta a leányával, s a József-utca 32-ik szám alatt bérelt lakást. *Gallai* aztán eladta az ízetlet s végképpen az ívászának élt, míg a merényletet el nem követte március 5-ikén *Kiss Mária* és leánya ellen. A budapesti törvényszék gyilkossági kísérlete miatt helyezte vád alá. A mai esküdtészi tárgyaláson *Zsitvay Leo* elnököt, a vádat dr. *Hodász* ügyész képviselte, a védő dr. *Vais* Sándor volt.

A vádolt kihallgatásakor nem ismerte be, hogy bűnös, s az enlök leszóllítására a következőkben mondotta el az esetet:

Március 5-én egy pálinkamérésben sok édes pálinkát ittam, amely nagyon megzavarta a fejemet. Így történt, hogy amikor *Kiss Mária* nyakamódmet akarta megkötni előrántottam a revolveremet, hogy ráijjesszek. Szándékomban sem volt, hogy őt agyonlőjem, mert hisz nem is előzotam rá. Mikor megiltta az asszony a revolvert a kezemből, megkapta a karomat s ekkor sült el először a fegyver. Mikor láttam, hogy a revolver után kapkod s azt mindenáron ki akarja kapni a kezemből, még nehányszor elűstöttem a fegyvert de úgy, hogy a golyók a falba fordultak.

— Mit beszélték előzőleg?
— Mikor bementem, mondtam, hogy éhes vagyok, mire az asszony székelygulyással kínált meg. En levetteam a kabátomat, galléromat s a nyakkendőmet s ettem...

— Hat azután mi történt?
— Kedélyesen eltráfáltunk egy ideig.
— On már előzőleg többek előtt kijelentette, hogy le fogja lönt az asszonyt?
— Ez nem igaz.
— Hogy került a revolver a zsebébe?

— Előtte való napon kint voltam Erzsébetfalván, akkor tettem a zsebébe
— Miért adta el ízetlet? — Mert rosszul ment. *Kiss Mária* elmondta a szakítás történetét. Az enlök: Békében váltak el egymástól!
— Igen. *Gallai* többször előtt hozám s az utóbbi időben többször hított, hogy térjek vissza hozzá.

Ezután beszámolt a merényletről. *Gallai* reggel 9 óra tájban ment hozzá, teljes józan volt. Enni kért mire székelygulyással kínáltak meg. *Gallai* míg az éteit megolegítette elbeszélgetett *Birizsky Margittal*, *Kiss Mária* leányával. Evés után a leányt előbb borért, majd szivarért akarta elküldeni, de a leány nem ment el. Akkor együtt el akartak menni, s *Gallai* kérte, hogy kösse meg a nyakkendőjét.

— Mikor odaléptem elébe, — mondotta — az egyik karjával átkarolt, a másikkal pedig a revolvert a halántékommak szegezte. Ijedten ütöttem félre a karját s így történt, hogy a lövés nem érte a testemet. A lövés után dulakodni kezdtem vele. Leányom rémületen ült ott az asztalnál. En odaszóltam neki: „Margit menekülj! Menisd meg az ételetet!” A leány erre az ajtó felé ment, de az be volt zárva. Mikor kinyitotta, elkilátotta magát *Gallai*: „Maradj benn, mert véged lesz!” S e pillanatban *Gallai* a leány tejére olozva, elűstötötte a revolvert. Ezután még két lövést tett *Gallai*.

Dr. *Hodász*: Igaz az, hogy előzőleg egy revolvert már elvettek *Gallai*tól?

— Igen. Ezt zálogbáttem s a cedulát odaadtam az öcsémnek.

Egy esküdt: Tudja ön, hogy *Gallai* emberölésért már börtönből ült?

— Igen tudtam.

— S mégis összemert vele lakni?

A zsemelésnél úgy *Gallai*, mint *Kiss Mária* fenntartották vallomásaikat.

Birizsky Margit anyjával megegyezően adta elő a merénylet leolajását. Úgy *Kiss Mária*, mint *Birizsky Margit*ot a bíróság megeskette.

Dr. *Schaffer* károly egyetemi tanár, orvosszakértő és dr. *Minnich* károly törvényszéki orvos egyetemen konstatálták, hogy a vádolt ültit alkoholtisztaan szenved, de nem emebajos. A tanuk nagyobb részét azt vallották, hogy *Gallai* és *Kiss Mária* örökös élvadásban élt.

Délután a vád-és védebeszéd következett s az esküdték rövid ideig tartó tanácskozás után bűnösnek mondták ki *Gallai* Antal az erős feindulásban elküvetett szándékos emberölés kísérletének bűntömben s ezért a törvényszék egy évi és háromhavi börtönrre ítélte. A büntetésből három hónap kitöltöttnek vétettet. Az ítélet jogerős.

TÁVIRÁTOK.

Munkás-zavargás Amerikában.

New-York, június 19. *Pattersonban* (New-Jersey) tegnap egy gyűlés után, amelyben elhatározták a festőgyári munkások általános sztrájkját, a néptömegek megtámadott több gyárat, a továbbdoló munkásokat kiűzte a gyárakból és magukat az épületeket is elpusztították. A zavargás alatt kilenc embert agyonlöltek. A rendőrség, amelyet közáporral fogadtak, visszaütötte ugyan a tömeget, de ennek mégis sikerült még más gyárakból is kiűzni a munkásokat. A zavargókat nyilván anarhiztákt vezették.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, június 19. A N. W. T. jelenti, hogy az osztrák, a magyar és a boszniai vasúvek közös megállapodással felemelték a vas egységárát és az új árakat a legközelebbi napokban kövvelélt útján fogják az ízetletek tudomására juttatni. Az acél egységára franco Bécs 19-6 K., franco Budapest 20 K. Az áremelkedés átlag 1-5 K.

New-York, június 19. (Terménytősdé.) (Zárlat.) *Gyapot*: New Yorkban helyben 9 1/4 (9 1/4). *Juniusra* 9,86 (9,75). *Szeptemberre* 10.— (9,91). *New-Orleansban* helyben 9 1/2 (9 1/2). — *Pietrolem*: Stand white New-Yorkban 7,40 (7,40). Stand white Philadelphiában 7,85 (7,85). Refined in Cases 8,50 (8,50). Credit Balances at Oil City 1,20 (1,20). — *Zsír*: Western steam 10,65 (10,60). Rohe és Brothers 10,75 (10,80). — *Tengeri* irányzata szabálytalan. *Juniusra* —.— (—.—). *Juliusra* 66 1/2 (66 1/2). — *Szeptemberre* 63 1/2 (63 1/2). *Busa* irányzata szilárd. — *Piros* ősz helyben 81.— (80.—). *Juniusra* —.— (—.—). *Juliusra* 79 1/2 (78 1/2). *Szept-re* 77 1/2 (76 1/2). *Dec-re* 73 1/2 (77 1/2). *Gabona* szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2). — *Kávé*: fair Rio 7. sz. 5 1/2 (5 1/2). *Juniusra* 4,75 (4,75). *Szeptemberre* 4,85 (4,85). — *Liszt*: Spring Wheat clears 2,95 (2,95). — *Cukor*: 3.— (3.—). — *Ős*: 29,60 (29.—). — *Rés*: 12.——12,45. (12.——12 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, június 19. (Terménytősdé.) (Zárlat.) *Busa* irányzata szilárd. — *Májusra* 73 1/2 (73 1/2). — *Juliusra* 73 1/2 (72 1/2). — *Tengeri* irányzata bizonytalan. *Szept-re* 68 1/4 (68 1/2). — *Zsír*: *Juniusra* 10,85 (10,20). — *Szept-re* 10,87 (10,27). — *Szalonna* short clear 10,80 (10,80). — *Sertésus*: *Juliusra* 17,75 (17,60). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFELEK

Nyári álom.

I.

Pán vidáman fújja a sípot,
És napsugárban fürdik.
A távol szép Nymphái, bűgva
Csökjukat Pánhoz küldik.

A mezőnek halovány zöldjét
Aranya vonja a nap,
Apró fűrkek játszanak bátran
A sűrű vetés alatt.

És tikkasztó, hangtalan hővel
Borul minderre a nyár: ...
Pán kacagva fújja a sípot
S hallgatja őt a határ!

II.

Schol, sehoh egy talpalatnyi árnyék,
Akárha csak a Saharába járnék.
A ringó aranyvetések közt járva
Reánk zúdul lángolóan a nyár,
S a vérünk forr és izzik, mint a láva.

És ekkor én tanácstalan megállok,
Fejem lehajtom, mint itt a virágok,
Az út szélén mik némán haldokolnak,
És így szólok: mig hangom megremeget;
„Menjünk haza, s majd visszatérünk holnap.”

„Holnap? — kérde: szavad bús volt, s kesergő,
Pedig, hogy hiv a távolból az erdő!”
S mig arcomon a szegény pirja égett,
Elindultunk az erdősej felé
Amerre vont a szerelmes ígézet.

A határ égett, lángolt: mint pokol,
Famok kacagtak vígan valahol,
S hágyadt virágok, — amelyek elérték,
Mosolyogva félig, félig haldokolva:
Csókolgatták a ruhácskák szegélyét.

Kemény Simon.

✚ **Koronázási legendák.** VII. Edvárd angol király koronázásánál a koronázó gyűrűnek, a szent olajnak és a híres „végzetkő” Edvárd király széke alatt, van jelentős szerepe. Ezek közül idők során bizonyos legendák szerepelnek. A gyűrű egyszerű aranyból való, nagy rubinnal, amelybe Szent-György kereszt van bele vésvé. Egy régi legenda szól felőle a következőképpen: Hitvalló Edvárdot uralkodásának vége felé egy napon megszólította egy „őreg ember” s aiamizsnáért eszedezt. A nagylelkű uralkodónál nem lévén pénz, a gyűrűt adta oda a koldusnak. És hamarosan el is felejtette az egész históriát. Ezek után egyszer angol zarándokok, akik elévedtek a Szent-Földön való jártukban szintén találkoztak egy őreg emberrel s elmondták a bajukat. Elvezette őket egy „szép városba” és északa kipihenvén magát a társaság, velük ment s megmutatta nekik az utat. Útközben a zarándokok sokat beszéltek bensőséggel az ő szent királyukról. Mikor el kellett válniok, az őreg ember megmondta, hogy ő szent János. Aztán lejárniolt a királyunknak egy gyűrűt, ugyanazt a gyűrűt, amelyet ő nemrégiben ugyanattól az uralkodótól kapott — és üdvözöltette a királyt és azt üzent neki, hogy hat hónap múlva a paradicsomban lesz vele. A zarándokok teljesítették a meghagyást, Essex városában találták Edvárd királyt. Adták neki a gyűrűt, s néhány hónap múlva a szász nép utolsó uralkodója megért őseihez. Eltemették egy kedvelt apátságban, s vele eltemették a gyűrűt is. Egy szerzetes krónikás szerint azonban: mikor 1168-ban éjzel új sirlhelyre szállították át a királyt, lehúzták újjáról a gyűrűt és mint ereklyét megőrizték. Ez volna a mai koronázó gyűrű.

✚ **Az álom mélysége.** Az ugynevezett kísérleti pszichológia újabb azon táradók, hogy mély álomban lévő embereket megszúrva valami hegyes eszközzel megállapítsa, mikor kezd hatni ez a szúrás és végül mikor hat annyira, hogy a beteg fel is ébred tőle. Dr. Sante de Sanctis és dr. U. Neyrac Rómában kísérleteznek a dologban, még pedig az ugynevezett Griessbach-féle esztheziométerrel, amelynek csucsa vagy hegyes, vagy tompa lehet. Ezzel a készülékkel azt az ingert mérik meg, amely arra elég, hogy a leggyöngbég reakcióit idézze elő, továbbá azt amelyre a leibredés következik. Négy normális emberrel kísérleteztek, aztán öt epileptikkussal, az eredmény hullámvonalakat adott, amelyek képét mutatják az álom viszonylagos mélységének. Hogy lesz-e praktikus haszna ezeknek a kísérleteknek? Egyelőre csak annyit következtethetünk erre nézve, hogy az erős álmú emberek ezzel a készülékkel szabályozhatják az átvásukat illetve az ébredésüket.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A Magyar Textilgyárosok Országos Egyesülete ma tartotta meg rendes évi közgyűlését Weiss Berthold országgyűlési képviselő elnöklété alatt. Dr. Árpási Rezső titkár terjesztette elő az évi jelentést, amely kiemeli, hogy a szakma minden egyes ágában fölhanganak a panaszok a forgalom megcsappanása és a vételképesség meggyengülése miatt. Ezt a visszaesést a múlt évek rossz termése, illetve a terményeknek nyomott árai és az a körülmény idézték elő, hogy kivétel hiányában a textilüzletre egyes-egyedül országunk fogyasztóképessége mérvadó. A négy főcsoportba osztott textiliparnak mindenik ága, a nyers anyag előkészítése, a fonás, szövés, végül a gyártmányok teljes apparátúra, a kikészítés és a fehérités, festés stb. részben egyesíthetők, részben pedig egymástól különálló speciális iparágaként üzhetők. A nyers anyagok a legkülönbözőbb változatokban egyesíthetők és kombinálhatók lévén, a gyártási üzemek hosszú sorozatával állunk szemben, amelyeknek melytatása jelentékeny tökéletesítést szaktudást a munkában való nagy gyakorlatot, az idevágó különböző műszaki és vegyszertudás eljárási módok alapos ismeretét, pontos munkavezetést igényelnek. A magas ipari fejlettséggel bíró külföld, különösen Angliának, Franciaországnak, Németországnak és Ausztriának számszerű adatokkal illusztrált példája alapján kimutatja a jelentést, hogy a kiemelt nehézségek a textilipar terén gyors és rohamos fejlődést nem engednek meg. Ilyen körülmények között az iparvállalatok számának szaporítása ebben a szakmában a már működő telepek, nehézségeit nagyobbban és azoknak fönnállását és boldogulását veszélyeztetné. A sikeres jövőre csupán a meglévő vállalatok konszolidálása és megerősödése nyújt biztositókat, ennek egyik alapföltele pedig az Ausztriához való kereskedelem-politikai viszonyok végleges szabályozása. A textilszakmának speciális érdekes szempontjából a vám- és kereskedelmi szerződés felbontása és az önálló magyar vámenterület létesítése mindenesetre előnyös volna. De mivel ez az általános gazdasági kérdés nem ítélhető meg egyes szakmákban egyoldalú különleges érdekei szempontjából és mivel a magyar mezőgazdasági terményeknek a legközelebbi fogyasztó piacra, Ausztriába való zavartalan kivitele a földmivel osztály számára bizonyos előnyököt biztosít, amelyek további következményeikben a szélesebb néprétegek vásárló erejének és hazai textilipar-üzem-nyitások fogyasztásának emelése alkalmas, ezért a textilgyárosok annak idején saját szakmabéli érdekeiket az ezeztől eltérő általános kereskedelem-politikai szempontoknál alárendelve, a vám- és kereskedelmi szövetség megújítása mellett foglaltak állást.

Az iparfejlesztés és saját szakmabéli érdekei szempontjából az egyesület az új közös vámenterületre vonatkozólag kidolgozott emlékiratunkban pártolta némely mezőgazdasági és állati termények vámentelenek fölemelését, az iparban felhasználandó nyersanyagok lehető vámentelenségét, s a nálunk létező vagy meghonosított iparágaknak hatásos védelemben való részesítését, végre az áttatunk nem elég nagy terjedelemben előállított légyártmányok és gépek vámjának mérséklését. Az esztre azonban, ha nem volna lehetséges Ausztriával évekre kiterjedő biztos megállapodást létesíteni, kivánatos egész elszántással a kereskedelem-politikai különválás terére lépni, amely legalább azt a reményt nyújtja, hogy az áldozatokat követelő bizonyos átmeneti idő után leküzdhetők lesznek azok a nehézségek és rázkódások, melyek a gazdasági különválásból származhatnak.

Bárminő irányban oldásdik is meg a kérdés, sürgősen szükséges az, hogy a jelenlegi ideiglenes helyzetet egy kielégítő véglegesítés váltsa fel és különösen, hogy a magyar államnak az iparfejlesztés terén kifejtendő eszelevis szabadsága és autonóm intézkedési joga minden irányban tökéletesen megőrvassék és hogy az államnak módjában maradjon az ipar s különösen a textilipar terén a külföldi verseny folytán konstataható hátrányokat minden rendelkezésére álló eszközökkel megszüntetni. Minthogy az idegen piacokról kiszorított osztrák verseny a legnagyobb erőfeszítéseket teszi arra nézve, hogy a uttermelési következtetéseket behalmozott készleteit közös vámenterületen, különösen Magyarországon elhelyezhesse és gyártmányaira olyannyira szállított árukon kínálja, hogy a hazai gyáripar kénytelen veszteséggel dolgozni. A magyar textilipar nemcsak a közszállítások keretében áll támogatás föntartásánál kénytelen javasolni hanem a létező textilipari vállalatok élelfeletéül kell megjelölnie azt is, hogy azoknak mindazon előnyök biztosításának, amelyek állami szubvenciók, olesó szállítás díjtételek, adó- és más kedvezmények, mindenkéül fölött pedig a belsőli szükségleteknek a hazai ipari tevékenység számára való biztosítása utján megszerzhetők. Általános jelszó legyen: „A belsőli piac a belsőli ipar!” — Ezen elvnek megvalósításában nagy szerep jut a kereskedelmi köröknek, akiket e várható, hogy hazafián odaadással az eddignél még nagyobb mértékben fogják kivenni részüket a textilipari fejlesztésből. A jelentés ezután a textilipar-üzem egyes ágai és pedig a gyapjúipar-üzem, a empar, akenderipar-üzem, a jutaiipar, a pamutipar, továbbá a kelme estős és nyomóipar üzleti helyzetét vizsgálja meg és végül beszámol az egyesültekné az elmúlt évben kifejtett széleskörű tevékenységéről. A jelentés és az előterjesztett zárszámadást a közgyűlés jóváhagyólag tudomásul vette s a felmentényét megadta.

Elnökké Weiss Berthold országgyűlési képviselő, alelnökké pedig zápori Regenhart Ferenc és cselel Herzog Péter választották meg; a választmányból kilépő tagokat ujra megválasztották. Elhatározta

továbbá a közgyűlés, hogy az egyesület a magyar gyáriparosok országos szövetségébe lép. Több folyó ügy elintézése után az elnöknek és titkárnak köszönetet szavaztak.

A Budapesti Ásványolajgyár Részvénytársaság tegnapi tartotta évi rendes közgyűlését, amelyen elhatározták, hogy az 1901—1902-iki üzletévre 7% osztalékokat vagyis minden 200 korona névértékű részvény után 14 koronát fizetnek.

A Danagórhajózási Társaság közli, hogy a személyszállító hajók további intézkedésig Fischamend állomáson nem kötnék ki.

Az Adria hajó. Fiuméből táviratozzák. Az Adria m. kir. tengerhajózási részvénytársaság gőzösei közül Zrínyi tegnapi Rouenből Fiuméba, Zichy tegnapi Antwerpenből Fiuméba indult, Szent László ma Fiuméba érkezett. Mátyás király tegnapi Valenciából Fiuméba, Szent László ma Fiuméből Marseille—Spányolországba, Báró Fejérváry ma Marseilleből Fiuméba indult.

Az Anker élet- és járadékbiztosító-társaságnál (Magyarországi vezérképviselőség: Budapest, VI., Deák-ter „Anker-udvar”) 1902. május havában benyújtottak 801 ajánlatot 4,579,407 korona biztosított összegre és kiállítottak 696 kötvényt 3,988,428 korona szöszegre. A január-május havi időszak alatt benyújtottak 429 ajánlatot 23,156,889 koronára és kiállítottak 3856 kötvényt 20,279,550 koronára. Károk és esedékesség vált elértési biztosítások olytán eddig 236,000,000 kor. fizettetett ki. — A haláleseti biztosítók nál az A osztalékterv szerint a nyerményosztalék az elmúlt évben az évi díj 25%-át tette. A vegyes- és takarékpénztári biztosításnál a B osztalékterv szerint az egyes biztosítások iennálása óta befizetett összes díjak 3%-a, tehát fokozatosan emelkedett az egyes évi díjak 9, 12, 15, 18, 21, 24%-a fizettetett ki nyermény-osztalék gyanánt készpénzben. A társaság vagyona 1901. december 31-iken 145 millió korona. Biztosítási állomány 511 millió korona.

Vásároszárak. (Vámos és Bruszt hatósági közve-
titők üzleti jelentése.) A mai üzlet ismét az elközel-
lő legesedesebb, minden forgalom nélkül és rend-
kívül lanyha volt; az üzlet az összes cikkekben ugy-
szólván teljesen szünetelt és a fogyasztás csak a
legsürgősebb szükségletet fedezte. Egyedül csak
íriss gyümölcslelékben volt félig-meddig számottevő
üzlet, minden egyéb cikk teljesen el volt hanyagolva.
A mai nagybani jegyzések: **Husfélék:** vidéki mar-
hus eleje 62—72, hátúja 72—88 korona 100 kilonként,
öltött borjú borben levonás nélkül 68—80 fillért je-
gyeztek. **Vaj** elsőrendű szövetkezeti édes tejszínből
készült kiválóan kedvelt jegyű áru fél kilós darabokban
2.—2.20, egyéb jegyű 1/2—5 kilós darabokban
1.80—2.— és jó íriss 1026vaj 1.40—1.80 koronát je-
gyzett kilonként minőség szerint. **Tojásban** változatlanul
szilárd az üzlet, ma elsőrendű íriss telj tojás 59—60,
gyengébb minőségű és erdélyi áru 58.— koronával
nyert elhelyezett eredeti ládánkat. **Ozek** kilonként
1.50—1.60 koronával kellek el nagyság szerint.

Szeszárak. A kontingens nyerseszsz ár **Buda-
pesten** pénzben 39.— korona, áruban 39.50 korona.
Décsen a kontingentált készáru pénzben 37.50 korona,
áruban 38.20 korona.

Borjvásár. 1902. évi június hó 19-én. (A
budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytár-
saságtól.) **Felhajtás:** **Belöldi** élő borjú 936 drb, leölt
borjú — db, bécsi borjú — db, — db, nő-
vendékmárha 93 darab, bárány élő — darab, leölt
bárány — darab. **Arjgyezések:** **Belöldi** élő
borjú I. rendű 72—84 l-ig, kivételek 86 —. II. rendű
élő borjúkért 62—70 l-ig, I kilonként, leölt borjú
I. r. — l-ig, II. r. — l-től — l-ig, kivét.
I. kilonként levonás nélkül. **Rugott** borjúkért 50—60
l-ig. **Növendékmárha** — l-től — l-ig, I. r. 60—69
l-ig, középmínőségű 52—58 l-ig, alrendű 44—50
l-ig, I kilonként. **Bárány** élő — k, leölt bárány
— k, kivételeken ár — k-ig páronként. —
Irányszat és árak változatlanok.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásár-
téri vásári pénztár részvénytársaság tudósítása.) **Fel-
hajtás:** **Vágómarhák.** Magyar ökrök 779 darab, mag-
yar tehén 583 darab, szerbiai ökrök 434 darab, szerbiai
tehén 32 db, boszniai ökrök — drb, éves tehén —
drb, bivaly 70 drb, bika 113 darab, összesen 1694 drb.
Gazdasági marhák: Igás- és hizalmi való ökrök 30
darab, fejős tehén 216 darab, igás bivaly 4 darab,
tinó — darab, bika — darab, fűszó — darab. **Eladási**
árak ezen tudósítás zártáig; **vágómarhákért:** Mag-
yar hizott ökrök, legjobb minőségű 64.— K-től 68.—
K-ig, kivételeken 70.— K-től 100 kilonként 62-
elő sulyban, középmínőségű 54.— K-től 62.— K-ig, silányabb
minőségű 48.— K-től 52.— K-ig, Magyar legelőmarha
jobb minőségű 54 K-től 60.— K-ig, kivételeken —
K-ig, silányabb minőségű 46 K-től 52 K-ig. **Tarka**
hizott ökrök, legjobb minőségű 64.— K-től 73.— K-ig,
kivételeken 76 K-ig, középmínőségű 56 K-től 62.— K-ig,
silányabb minőségű 48 K-től 54 K-ig. **Szerb és bosz-
niai** ökrök legjobb minőségű 66 K-től 65.— K-ig, kivé-
teleken — K-ig, silányabb minőségű 44.— K-től 54.—
— K-ig. **Bika** jobb minőségű 56 K-től 66.— K-ig,
kivételeken — K-ig, silányabb minőségű 46.— K-től
54.— K-ig. **Bivaly** 34 K-től 44 K-ig, kivételeken
— K-ig. **Magyar** tehén 44.— K-től 56.— K-ig, ki-
vételeken — K-ig. **Tarka** tehén 48.— K-től 64.—
K-ig, kivételeken 68.— K-ig. **Mind** 100 kilonként
elő sulyban. **Gazdasági marhákért:** Igás ökrök első-
rendű — K-től — K-ig, métermázsánként, kivé-
teleken — K-től 67.— K-ig, páronként,
közép minőségű — K-től — K-ig, 100 kilonként
— K-t — K-ig páronként, silányabb minőség —
K-től — K-ig 100 kilonként, — K-től — K-ig pá-
ronként. **Hizalmi** való ökrök lehehr — kg-kint —
K-től — K-ig. **Fejőstehén** kereszteként szines
180 K-től 280 K-ig darabonként, bonyhádi jaj 220
K-től 320 K-ig darabonként, kivételeken — K-től —
K-ig. **Igás bivaly** — K-től — K-ig páronként.

Vágómarhából a felhajtás változatlan volt, mivel a ma eladott 2000 darabon kívül a hétfői konzumvásár 287 darab került előadásra. Mivel a mai vásárról a szerb származású marha szabad forgalomba becsátott, annyi idegen vevő volt a vásáron, mint már egy év óta nem; az irányzat igen élénk volt s az árak 2-3 koronával mm-ként emelkedtek. A vásár fogyasztási képessége ezáltal nagy lendületet nyert, s kilitás van rá, hogy sokkal nagyobb felhajtások is akadálytalanul elhelyezhetők lesznek. — Jármas ökrökre gyenge volt a kereslet. — Fejős tehenekre a nagyobb felhajtás következtében launya volt a vásár.

Közvágóhídi sertésvásár. (Hivatalos jelentés.) Készlet 40 darab. Erkezett 614 darab. Összesen 654 darab. Eladtak 526 darabot. Maradt 128 darab. Mai árak: Öreg elsőrendű sertés: — korona, másodrendű 76-80 korona. silány — korona. Fiatal nehez — korona, középsúlyú 86-90 korona, könnyű 68-86 korona. Husserős könnyű — korona. Sildő — korona 100 kilogrammonként elősúlyban. A vásár lanyha volt.

Bécsi juhvásár. Junius 19. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) Főhajtott 1217 darab. A vásár hangulata élénk, üzletet alig voltak köthetőket. A juhok legnagyobb részét Párisba szállították.

Bécsi szurómarhavasár. Junius 19. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhajtott: 4416 darab borjut, 1445 darab elő sertés, 963 darab levágot sertés, 252 darab levágot juhot, 213 darab bárányt.

A vásár lanyha, az árak 2-4 fillérrel estek. Eladási árak: Levágot borju 72-82 fill, elsőrendű 90-106 fillér, lejeleje 108-116 fillér, elő borju 60-100 fillér, elsőrendű — fillér, legelsőrendű — fillér, fiatal sertés 76-98 fillér, kivételesen — f, levágot nehez sertés 104-112 fillér, kivételesen — fillér, husra hizalt sertés — fillér, zsira hizalt sertés fillér, könnyű sertés 92-108 fillér elsőrendű sildő 110-116 f, elő juh — f, levágot juh 64-80 fillér, bosnyák silányabb sertések — fillér, kilogrammonként. Bárány 12-24 korona, páronként.

A budapesti gabonatózsde.

Budapest, június 19.

Szilárd irányzat mellett 14.000 métermáza buza került a forgalomba 5-7 1/2 fillérrel magasabb áron. Más gabonafajtákban nem változtak az árak.

Eladott: Buza. Tiszavideki: 20 mm. 79 k. 10 K. 05 f., 800 mm. 79-5 k. 9 K. 95 f., 400 mm. 79-5 k. 9 K. 95 f., 300 mm. 79 k. 9 K. 95 f., 160 mm. 77-5 k. 9 K. 95 f., 500 mm. 79 k. 9 K. 95 f., 100 mm. 78 k. 9 K. 80 f., 100 mm. 77 k. 9 K. 85 f., 100 mm. 77 k. 9 K. 82 1/2 f., 350 mm. 77 k. 9 K. 65 f., 100 mm. 76 k. 9 K. 65 f., 100 mm. 76 k. 9 K. 65 f., 150 mm. 75 k. 9 K. 65 f., 100 mm. 75 k. 9 K. 65 f.

Fehérmegyei: 1300 mm. 78 k. 10 K. 10 f., 1000 mm. 77 k. 9 K. 85 f.

Pestmegyei: 130 mm. 78 k. 9 K. 70 f., 200 mm. 75 k. 9 K. 40 f.

T.-Becsei: 600 mm. 77-5 k. 9 K. 65 f.

Bácskai: 1000 mm. 75-5 k. 9 K. 75 f.

Bajai: 2200 mm. 75 k. 9 K. 45 f.

Dunai: 3070 mm. 73-5 k. 9 K. 15 f.

Szerbiai: 1000 mm. 76 k. 9 K. 25 f.

Raktáraru: 600 mm. 76 k. 9 K. 55 f.

Mind három hónapra. Arpa: 120 mm. 6 K. 07 1/2 f., 800 mm. 5 K. 10 f.

Zab: 100 mm. 7 K. 37 1/2 f., 100 mm. 7 K. 37 f., 100 mm. 7 K. 26 1/2 f.

Repece: (új áru.) 200 mm. 11 K. — f., június-júliusi szállásra.

Készpénzájzat mellett. A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként, — a minőség hekohtőreinként és kilogrammonként.

Table with columns for grain types (Buza, Arpa, Zab, Repece) and prices in various units (Kilós, K-g, K-kg). It lists prices for different varieties like Tiszavideki, Fehérmegyei, Pestmegyei, etc.

Table titled 'Egyéb gabonafajták' listing prices for other grain types like Rosta, Arpa, Zab, Tengeri búza, Repece, and Kéreg. It includes columns for quantity and price.

A határközvetlet folyamán a következő kötések körtének:

Októberi buza 1902. 7.93-8.01-7.97-7.99-7.97
Októberi rozs 1902. 6.69-6.62-6.58
Októberi zab 1902. 5.86-5.87
Juliusi tengeri 1902. 5.10-5.07
Aug. tengeri 1902. 5.16-5.15
Májusi tengeri 1903. 5.10-5.12-5.10-5.11
Augusztusi reepe 1902. —

Déli egy óraok a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Októberi buza 1902. 7.96-7.98
Októberi rozs 1902. 6.58-6.60
Októberi zab 1902. 5.84-5.85
Juliusi tengeri 1902. 5.06-5.07
Augusztusi tengeri 1902. 5.14-5.15
Májusi tengeri 1903. 5.11-5.12
Augusztusi reepe 1902. 11.50-11.55

Délután fél 5 órakor zárul:
Buza október 1902. 7.93-7.94
Októberi rozs 1902. 6.55-6.56
Októberi zab 1902. 5.81-5.82
Juliusi tengeri 1902. 5.05-5.06
Augusztusi tengeri 1902. 5.08-5.14
Májusi tengeri 1903. 5.13-5.10
Augusztusi reepe 1902. 11.50-11.55

A budapesti értéktőzsde.

Megfelelő külföldi árjelzések és kedvezőbb belpolitikai hírek alapján az előtőzsdén élénk vételkérő mutatkozott. Államvasut-részvények ismét előtérben állotak. — A déli tőzsdén az irányzat szintén barátságos maradt, impulzus hiányában azonban zárlat felől az árfolyamok lemorzsolódtak. — A helyi piacon Leszámítoló- és Jelzálogbank-részvények iránt jelentkező némi érdeklődés.

Előtőzsde. Osztrák hitelrészvény 638.—684.50. Magyar hitelrészvény 703.75-704.25. Leszámítoló-bank-részvény 434.50-435.50. Osztrák magyar államvasuti részvény 702.50-706.50. Jelzálogbank-részvény 463.50-464.50 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 97.85-97.90 százalék. Fővárosi kölesön 96.20 százalék. Magyar hitelbank részvény 703.50-704.—. Ipar- és kereskedelmi bank részvény 41.—43.—. Jelzálogbank részvény 463.75. Magyar leszámítoló-bank részvény 435.50. Osztrák hitelrészvény 684.—684.50. Salgótarján köszénbánya részvény 510.—. Ganz-tele Vasöntőde részvény 200.—2100.—. Rimamurányi vasúti részvény 518.50-519.50. Közúti vaspálya részvény 609.—609.50. Városi villamos vasúti részvény 308.50-309.50. Déli vasút részvény 715.00-72.60. Osztrák-magyar államvasuti részvény 705.50-707.25 korona.

A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 683.50. Magyar hitelrészvény 703.—. Leszámítoló 435.50. Rimamurányi vasúti részvény 518.50. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 705.25. Közúti vasút 609.50. Villamos vasút 308.50 korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 46.—54.— korona, vörös aprószemű 35.—40.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös búsángi — korona, középszemű 42.—46.— korona, nagyszemű 43.—52.— korona. Disznósér: budapesti 64.—64.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki — korona, városi 4 darabos 54.50-55.— korona, 3 darabos 56.50-57.— korona, füstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség — korona, 120 darabos — korona, 100 darabos — korona, szonialiszállásra. Szerbiai szokás szerinti minőség — korona, 100 darabos — korona, 85 darabos — korona, 100 darabos — korona. Szilvai: slávoniai — korona, szerbiai — korona, azonnali való szállásra.

A bécsi gabonatózsde.

Bécs, június 19. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Az osztrák földművelési minisztérium jelentése szerint buza jó, rozs pedig jó közepes aratást ígér. E kedvező jelentés ellenére es noha a külföldi tőzsdék nyugodt magatartás mellett nem mutattak kezdeményezést, az itteni piac szilárd irányzattal indult. Oszai buza 8.26-8.30 K, után 8.25 K. Zárlatok 5 fillérnyi emelkedést tüntetett fel, ószi rozs 6.95-6.97 K, után 6.94 K, zab ószi 6.94 K, zab ószi 6.16-6.18 K, köttétett s a tegnapi árfolyamnál még két fillérrel magasabb volt. Buza május-juniusra 9.75-9.69 K. 4 fillért vesztett, tengeri július-augusztusra 5.86-5.33, május-juniusra 5.31-5.33, reepe augusztus-szeptemberre 11.95-12.05 korona. Zárlatok: Buza május-juniusra 9.65, buza ószi 8.15, rozs ószi 6.83 korona, egyébként jegyeztettek rozs május-juniusra 7.95, zab május-juniusra 7.45-7.47, zab ószi 6.12-6.13, tengeri július-augusztusra 5.31-5.31 korona.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén a Városi vasut részvényei után nagyobb érdeklődés mutatkozott. Az irányzat általában kedvező volt.

A déli tőzsdén tovább tartott a kedvező hangulat. Később általános üzleti csöndesség mellett a kulissz-papírok tartottak maradtak.

Zárlat: 1 óra 30 perckor nagyon csöndös forgalom mellett általános üzletelenség mutatkozott.

Bécs, június 19. (Magyar értékek távlatosa.) 4 1/2%-os aranyjáradék 101.70. 4 1/2%-os osztr. aranyjáradék 120.00. 4 1/2%-os sorsjegy 163.—. Bécsi bankjegyek 455.50. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankjegyek 455.50. Osztrák-magyar bank 14.80. Déli vasút 72.50. Dunagőzhajózási részvény 878.—. Dohányrészvény 223.50. Császár — és királyi arany 11.30. Német bankváltó 117.35. 4 1/2%-os ezüst járadék 101.55. Osztrák koronajáradék 99.65. 1884-iki sorsjegy 252.—. Osztrák hitelleitési részvény 683.50. Unionbank 541.—. Osztrák Ländnerbank 422.—. Osztrák-magyar államvasut 704.75. Elbavölgyi vasut 450.—. Alpesi bányarészvény 414.—. 20 irank, arany 19.08. Londoni váltóár 240.25. Bécsi Iramway Litt B. —. Bécsi Iramway Litt A. 284.—. Lápót kőb 390.—. Csendes.

Bécs, június 19. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 683.25. Magyar hitelrészvény 704.—. Angol-Osztrák bank 277.50. Bécsi bankjegyek 455.75. Union bank 541.50. Ländnerbank 422.25. Osztrák-magyar államvasut részvény 705.—. Déli vasut 72.75. Elbavölgyi vasut 451.50. Eszaknyugati vasut részvény —. Dohányrészvény 224.50. Rimamurányi vasúti 518.—. Alpesi bányarészvény 414.—. Májusi járadék 101.70 Magyar korona járadék 97.85. Lörök sorsjegyek 108.65. Német birodalmi márká 117.40-37. Napoleon'd'or 190.88.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, június 19. (Tőzsdei tudósítás.) Az angol belügyminiszternek az a kijelentése, hogy a délfráiki helyzet a csapatok nagy részének visszavonását teszi lehetővé, kedvezőbb tette a mai hangulatot. Reméljük, hogy a normális állapotok helyreállta az egész nemzetközi forgalomban, kedvezően fog érvényesülni. Az Iren Agencak az amerikai vaspácról adott jelentése kedvezően hatott kőb- és bányarészvényekre. Bankok jól tartották magukat. Járadék csendes, vasutak csendesek. Osztrák államvasutak szilárdak az álmósimás kérdésének hatása alatt. A második tőzsdésorbán az üzlet tartós szilárdság mellett kevéssé volt élénk. Magánaktámlat 2 1/4%.

Berlin, június 19. (Zárlat.) 4 1/2%-os papírjáradék —. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 101.80. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajáradék 98.25. Osztrák-magyar államvasut 151.80. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.25. Magyar vasúti beruházási kölesön 100.25. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Comandit 186.25. Általános villamosági Edison 185.25. Gelsenkircheni 173.60. Laura-kőb 206.—. 4 1/2%-os ezüstjáradék 101.75. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 101.80. Osztrák hitelrészvény 215.—. Déli vasut 19.—. Károlyi Lajos vasut 100.10. Orosz bankjegyek 216.10. 4 1/2%-os új orosz kölesön 99.75. Török dohányrészvény —. Olasz járadék 102.40. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 177.25. Harpeni 178.10. Az irányzat szilárd.

Berlin, június 19. (A Budapesti Napló tudósítójának távlatosa.) Esti forgalom. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 101.80. Magyar koronajáradék 98.25. Osztrák hitelrészvény 215.—. Osztrák-magyar államvasut 151.30. Déli vasut 19.10. Eszaknyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegy készpénz 216.10. Buschthradi —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

Páris, június 19. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut 754.—. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 103.60. Osztrák Ländnerbank —. 3 1/2%-os francia járadék 101.87. Ottománbank 571.—. 3 1/2%-os francia járadék 102.40. Alpesi bányarészvény —. Déli vasut 86.—. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 104.50. Párisi bankrészvény 1059.—. Osztrák járadék 103.45. Francia törleszt. járadék 101.25. Osztrák földhitelleitési részvény —. Lörök dohányrészvény 322.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, június 19. (Zárlat.) 4 1/2%-os papírjáradék 102.10. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 102.95. Magyar koronajáradék 98.25. Osztrák-magyar bank 113.90. Déli vasut 18.90. Elbavölgyi vasut —. Londoni váltóár 245.52. Bécsi bankjegyek 115.80. Villamos részvény 126.—. 3 1/2%-os magyar aranykölesön 86.—. 4 1/2%-os ezüstjáradék 101.75. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 101.80. Osztrák hitelrészvény 214.90. Osztrák-magyar államvasut 151.60. Eszaknyugati vasut 109.50. Bécsi váltóár 851.33. Párisi váltóár 841.83. Unio bank —. Alpesi bányarészvény 207.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, június 19. (A Budapesti Napló tudósítójának távlatosa.) Árfolyamok januárja. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 216.10. Német bank —. Disconto 188.30. Berlini kereskedelmi bank 157.80. Gelsenkircheni 177.75. Harpeni 174.10. Laura-kőb —. Olasz járadék —. szilárd.

Hamburg, június 19. (Zárlat.) 4 1/2%-os ezüstjáradék 101.60. 1860. sorsjegy 153.—. Déli vasut 19.—. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 102.80. Osztrák hitelrészvény 215.10. Osztrák-magyar államvasut 151.50. Olasz járadék 102.25. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 101.50. Az irányzat tartott.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Junius 18. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések ára: 1) Magyar elsőrendű: Öreg nehez (páronként 400 kilogramm felül súlyban) 98-100 fillér. Öreg közép (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Fiatal nehez (páronként 320 kilogramm felül súlyban) 105-107 fillér. Fiatal közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 104-106 fillér. Fiatal könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. — II. Magyar szedett: Nehez (páronként 280 kilogramm felül súlyban) — fillér. Közép (páronként 240-280 kilogramm súlyban) — fillér.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. június hó 20-án.

Ibolyafaló.

Vígjáték 4 felvonásban. Irta Moser. Ford. L. F.

Személyek:

Rombach	Egressy	Feldt Reinhard	Horthyát
Waeska	Ligeti	Altisz	Ujházi
Wildenheim	Alszegehi	Belineg	Mészáros
Bernáth	Györgyné	Golevszky	Mészáros
Bernát Viktor	Császár	Schlegel	Latabár

Kézde 7 1/2 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. június hó 20-án.

A postás fiú és a huga.

4 felvonásos bolozat, énekekkel. Irta: Buchbinder

Bernát. Magy. színp. alkalmazták Sziklai és Faragó.

Személyek:

Dr. Csipkés	Hidvéghy	Bodroghi Géza	Palásthy
Eáró Szalánosi	Boros	Szina Imre	Borbély
Vankai Endre	Szilágyi	Felhő Muki	Sziklai
Almay Milla	Margó	Klári, a huga	Ledofszky
Bajkerti Líli	Sziklainé	Szöke H.	Mátrai
Merényi Akos	Delli	Mankóczy S.	Iványi

Kézde 7 1/2 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. június hó 20-án.

Az örnagy ur.

Bohózat 3 felvonásban. Irta: Mars és Kéroul.

Fordította Heltai Jenő.

Személyek:

Montgiron	Fenyvesi	Michu	Győző
Labourdette	Hegedüs	Dingois	Vendrei
Fréville	Tamay	Maiolzel	Szerényi
Champeaux	Góth	Faulette	Varsányi
Moulard	Tapolczai	Héloise	Nikó
Bardinet	Rónaszéki	Dingoisné	Haraszthy

Kézde 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. június hó 20-án.

Kín-Fu

vagy: Egy kínai ember kalandjai.

Látványos színmű dalokkal és táncal 6 képpen. Jules Verne „Egy kínai viszontagságai Kínában” című regénye után írta Faragó Jenő és Márkus Géza. Zenéjét szerelte Barna Izab.

Személyek:

Kín-Fu	Szirmai	Ping	Nagy M.
Wang	Delli	Pang	Delliné
William John	Németh	Pilit-Sing	Tallán
Le-u	Dóri	Csu	Kaposi
Nan	Kápolnai	Kín-Fa-Lo	Kovács K.
Szun	Kovács	Jin	Kiss M.

Kézde 7 1/2 órakor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. június hó 20-án.

Először:

A kereszt jelében.

Történeti korrajz Nero császár korából 5 felvonásban, 9 képpen zenével, énekekkel. Irta Barret Wilson. Fordította Komor Gyula.

Kézde 7 órakor.

VÁROSLIGETI NYÁRI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. június hó 20-án.

Egy magyar huszárkaplár Bécsben.

Énekes bohózat 3 felvonásban.

Kézde 7 órakor.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

Ma, péntek 1902. június 20-án

Negyedik vendéglátása a berlini

Schall und Rauch

(Német Theater)

színház együttesének.

Serenizsalamus közbevetett játéka	Irta Oscar Meteler
Családi idill	Irta Friedrich Kayssler
A fogoly	Irta Eduard Zacher
A más feleség	Irta Annie Neumann-Hofer
Kollégák	Irta Gertrud Eysoldt, Elise Helms a berlini Deutsches Theater-ből, Constance Danner, Margot Prokess, Földi Kálmán, Elise Valkutin-Zachow, Gertrud Wieso. — Úrak: Emanuel Reicher, Max Reinhardt a berlini Deutsches Theater-ből, Victor Arnoldi, Hans Wassmann, Richard Walden, Josef Dill, Alfred Kühne, Alexander Ekerdt, Paul Birner.

Az előadás 8 órakor kezdődik.

Pénztárnyitás 7 órakor; jegy előre váltható a pénztárnál délelőtt 10-1 ór.

Holnap új műsor.

BLUZOK. Egyedüli kizárólag BLUZARUHÁZ

Zoltán Dezső, Király-utca 30. sz.

Fehér ajkú baltól 1.50-40, saphir komény sport gallérral 1.25, szemből 4 frtől. Szalag és csipke közmunka ajkorról 10.-.

Olajfestett selem blouz 7.50.

Szaját műhely: Szabott árak!

Videkre csak utavételel, nyak, mellbősz és ujjahossza eleget mérték. Moz nem felelő árakat viszessen. Június 8-tól, augusztusig vasár- és ünneppapok zárva.

Színházak heti műsora.

	Nemzeti színház	Vigaszínház	Népszínház	Magyar színház	Főv. nyári színház
Szombat	A nagy Galeotto	Az örnagy ur	Katalin	A postás fiú és a huga	A kereszt jelében
d. n. Vasárnap este	A vágáros	Vizsgai előadás	A vereshaju	A postás fiú és a huga	A gyimesi vadvirág

Ős-Budavára.

Nyitva esti 6 órától reggeli 4 óráig.

ELITE-ESTÉLY

— kitünő új varieté-műsorral —

a világhírű Wolkowsky-csoport orosz dal és tánc

Deltorelli a 10 krol nél szépség remek zenebűnök

The 4 Cliftons bámulatos olymipai játékok és a többi előszöveg attrakcióival.

Prandi mech. színhaza. Pazar világlátás. Lovarda. Sok más szórakozás. Belépődíj 1 korona. Főszeldek jegyek feltöltöttesel érvényesek. Hymnekörny 20 fillér.

Több kiállításai érdemmel kitüntetve. Budapesti Jelöltés és ablakredőnygyár

Justus Sándor és Fia

Andrássy-ut 60. Csengery-utca sarkán, ajánlja

gördülő faredőnyeit

szabadalmazott hengerverszerkezetével!! és minden a szakba vágó gyártmányait. Árjegyzék vagy kitérgetés ingyen és bérmentve. Telefon 23-06.

Szakácskönyvek.

A valódi szakácsosság vagy legújabbán átvizsgált és tökéletesített

Hépes Pesti Szakácskönyv.

Saját sokszori kísérletek után érthetően és pontosan leírta és kiadta

ST. HILAIRE JOSEFA.

Huszonnyolcadik, a legújabb szakácskönyvekkel, a felszerelés mesterségével, valamint a modern asszál lerítésével bővített kiadás.

Átdolgozta VÖRÖS MARI.

Számos a szöveg közé nyomtatott ábrával. Csakis a szerző: Josephine v. St. Hilaire sajátkezi nevelésének használták kiállított példány a valódi Pesti Szakácskönyv.

Ára kötve 4 korona. Ezen szakácskönyv Illustriertes Fester Kochbuch címen német nyelven is leapható.

Ára kötve ugyancsak 4 korona.

Igazl magyar konyha!

Szegedi Szakácskönyv.

Ezernél több ételkészítési utasítással.

Irta: RÉZI NÉNI.

Hetedik javított és a legújabb étel-receptekkel bővített kiadás.

Ára 4 korona. Kérjünk Rézi Néni-téle Valódi Szegedi Szakácskönyvot.

Gyakorlati Szakácskönyv.

Az egyszerű, egészséges és ma divatos főzés-mód ismertetése.

Irta gróf FESTETICH ANDORNÉ

Pejacsovich Lenke grófné. Ára 2 korona.

Mindezen szakácskönyvek, melyek évek hosszú során át kipróbáltattak, az ATHENAEUM irod. és nyomdai r.-társ. kiadásában jelentek meg. és egy ott, mint minden könyv-kereskedésben kaphatók.

Gyümölcs és szőlőbor készítő gépek.

Gyümölcs és szőlő sajtók,

„HERCULES” folytonosan háló kettős emeltyű szerkezettel és nyomóról szabályozható a legnagyobb munkaképesség karátívá, a munkaképesség 20%-nál nagyobb mint bármely más sajtónál.

Különösen magas nyomás és nagy munkaképesség előrére.

Szőlő és gyümölcs zúzó

és boggy morzsolók.

Teljesen felszerelt szüretelő készülékek fekvően és kocsira szerelve. Le-sajtók és a gyümölcsté készítésére szolgáló boggyórák. Asszál készülékek gyümölcs és fűszék asszálara, gyümölcs-vágó és hámozó gépek, legújabb szerkezetű szabad. önműködő „Sylphonia” permotezők, hozdobákban és kocsira szerelve a szőlők por-talozására, a szecsen és tornászok, valamint a vértett ki-rá-sára, szőkekek gyártására és szállításnak jótállás mellet a legjobb kivitelben

MAYFARTH PH. és TÁRSA

os. kir. kizár. szabad. gazdasági gépgyár. vasöntődeje és gézházora által

»»»»» BÉCS, II. Taborstrasse 71. «««««

Kitüntetve 400 arany, ezüst és bronz éremmel. Részletes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Képviselek és viszontelárusítók kívantának.

2930. ad szám.

ÉRTESETÉS.

A pozsonyi, komáromi és soproni es. és kir. katonai élmező-raktáraknál és pedig: Pozsonyban 1902. évi július hó 8-án, Sopronban 1902. évi július hó 15-én és Komáromban 1902. évi július hó 2-án délelőtt 10 órakor az illető élmezősi-kerületek számára 1902. évi szeptember 1-étől, 1903. évi augusztus hó 31-éig terjedő időre széna, alomszalma, ágyszalma, tűzifa és közszen élmezősi szükséglet bérbeadása nyilvános tárgyalásban fog biztosítani.

Az egyes cikkek és azoknak a különféle állomásokban való szükséglete az erre vonatkozó részletes 2930-ad számú tudostásból észlelhetők, valamint minden ezen bérleti üzletre irányuló feltételek a pozsonyi, komáromi és soproni es. és kir. katonai élmezősi-raktáraknál megvélő feltételi füzetekből naponta a hivatalos órák alatt kivehetőek.

Az egy koronás bélyegekkal ellátott és lepecsételt ajánlatok a bánatpénzzel együtt és egyidőben a pozsonyi, komáromi és soproni es. és kir. élmezősi-raktáraknál a tárgyalási napon legkésőbb 10 óráig délelőtt benyújtandók.

Az 5. hadtest hadbiztossága.

Kelt Pozsony, 1902. évi június hó 7-én.

Magy. kir. államasutak.

Hirdetmény.

Rajna és Majnai átrakodó he-

lyekkel való forgalom.

Kivételre díjazás gabona, hü-

velyesek stb. szállítására.

Folyó évi július hó 1-től való

érvényes a fenti forgalomban

az 1901. évi november hó 1-től

érvényes gabonadíjazásához az

1. példék lép hatályba.

Tartalma: az előző módosítá-

sa, díjteltek a reexportáció

forgalomba Gráz, Innsbruck

és Marburg Hauptbahnhofban;

a gyár szab. kir. város árur-

raktára részére fennálló reex-

portáció kedvezmény kibővítése.

A példék a végpályánál díj-

mentesen kaphatók.

Budapest, 1902. június hó.

A magyar kir. államasutak

igazgatósága a részben vasutak

névvel is.

(Utánnyomás nem díjaztatik).

Szeplő, himlőhely, sómér, májfolt-fakadék, persenen, orrvörösség és minden egyéb arctisztít-lanság ellen legjobban bizonyult a már 52 év óta diósejrtmentőtlőlag ismert és a törvény követelményeinek megfelelő

VUKOVARI arc-tisztító

kenőcs és szappan.

Nagy tégny kor. 1.00, kisebb kor. 1.- Szappan 1 korona.

Főraktár: Török József gyógyszerüzere Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 26. szám.

Diesel-HŐ-ERŐGÉPEK

féle szab.

elsőrangú erőgépek. Összehasonlíthatatlan csekély mennyiségű tüzelő-anyagot (nyers kőolajat) fogyasztanak, olannyra, hogy a

tényleges löerő óránként csak 2-3 fillérbe kerül.

A nyersolaj tökéletesen és füst nélkül ég el. A Diesel-gépek mindenkor főtétlenül üzemre képesek, rendkívül pontosan, az ellentállással arányosan szabályoznak, a miért is

villamos világítási telepek és váltakozó terheléssel járó üzemek

részére különösen alkalmasak. Részletes főlvilágostással, képes leírással költségvetéssel szivesen szolgálunk.

Fegyver- és gépgyár részvénytársaság Budapest.

Minden szó egyrészt beiktatása nonpareille betűkből 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fillér.

HIRDETÉSEK

A hirdetésre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadónál: József-körút 18. szám.

Levélbeli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyegyet kell mellékelni. Tudakozásoknál a hirdetés számát a kiadónál mindig közölni kell.

Apró hirdetések központi irodákban és eredeti nyelven... Breuer névrek dobányozója... Tereš-kört 64. szám alatt.

Pénzbeszedő, rakárkötő vagy ehhez hasonló állást keres... Eckstein Bernát hirdetői iroda... Engelman Mór győzelemgyőztes.

Volt villamos vasúti ellenőr, a loszóméltó iródban és pénzügyésben... Franke Pál könyvkereskedő... Fischer J. D. hirdetői iroda.

Fix fizetésben részesítő azonnal ama urakat, akik igazolják, hogy gyermekbektitások szerződés... Goldberger A. V. hirdetői iroda.

Keleti akadémiát végzett és négy évi irodai gyakorlati bír. főtámlaiban meg... Haasenstein és Vogler hirdetői iroda.

Zálogcédlakát birtokosok, adósságosok, ruhák, rögök, éreg hám... Kernberg Rozália dohányüzője.

Keresetük ügyes kéltány szabónk... Leopold Gyula hirdetői iroda.

Mezél Antal hirdetői iroda... Nemetsch A. J. újság-áruhája.

Legmagasabb árt fizet Budapestben éreg hám... Kínálát. Flatalembor, budapesti szentlőki és kül-földet nevelésben.

Elárulástónéknak vagy pénztárolások ajánlkozom... Kínálát. Flatalembor, budapesti szentlőki és kül-földet nevelésben.

Mindentől astartalommal szálal, ügyintéző... Kínálát. Flatalembor, budapesti szentlőki és kül-földet nevelésben.

Balaton-Herényben 3 forintba kerül a legnagyobb... Kínálát. Flatalembor, budapesti szentlőki és kül-földet nevelésben.

Kiváló szepiáras ember ajánlkozom... Kínálát. Flatalembor, budapesti szentlőki és kül-földet nevelésben.

Bécsi szabónk, először a lakásban... Kínálát. Flatalembor, budapesti szentlőki és kül-földet nevelésben.

Privát kutató. Iroda Váci-körút 26. Könyv... Kínálát. Flatalembor, budapesti szentlőki és kül-földet nevelésben.

Varrónk, kintinén jartas, saját lakás... Kínálát. Flatalembor, budapesti szentlőki és kül-földet nevelésben.

Urasági butort csak IV., Hajó-utca 16. (Sütő-u. sarok) Köz... Kínálát. Flatalembor, budapesti szentlőki és kül-földet nevelésben.

Kereslet. jőkarban lévő, tisztá, használt... Kínálát. Flatalembor, budapesti szentlőki és kül-földet nevelésben.

Egy ügyes fehérméretű szepiáras, aki a háznál dolgozik... Kínálát. Flatalembor, budapesti szentlőki és kül-földet nevelésben.

Egy tisztességes józanleltő ember, aki a gazdaságban... Frakk --- --- 3.- frt Fejöltő --- --- 4.- Sacco --- --- 5.- Mellény --- --- 30.-

Elegáns házioros herendés, műtáztaló, helyzetük miatt olcsón... Vasrácsokat. kapukat, kizsokokat, droháló...

Hentesüzlet főváros legfontosabb pontján... Angol budog: 7 m. 9 m. 12 m. 4 kor. 6 kor. 8 kor.

Butor legjobb minőségű, legolcsóbb... Fülbetegek! Kik fülzúgásban szenvednek...

Kerékpár javításokat, átalakításokat, nikkel... Cimbalmozni tanítók kottából gyorsan és alaposan...

Hegedűkutatás. Hegedűtanítók kottából gyorsan és alaposan... Szűzők figyelmébe! Alkalmi kosztörök és szalványok...

Oly uraknak, akik konyhában és csendes otthon... Szabónk. kintinén jartas, saját lakás... Singer-varrógépek...

Uzlethelyiség bérmeiknek alkalmas, élénk helyen... Privát kutató. Iroda Váci-körút 26. Könyv... Varrónk, kintinén jartas, saját lakás...

Urasági butort csak IV., Hajó-utca 16. (Sütő-u. sarok) Köz... Kereslet. jőkarban lévő, tisztá, használt... Egy ügyes fehérméretű szepiáras...

Urasági butort csak IV., Hajó-utca 16. (Sütő-u. sarok) Köz... Kereslet. jőkarban lévő, tisztá, használt... Egy ügyes fehérméretű szepiáras...

Urasági butort csak IV., Hajó-utca 16. (Sütő-u. sarok) Köz... Kereslet. jőkarban lévő, tisztá, használt... Egy ügyes fehérméretű szepiáras...

Urasági butort csak IV., Hajó-utca 16. (Sütő-u. sarok) Köz... Kereslet. jőkarban lévő, tisztá, használt... Egy ügyes fehérméretű szepiáras...

Urasági butort csak IV., Hajó-utca 16. (Sütő-u. sarok) Köz... Kereslet. jőkarban lévő, tisztá, használt... Egy ügyes fehérméretű szepiáras...

Urasági butort csak IV., Hajó-utca 16. (Sütő-u. sarok) Köz... Kereslet. jőkarban lévő, tisztá, használt... Egy ügyes fehérméretű szepiáras...

Urasági butort csak IV., Hajó-utca 16. (Sütő-u. sarok) Köz... Kereslet. jőkarban lévő, tisztá, használt... Egy ügyes fehérméretű szepiáras...

Urasági butort csak IV., Hajó-utca 16. (Sütő-u. sarok) Köz... Kereslet. jőkarban lévő, tisztá, használt... Egy ügyes fehérméretű szepiáras...

Urasági butort csak IV., Hajó-utca 16. (Sütő-u. sarok) Köz... Kereslet. jőkarban lévő, tisztá, használt... Egy ügyes fehérméretű szepiáras...

Urasági butort csak IV., Hajó-utca 16. (Sütő-u. sarok) Köz... Kereslet. jőkarban lévő, tisztá, használt... Egy ügyes fehérméretű szepiáras...

Urasági butort csak IV., Hajó-utca 16. (Sütő-u. sarok) Köz... Kereslet. jőkarban lévő, tisztá, használt... Egy ügyes fehérméretű szepiáras...

Urasági butort csak IV., Hajó-utca 16. (Sütő-u. sarok) Köz... Kereslet. jőkarban lévő, tisztá, használt... Egy ügyes fehérméretű szepiáras...

Urasági butort csak IV., Hajó-utca 16. (Sütő-u. sarok) Köz... Kereslet. jőkarban lévő, tisztá, használt... Egy ügyes fehérméretű szepiáras...

Kitüntetés. 14 éremmel. 24 év óta kitüntetésben... Hungaria. kavé-különlegesség.

Katona-puskaművekek által kibontott REVOLVEREK és FEGVEREK kaphatók... Tiller Mór és Társa.

Revolver börtáska: 2 kor. 2 kor. 4 kor. 2. Védő szettőlés naponta utána...

Grünberger A. Béla örökösél. Budapest, Harisbazar. Városház-tér 9. l. em. 23.

Veszek zálogházi cédlakát régi arany esztárutból... FRIED A. óras és ékeszerész.

Kerepet-ut 2. szám. Nagy, kir. államvasutak. Hirdetmény. (Osztrák-magyar-sváji kőbányák...

A fenti kötetek IV. rész 2. díjszabási füzet (fa-díjszabás) 11. oldalán foglalt 3/e. pont (II. sorozat) következő szöveget... C) szegélyfák és szegélydeszkák padlók részére.

A 11. oldalán foglalt megjegyzés töröndő és ennek folytán a II. sorozat díjtételét „szegélyfák és szegélydeszkák padlók részére” átlátszóban alkalmazást nyernek.

Budapest, 1902. június 16. A m. kir. államvasutak igazgatója, a részes vasutak nevében is. (Utánnyomás nem díjazt.)

Magy. kir. államvasutak. Hirdetmény. (Osztrák-magyar-sváji kőbányák füzet, 1899. június 1-6.)

A fenti kötetek IV. rész 2. díjszabási füzet (fa-díjszabás) 11. oldalán foglalt 3/e. pont (II. sorozat) következő szöveget...

C) szegélyfák és szegélydeszkák padlók részére. A 11. oldalán foglalt megjegyzés töröndő és ennek folytán a II. sorozat díjtételét „szegélyfák és szegélydeszkák padlók részére” átlátszóban alkalmazást nyernek.

Budapest, 1902. június 16. A m. kir. államvasutak igazgatója, a részes vasutak nevében is. (Utánnyomás nem díjazt.)

Magy. kir. államvasutak. Hirdetmény. (Osztrák-magyar-sváji kőbányák füzet, 1899. június 1-6.)

A fenti kötetek IV. rész 2. díjszabási füzet (fa-díjszabás) 11. oldalán foglalt 3/e. pont (II. sorozat) következő szöveget...

C) szegélyfák és szegélydeszkák padlók részére. A 11. oldalán foglalt megjegyzés töröndő és ennek folytán a II. sorozat díjtételét „szegélyfák és szegélydeszkák padlók részére” átlátszóban alkalmazást nyernek.

Budapest, 1902. június 16. A m. kir. államvasutak igazgatója, a részes vasutak nevében is. (Utánnyomás nem díjazt.)

Magy. kir. államvasutak. Hirdetmény. (Osztrák-magyar-sváji kőbányák füzet, 1899. június 1-6.)

A fenti kötetek IV. rész 2. díjszabási füzet (fa-díjszabás) 11. oldalán foglalt 3/e. pont (II. sorozat) következő szöveget...

C) szegélyfák és szegélydeszkák padlók részére. A 11. oldalán foglalt megjegyzés töröndő és ennek folytán a II. sorozat díjtételét „szegélyfák és szegélydeszkák padlók részére” átlátszóban alkalmazást nyernek.

Budapest, 1902. június 16. A m. kir. államvasutak igazgatója, a részes vasutak nevében is. (Utánnyomás nem díjazt.)

Butor En Csillag Anna! csak jó minőségű. Háziorosba keredő, szegény...

Lampel-Wodianer-féle REMEKIRÓK KÉPES KÖNYVTÁRA. A magyar és a világ-irodalom kincsesháza. Szerkeszti RADÓ ANTAL.

A klasszikusok első és egyetlen magyar nyelvű SZÖVEG KÉPES KIADÁSA. Benczur Gyula, Bihari Sándor, Csók István, Fesztay Árpád, Garay Akos, Gergely Imre, Hegedűs László, Jászat József, Jendrassich Jenő, Karosszék B. Lota, Márk Lajos, Mihálik Dániel, Nagy Zsigmond, Neogrady Antal, Olyvai Ferenc, Réthly Lajos, Székely Bert, Salányi Lajos, Telegyi László, Tóth Ödön, Vágó Pál, Zichy Mihály.

Csillag Anna assz., Bécs. Szőgyén-Marich grófné 6 egész megfizéses folyónt kérék egy tégelyt az Ön kitűnő pomadéjából 3 frt-ért. Vegye egyfelől köszönetem. A grófné rendkívül dicsőrelő szőit az Ön pomadéjából.

Csillag Anna assz., Bécs. Kérem postautánvétellel két tégelyt az Ön kitűnő pomadéjából küldeni. Ha Martonh Vilma grófné Ruben kastély, Morán mellett, Tirok.

Csillag Anna assz., Bécs. Kérem postautánvétellel két tégelyt az Ön kitűnő pomadéjából küldeni. L. Solweng v. Reindorf, cs. és k. kapitány neje, Prága.

Tok. Csillag Anna urhölgy! Sziveskedjék Kiemasnegy Grófné O Nagyméltóságos helytartó Bócs, Heringsasse 6. címére 3 darab keneső 2 frtjával a hajápolására küldeni, mely máris jó eredményt mutatott. Tiszteltelt. Pietzi Irma, 6 Nagyméltóság komornikja.

T. Csillag Anna assz.! Az ön csodakeneséről már sok szőpet hallottam, mért is tiszteltelt kórom postautánvétellel két tégelyt küldeni. Maradók ön tisztelte Velontér Autok. 63r.

T. Csillag Anna assz.! A viágiróni hajkenesőből sziveskedjék egy tégelyt küldeni. Palvaivöl A. Úgróf Abauj-Szomero.

T. Csillag Anna assz.! Tiszteltelt felkörom az eddig nagy sikerrel használt hajpomadéjából ismét egy tégelyt utánvétellel küldeni sziveskedjék. Baselli báróné Enns, Westbau.

T. Csillag Anna assz.! Tiszteltelt felkörom az eddig nagy sikerrel használt hajpomadéjából ismét egy tégelyt utánvétellel küldeni sziveskedjék. Baselli báróné Enns, Westbau.

T. Csillag Anna assz.! Tiszteltelt felkörom az eddig nagy sikerrel használt hajpomadéjából ismét egy tégelyt utánvétellel küldeni sziveskedjék. Baselli báróné Enns, Westbau.

T. Csillag Anna assz.! Tiszteltelt felkörom az eddig nagy sikerrel használt hajpomadéjából ismét egy tégelyt utánvétellel küldeni sziveskedjék. Baselli báróné Enns, Westbau.

T. Csillag Anna assz.! Tiszteltelt felkörom az eddig nagy sikerrel használt hajpomadéjából ismét egy tégelyt utánvétellel küldeni sziveskedjék. Baselli báróné Enns, Westbau.

T. Csillag Anna assz.! Tiszteltelt felkörom az eddig nagy sikerrel használt hajpomadéjából ismét egy tégelyt utánvétellel küldeni sziveskedjék. Baselli báróné Enns, Westbau.

T. Csillag Anna assz.! Tiszteltelt felkörom az eddig nagy sikerrel használt hajpomadéjából ismét egy tégelyt utánvétellel küldeni sziveskedjék. Baselli báróné Enns, Westbau.

T. Csillag Anna assz.! Tiszteltelt felkörom az eddig nagy sikerrel használt hajpomadéjából ismét egy tégelyt utánvétellel küldeni sziveskedjék. Baselli báróné Enns, Westbau.

T. Csillag Anna assz.! Tiszteltelt felkörom az eddig nagy sikerrel használt hajpomadéjából ismét egy tégelyt utánvétellel küldeni sziveskedjék. Baselli báróné Enns, Westbau.

T. Csillag Anna assz.! Tiszteltelt felkörom az eddig nagy sikerrel használt hajpomadéjából ismét egy tégelyt utánvétellel küldeni sziveskedjék. Baselli báróné Enns, Westbau.